

ЖЫЛДЫК
ОТЧЕТ
2023

Жылдык отчет

2023

**БИЗ ИННОВАЦИЯЛАРДЫ
КОЛДОЙБУЗ**

Урматтуу окурман!

2023-жылы Кыргызпатенттин түзүлгөндүгүнө 30 жыл болду. Биздин ведомство түзүлгөндөн бери калыптануунун жана өнүгүүнүн татаал жолун басып өттү.

Өткөн жылы Кыргызпатент КМШ өлкөлөрүнүн, Түркиянын, Кытайдын, Франциянын, Австриянын, Польшанын, Финляндиянын, Венгриянын, Кореянын, Монголиянын, Азербайжандын, Беларусун жана башка өлкөлөрдүн уюмдары менен интеллектуалдык менчиктин жана инновациялардын актуалдуу маселелери боюнча кызматташуу жөнүндө 50 эки тараптуу документтерди түзгөн.

Интеллектуалдык менчиктин жана бизнес-түзүмдөрдүн авторлору менен өз ара иштешүү үчүн маалымат алмашуу аянтчаларын түзүү максатында Кыргызпатент тарабынан Кыргызстандын жогорку окуу жайларында 3 технопарк түзүлгөн.

Кыргызпатентке караштуу Мамлекеттик патенттик-техникалык китепканасынын негизинде 2021-жылы биринчи мамлекеттик Инновациялык борбор түзүлгөн.

Кыргыз Республикасынын 30дан ашуун жогорку окуу жайларында креативдүү экономиканы өнүктүрүүгө, ишкердикти колдоого жана жаштар арасында стартаптарды түзүүгө багытталган бизнес-инкубаторлор ачылган.

Интеллектуалдык менчиктин жана инновациялардын экосистемасынын толук кандуу иштеши үчүн мыйзам чыгаруу базасын калыптандыруу боюнча олуттуу иштер жүргүзүлгөн.

Октябрда Кыргызпатент тарабынан Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчик системасынын түзүлгөндүгүнүн 30 жылдыгына арналган “Интеллектуалдык менчикти инновациялык экономиканы өнүктүрүүдө колдонулуучу куралга трансформациялоо” деген темадагы масштабдуу эл аралык форум уюштурулуп, өткөрүлдү. Форумга Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин өкүлдөрү, ошондой эле башка өлкөлөрдүн патенттик ведомстволорунун, ИМБДунун, ЕАПВнын жана БУУ ЕЭКтин өкүлдөрү катышты. ЕАПВнын Президенти Г.П. Ивлиев жана форумдун меймандары куттуктоо сөздөрү менен чыгып, сүйлөштү. Форумдун алкагында эл аралык спикерлердин катышуусу менен ИМБДунун региондук семинарлары өткөрүлдү. Эксперттер өздөрүнүн билими жана тажрыйбалары менен бөлүштү, интеллектуалдык менчиктин трансформациялоосуна байланыштуу маселелерди талкуулашты, ошондой эле өздөрүнүн өлкөлөрүндө интеллектуалдык менчикти өнүктүрүүнүн стратегиялары менен бөлүштү. Семинардын катышуучулары

уюштуруучуларга сапаттуу даярдагандыгы жана кызыктуу программа үчүн ыраазычылыктарын билдиришти. Катышуучулардын көпчүлүгү баалуу билим алышкандыгын белгилей кетишти.

Ошондой эле юбилейлик жылы мыйзам чыгаруу базасын жаңылоо боюнча бир катар иштер жүргүзүлгөнүн белгилей кетким келет, 2023-жылы Кыргызпатент демилгелеген 5 Кыргыз Республикасынын Мыйзамы парламент тарабынан кабыл алынды жана Кыргыз Республикасынын Президенти тарабынан кол коюлган жана 12 ченемдик укуктук актылар кабыл алынды.

Ойлоп табууларга патент алууга өтүнмөлөрдүн келип түшүшү өсүүдө, ошондой эле 2022-жылга салыштырмалуу пайдалуу моделдерге патент алууга өтүнмөлөрдүн саны өстү, жыл сайын товардык белгилерди каттоого өтүнмөлөрдү берүүнүн көрсөткүчтөрү дагы өсүүдө. Автордук укук объектилерин каттоо мурдагы жылга салыштырмалуу 45,7%га өстү. Бул көрсөткүчтөрдүн бардыгы Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчик жана инновациялар системасынын жылдан жылга өнүгүп жаткандыгын көрсөтүп турат.

Инновациялык инфратүзүмдү өнүктүрүү жана стартап-экосистеманы колдоо боюнча иш жүргүзүүнүн алкагында Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин негизинде инновациялык борборду түзүү боюнча долбоор ишке ашырылууда, “40 райондон 40 демилге” долбоорун ишке ашыруу улантылууда, ЖОЖдордун бизнес-инкубаторлорунун кураторлору үчүн “Startup Students” конкурсу, ошондой эле бир катар тренингдер өткөрүлдү.

Кыргызпатент тарабынан эл аралык кызматташуу боюнча иштер улантылууда. Өткөн жылы Кыргызпатент менен ИМБДУнун ортосунда өз ара түшүнүү жөнүндө меморандумга кол коюлган, Кыргызпатент менен Өзбекстан Республикасынын Жогорку билим берүү, илим жана инновациялар министрлигинин ортосундагы кызматташуу жөнүндө макулдашууга кол коюлган, ошондой эле Кыргызпатент менен Беларусь Республикасынын Улуттук интеллектуалдык менчик борборунун ортосунда чыгармаларды эл алдында аткаруу жаатындагы кызыкчылыктардын өз ара өкүлчүлүгү жөнүндө келишимге дагы кол коюлган.

КЭРдин Улуттук интеллектуалдык менчик башкармалыгы (CNIPA) менен Кыргызстандын жети облусунун, Бишкек жана Ош шаарларынын мектептеринде инновациялык технологияларды (долбоорлорду), ошондой эле Кыргызстандын университеттеринин базасында Интеллектуалдык менчик чөйрөсүндөгү кадрларды даярдоо жана кесиптик кайра даярдоо жана квалификацияны жогорулатуу боюнча борборлорду ачуу тууралуу макулдашууга жетиштик.

Негизинен 2023-жылды интеллектуалдык менчиктин жана инновациялардын ата мекендин экосистемасын өнүктүрүүдө оң динамикага жетишкен жыл болду деп мүнөздөсөк болот. Ушуну менен бирге, 2024-жыл жаңы идеяларды ишке ашыруунун жана ийгиликтердин жылы болот деп ишенемин.

Корутундулап жатып, биздин коллегаларды, авторлорду жана ойлоп табуучуларды, стартапчыларды жана деги эле интеллектуалдык менчик жана инновациялар чөйрөсүндө иштеген бардык биздин өнөктөрдү Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчик системасынын түзүлгөндүгүнүн отуз жылдыгы менен куттуктайм жана чыгармачылык ийгиликтерди каалайм.

**Чын жүрөгүмдөн урматтоо жана каалоолорум менен,
Кыргызпатенттин директору Р. Т. Керимбаева**

ӨНӨР ЖАЙ МЕНЧИК ОБЪЕКТИЛЕРИ

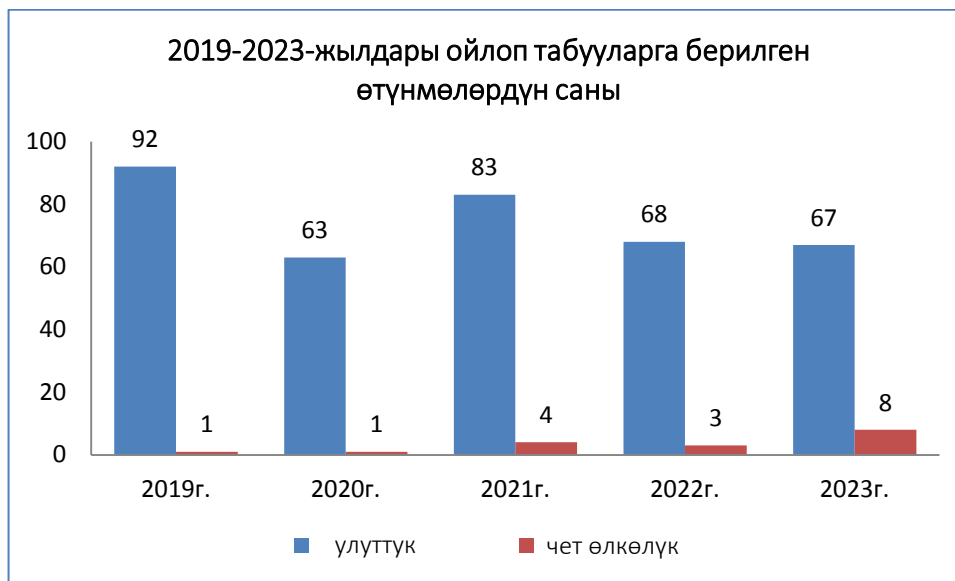
I. ОЙЛОП ТАБУУЛАР

2023-жылы ойлоп табууга патент алууга 75 өтүнмө келип түшкөн. Келип түшкөн өтүнмөлөрдүн беш жылдык көрсөткүчтөрү менен салыштыруу динамикасы жөнүндө сандык маалыматтар 1.1-таблицада жана 1.1-диаграммада көрсөтүлгөн.

1.1-таблица

Жылдар	2019	2020	2021	2022	2023
Көрсөткүчтөр					
Ойлоп табууларга өтүнмөлөрдүн саны, анын ичинен:	93	64	87	71	75
улуттук	92	63	83	68	67
чет өлкөлүк	1	1	4	3	8

1.1-диаграмма

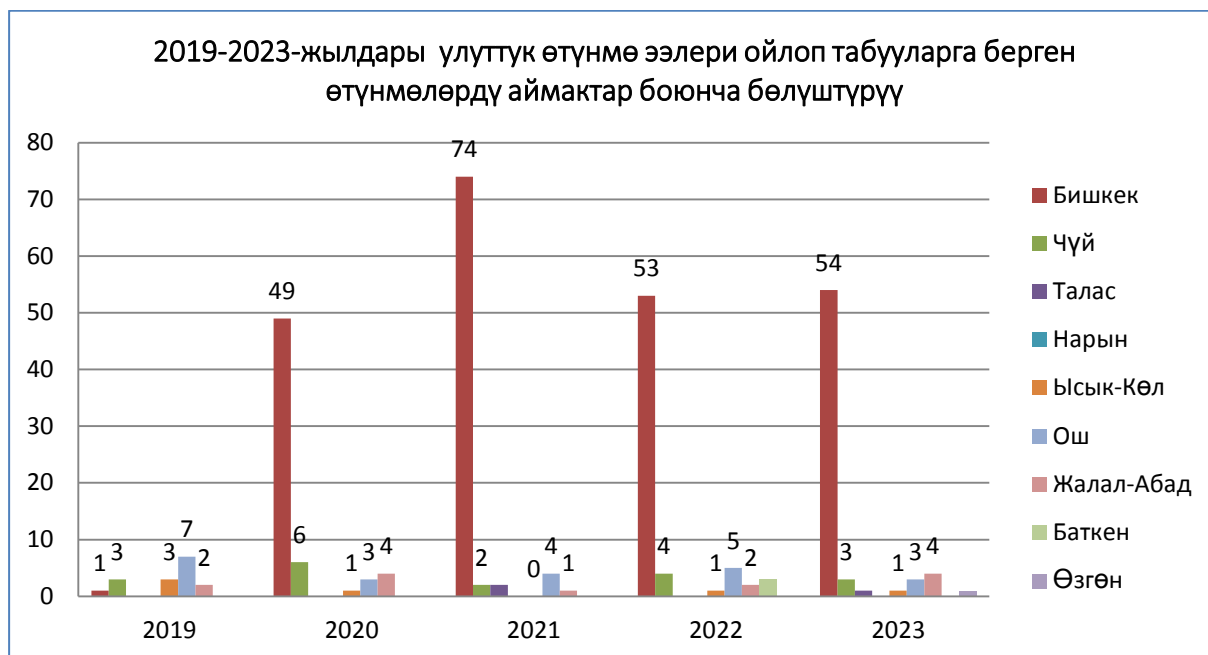
2023-жылы келип түшкөн өтүнмөлөрдүн саны 2022-жылы келип түшкөн өтүнмөлөрдүн санына салыштырмалуу 5,63 %га көбөйгөн. Өтүнмөлөрдүн жалпы санынан 8 өтүнмө чет өлкөлүк өтүнмө ээлеринен келип түшкөн.

2019-2023-жылдары аймактар боюнча улуттук өтүнмө ээлеринен ойлоп табууларга келип түшкөн өтүнмөлөрдү бөлүштүрүү төмөнкүлөрдү көрсөттү (1.2-таблица жана 1.2-диаграмма).

1.2-таблица

Аймактар, обл. Көрсөткүч	Бишкек	Чүй	Талас	Нарын	Ысык-Көл	Ош	Жалал-Абад	Баткен	Өзгөн	Бардыгы
Өтүнмөлөрдүн саны	2019-жыл									
	77	3	-	-	3	7	2	-	-	92
	2020-жыл									
	49	6	-	-	1	3	4	-	-	63
	2021-жыл									
	74	2	2	-	-	4	1	-	-	83
	2022-жыл									
	53	4	-	-	1	5	2	3	-	68
2023-жыл										
54	3	1	-	-	1	3	4	-	1	67

1.2- диаграмма

Бөлүштүрүүдө ушул жылдары өтүнмөлөрдүн көптөгөн саны Бишкек шаарынын өтүнмө ээлеринен келип түшкөнүн көрсөттү, ал эми Нарын облусунан өтүнмөлөр келип түшкөн эмес.

2019-2023-жылдары жеке жана юридикалык жактардан келип түшкөн ойлоп табууларга өтүнмөлөрдүн катышы коммерциялык эмес, чакан жана ири ишканаларга бөлүнүп, 1.3-таблицада жана 1.3-диаграммада көрсөтүлгөн.

1.3-таблица

Өтүнмө ээлери Көрсөткүчтөр	Жеке жактар	Юридикалык жактар			Бардыгы
		коммерциялык эмес	чакан ишканалар	ишканалар	
Өтүнмөлөрдүн саны	2019-жыл				
	77	14	-	2	93
	2020-жыл				
	53	10	1	-	64
	2021-жыл				
	70	13	1	3	87
	2022-жыл				
	62	8	-	1	71
2023-жыл					
62	6	-	7	75	

1.3-диаграмма

Өтүнмөлөрдүн көптөгөн саны жеке жактардан келип түшкөндүгүн талдоо көрсөтүп турат, бул өтүнмөлөрдүн жалпы санынан 2019-ж. 82,8%ды, 2020-ж. – 82,8% жана 2021-ж.– 80,5%, 2022-ж. – 87,3% жана 2023-ж. – 82,6%ды түздү.

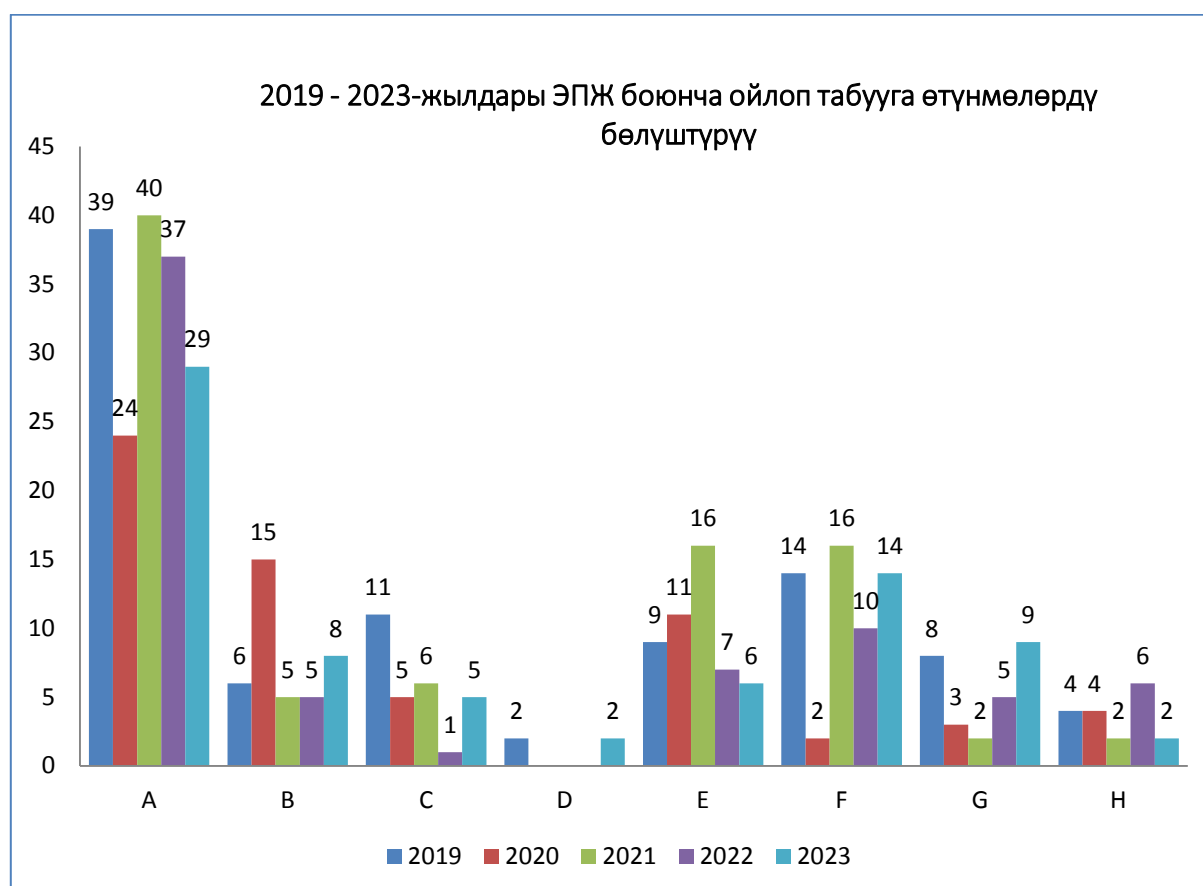
Эл аралык патенттик жиктештирүү (ЭПЖ) боюнча өтүнмөлөрдү бөлүштүрүүдө ойлоп табууларга өтүнмөлөрдүн көптөгөн саны төмөнкү бөлүмдөргө тиешелүү экендигин көрсөтүп турат: “А: Адамдын турмуштук керектөөлөрүн канааттандыруу”, “G: Физика”, “F: Машина куруу; жарык берүү; жылытуу; куралдар жана ок-дарылар, жардыруу жумуштары”. Акыркы беш жылда келип түшкөн өтүнмөлөрдүн статистикасы өтүнмөлөрдүн эң аз саны “D: Текстиль; кагаз” бөлүмү боюнча берилгендигин көрсөттү (1.4.-таблица жана 1.4-диаграмма).

1.4-таблица

ЭПЖнын бөлүмдөрү		Өтүнмөлөрдүн саны				
		2019	2020	2021	2022	2023
A	Адамдын турмуштук керектөөлөрүн канааттандыруу	39	24	40	37	29
B	Ар түрдүү технологиялык процесстер; ташуу	6	15	5	5	8
C	Химия; металлургия	11	5	6	1	5
D	Текстиль; кагаз	2	-	-	-	2
E	Курулуш жана тоо иштери	9	11	16	7	6
F	Машина куруу; жарык берүү; жылытуу; куралдар жана окдарылар, жардыруу иштери	14	2	16	10	14
G	Физика	8	3	2	5	9
H	Электр кубаты	4	4	2	6	2
Бардыгы:		93	64	87	71	75

1.4-диаграмма

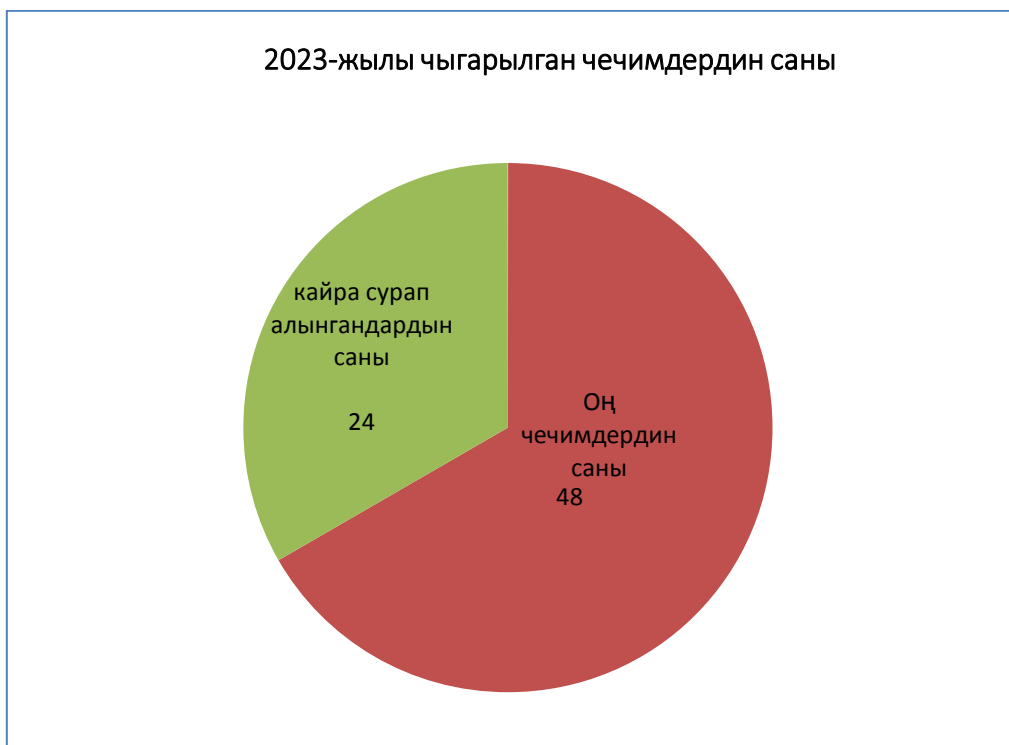

Отчёттук мезгилде ойлоп табууларга келип түшкөн өтүнмөлөр боюнча 72 чечим чыгарылган, алар тууралуу маалыматтар 1.5-таблицада жана 1.5-диаграммада көрсөтүлгөн.

1.5-таблица

Чечимдер Көрсөткүчтөр	Оң чечимдер		Баш тартылган	Кайра сурап алынган	Бардыгы
	Өтүнмө ээсинин жоопкерчилиги индеги патент	Маани-маңызы боюнча патент			
Ойлоп табууларга чыгарылган чечимдердин саны, анын ичинен:	46	2	0	24	72
- улуттук	45	0	0	24	69
- чет өлкөлүк	1	2	0		3

1.5-диаграмма

2022-жылы ушул эле мезгилде ойлоп табууларга келип түшкөн өтүнмөлөр боюнча 71 чечим чыгарылган, б.а. отчеттук мезгилде чыгарылган чечимдердин саны 1,4 %га көбөйгөн.

Евразия патенттик конвенциясына (ЕАПК) ылайык, Кыргызпатентке 8 өтүнмө келип түшкөн. Аларга формалдык экспертиза жүргүзүлгөн жана өтүнмөлөр андан аркы экспертизадан өткөрүү үчүн Евразия патенттик ведомствосуна (ЕАПВ) жөнөтүлгөн. Өтүнмөлөр “ЕАПВ-онлайн” системасы аркылуу жөнөтүлүп турат.

II. ПАЙДАЛУУ МОДЕЛДЕР

Отчёттук мезгилде пайдалуу моделге патент алууга 18 өтүнмө келип түшкөн. Акыркы беш жылдын ичинде өтүнмөлөрдүн келип түшкөн динамикасы жөнүндө маалыматтар 2.1-таблицада жана 2.1-диаграммада көрсөтүлгөн.

2.1-таблица

Жылдар	2019	2020	2021	2022	2023
Көрсөткүчтөр					
Өтүнмөлөрдүн жалпы саны, анын ичинен:	19	24	17	7	18
улуттук	17	19	15	7	15
чет өлкөлүк	2	5	2	0	3

2.1-диаграмма

Таблицада 2023-жылы келип түшкөн өтүнмөлөрдүн саны 2022-жылы келип түшкөн өтүнмөлөрдүн санына салыштырмалуу 157,1 %га көбөйгөн. Отчеттук мезгилде чет өлкөлүк өтүнмө ээлеринен 3 өтүнмө келип түшкөн.

2019-2023-жылдары аймактар боюнча улуттук өтүнмө ээлери берген пайдалуу моделдерге өтүнмөлөрдү бөлүштүрүү 2.2-таблицада жана 2.2-диаграммада көрсөтүлгөн.

2.2-таблица

Аймактар, обл.	Бишкек	Чүй	Талас	Нарын	Ысык-Көл	Ош	Жалал-Абад	Баткен	Бардыгы
Көрсөткүчтөр	2019-жыл								
	15	-	-	-	-	1	1	-	17
	2020-жыл								
	12	4	-	-	-	2	1	-	19
	2021-жыл								
	14	1	-	-	-	-	-	-	15
	2022-жыл								
	5	-	-	-	-	1	-	1	7
2023-жыл									
8	1	-	-	-	3	3	-	15	

2.2-диаграмма

Пайдалуу моделдерге өтүнмөлөрдүн көбүрөөк саны Бишкек шаарынын өтүнмө ээлери тарабынан берилген. Акыркы беш жылдын ичинде Нарын, Ысык-Көл жана Талас облустарынан өтүнмө келип түшкөн жок.

2019-2023-жылдары жеке жана юридикалык жактардан келип түшкөн пайдалуу моделдерге өтүнмөлөрдүн катышы коммерциялык эмес, чакан жана ири ишканаларга бөлүнүп, 2.3-таблицада жана 2.3-диаграммада көрсөтүлгөн.

2.3-таблица

Өтүнмө ээлери Көрсөткүчтөр	Жеке жактар	Юридикалык жактар			Бардыгы
		коммерциялык эмес	чакан ишканалар	ишканалар	
2019-жыл					
	15	3	1	-	19
2020-жыл					
	18	1	5	-	24
2021-жыл					
	12	4	1	-	17
2022-жыл					
	7	-	-	-	7
2023-жыл					
	11	5	2	-	18

2.3-диаграмма

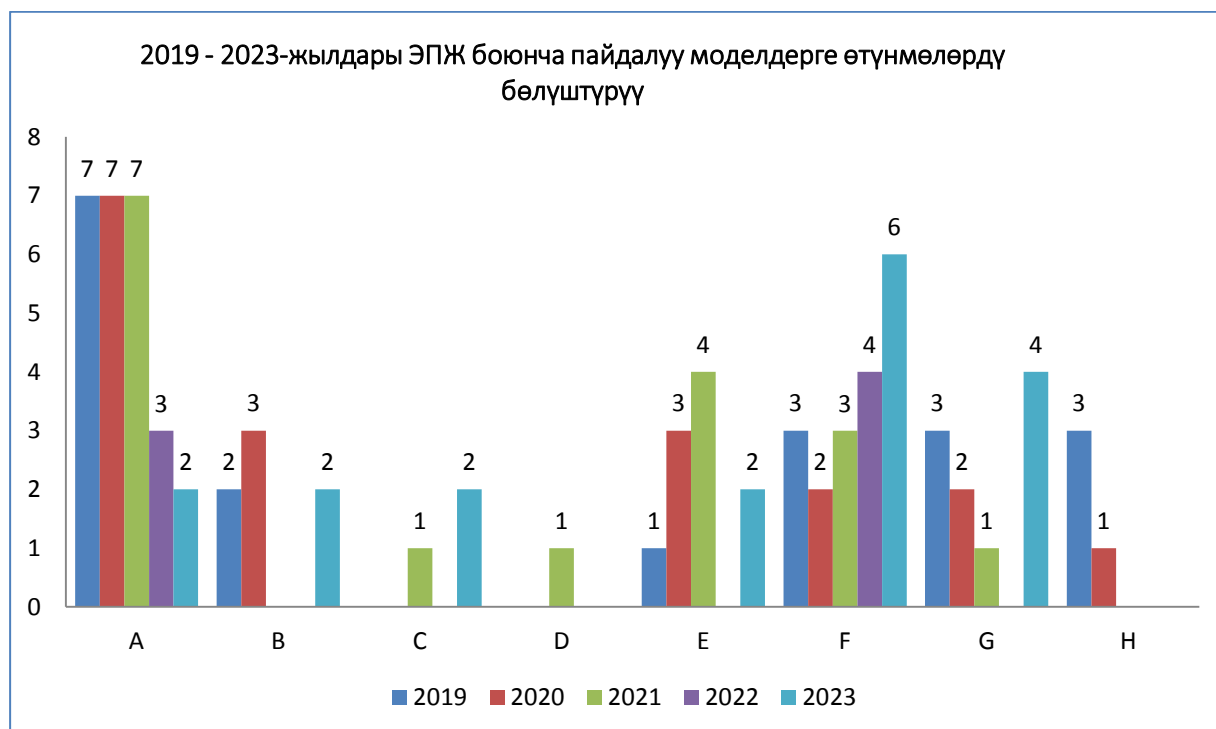
Отчёттук мезгилде жеке жактардан 11 өтүнмө келип түшкөн, бул өтүнмөлөрдүн жалпы санынан 61,1 %ды түзөт, 2019-жылы 15 өтүнмө (78,9%) жана 2020-жылы 18 өтүнмө (75,0%), 2021-жылы 12 өтүнмө (70,5%) жана 2022-жылы-7 өтүнмө (100 %) келип түшкөн.

Отчёттук мезгилде Эл аралык патенттик жиктеме (ЭПЖ) боюнча пайдалуу моделге өтүнмө ээлеринен келип түшкөн өтүнмөлөр эки бөлүм боюнча берилген: “А: Адамдын турмуштук керектөөлөрүн канааттандыруу” жана “F: Машина куруу; жарык берүү; жылытуу; куралдар жана ок-дарылар; жардыруу иштери” (2.4-таблица жана 2.4-диаграмма).

2.4-таблица

ЭПЖнын бөлүмдөрү		Өтүнмөлөрдүн саны				
		2019	2020	2021	2022	2023
A	Адамдын турмуштук керектөөлөрүн канааттандыруу	7	7	7	3	2
B	Ар түрдүү технологиялык процесстер; ташуу	2	3	-	-	2
C	Химия; металлургия	-	-	1	-	2
D	Текстиль; кагаз	-	-	1	-	-
E	Курулуш жана тоо иштери	1	3	4	-	2
F	Машина куруу; жарык берүү; жылытуу; куралдар жана ок-дарылар; жардыруу иштери	3	2	3	4	6
G	Физика	3	2	1	-	4
H	Электр кубаты	3	1	-	-	-
Бардыгы:		19	24	17	7	18

2.4-диаграмма

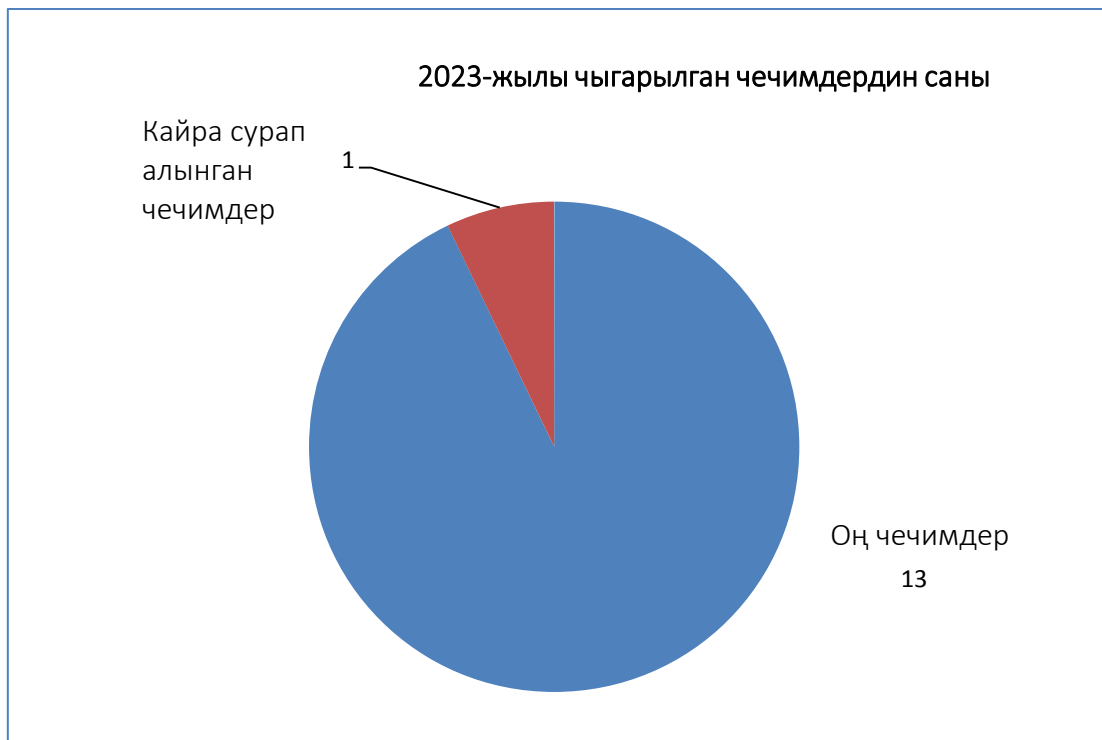

Отчёттук мезгилде экспертиза тарабынан пайдалуу моделдер боюнча 14 чечим чыгарылган. Анын ичинен 13 - оң чечим, кайрап сурап алынганы -1. 2022-жылдын ушул эле мезгилинде 22 чечим чыгарылган, анын ичинен 19 - оң чечим, кайра сурап алынганы - 3 (2.5-таблица жана 2.5-диаграмма).

2.5-таблица

Чечимдер Көрсөткүчтөр	Оң чечимдер	Баш тартылган чечимдер	Кайра сурап алынган чечимдер	Бардыгы
	Өтүнмө ээсинин жоопкерчилигиндеги патент			
Пайдалуу моделге чыгарылган чечимдердин саны, анын ичинен:	13	-	1	14
- улуттук	12	-	1	13
- чет өлкөлүк	1	-	0	1

2.5-диаграмма

III. ӨНӨР ЖАЙ ҮЛГҮЛӨРҮ

Улуттук жол-жоболор

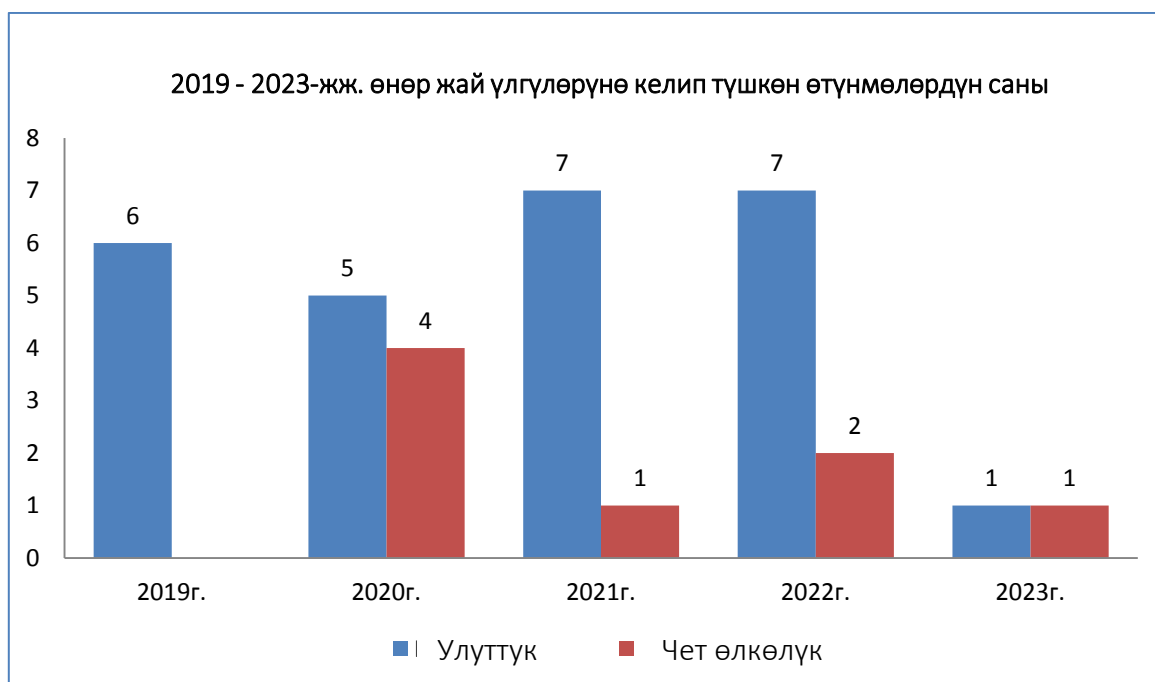
2023-жылы өнөр жай үлгүлөрүнө патент алууга 2 өтүнмө келип түшкөн. Анын ичинен 1 улуттук өтүнмө ээсинен жана 1 чет өлкөлүк өтүнмө ээсинен, 1 өтүнмө жеке жактан жана 1 өтүнмө юридикалык жактан келип түшкөн.

Акыркы беш жылдын ичинде келип түшкөн өтүнмөлөрдүн динамикасы 3.1-таблицада жана 3.1-диаграммада көрсөтүлгөн.

3.1-таблица

Көрсөткүчтөр	Жылдар	2019	2020	2021	2022	2023
Өтүнмөлөрдүн саны, бардыгы		6	9	8	9	2
анын ичинен:						
улуттук		6	5	7	7	1
чет өлкөлүк		0	4	1	2	1

3.1-диаграмма

Ушул жылы келип түшкөн өтүнмөлөрдүн саны мурдагы жылы келип түшкөн өтүнмөлөрдүн санына салыштырмалуу 77,7%га азайганы көрүнүп турат.

Акыркы беш жылда Өнөр жай үлгүлөрүнүн эл аралык (ӨҮЭЖ) жиктемеси боюнча өтүнмөлөрдү бөлүштүрүү 3.2-таблицада жана 3.2-диаграммада көрсөтүлгөн.

Жылдар	ӨҮЭЖдин бөлүмдөрү	Саны
2019	03(03-01) – Башка класстарга киргизилбеген жол буюмдары, футлярлар, кол чатырлар жана жеке пайдалануу үчүн буюмдар	1
	09(09-05) - Товарларды ташуу, манипуляциялоо же сактоо үчүн идиштер, таңгактар жана контейнерлер	2
	11(11-03) – Жасалгалануу буюмдары	1
	14(14-03) - Маалыматтарды жазуу, телекоммуникация же иштеп чыгуу үчүн жабдуулар	1
	25(25-01) - Курулуш блоктору, курулуш конструкциялары жана алардын элементтери	1
Бардыгы:		6
2020	09(09-05) - Товарларды ташуу, манипуляциялоо же сактоо үчүн идиштер, таңгактар жана контейнерлер	7
	24 (24-02) - Медициналык жана лабораториялык жабдуулар	1
	28 (28-03) - Фармацевтикалык жана косметикалык каражаттар, жасалгалануу буюмдары жана алеттер	1
Бардыгы:		9
2021	02 (02-03) – Кийимдер, галантерея	1
	06 (06-10) - Үй эмеректери	1
	07 (07-05) – Башка класстарга киргизилбеген, үй-тиричилик буюмдары	1
	09 (09-07) - Товарларды ташуу, манипуляциялоо же сактоо үчүн пайдаланылуучу идиштер, таңгактар жана контейнерлер	2
	23(23-03) - Суюктуктарды жана газдарды бөлүштүрүү үчүн жабдуулар, санитардык жабдуулар, абаны жылытуу, желдетүү жана жөнгө салуу үчүн жабдуулар, катуу отун	2
	25 (25-01) – Курулуш блоктору, курулуш конструкциялары жана алардын элементтери	1
Бардыгы:		8
2022	09 (09-01) - Товарларды ташуу, манипуляциялоо же сактоо үчүн пайдаланылуучу идиштер, таңгактар жана контейнерлер	4
	12 (12-08) - Транспорт каражаттары жана көтөргүч түзүлүштөр	1
	19 (19-08) - Көркөм чыгармачылык жана окутуу үчүн кеңсе буюмдары жана ыңгайлаштыргычтар жана буюмдар, материалдар жана тийиштүү буюмдар	1

	20 (20-01) - Соода жана жарнама үчүн жабдуулар, көрсөтмө белгилер	1
	25 (25-02) - Курулуш блоктору, курулуш конструкциялары жана алардын элементтери	1
	26 (26-05) - Жарык берүүчү алеттер жана түзүлүштөр	1
Бардыгы:		9
2023	09 (09-01) - Товарларды ташуу, манипуляциялоо же сактоо үчүн пайдаланылуучу идиштер, таңгактар жана контейнерлер	1
	13 (13-03) – Электр энергиясын бөлүштүрүү же жөнгө салуу үчүн жабдуулар	1
Бардыгы:		2

ӨҮЭЖдин класстары боюнча өтүнмө ээлеринен келип түшкөн өтүнмөлөрдү бөлүштүрүүнү талдоодо өтүнмөлөрдү көбүрөөк саны төмөнкү бөлүм боюнча берилген: “Товарларды ташуу, манипуляциялоо же сактоо үчүн идиштер, таңгактар жана контейнерлер” - 9 класс жана Электр энергиясын бөлүштүрүү же жөнгө салуу үчүн жабдуулар – 13-класс.

3.2-диаграмма

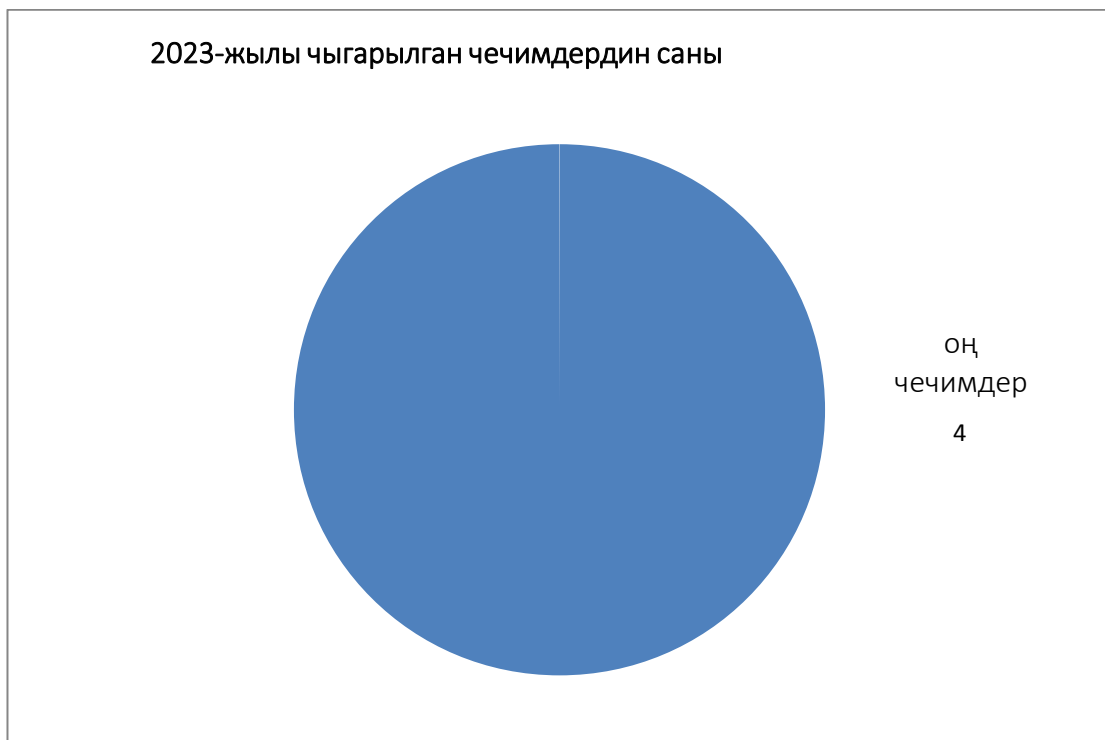

Отчёттук мезгилде экспертиза тарабынан өнөр жай үлгүлөрү боюнча 4 чечим чыгарылган: алардын ичинен оң чечим – 4, кайра сурап алынган – 0 жана баш тартылган - 0 (3.3-таблица жана 3.3-диаграмма). 2022-жылдын ушул эле мезгилинде 9 чечим чыгарылган: анын ичинен 2 оң чечим, 2- кайра сурап алынган жана баш тартылган.

3.3-таблица

Көрсөткүчтөр	Оң чечимдер		Баш тартылган чечимдер	Кайра сурап алынган чечимдер	Бардыгы
	Өтүнмө ээсинин жоопкерчил игиндеги патент	Маани-маңызы боюнча патент			
Өнөр жай үлгүлөрүнө чечимдердин саны, анын ичинен:					
- улуттук	3	1	0	0	4
- чет өлкөлүк	2	0	0	0	2
	1	1	0	0	2

3.3-диаграмма

Эл аралык жол-жоболор

2023-жылы Гаага системасы боюнча өнөр жай үлгүлөрүн каттоонун эл аралык жол-жоболоруна ылайык патенттөө өлкөсү катары Кыргыз Республикасын көрсөтүү менен 140 өтүнмө келип түшкөн, алар эл аралык өнөр жай үлгүлөрүнүн бюллетенинин 45 номеринде жарыяланган. Бюллетендер боюнча келип түшкөн өтүнмөлөрдүн саны 3.4-таблицада көрсөтүлгөн.

3.4-таблица

№ к/н	ИМБДунун бюллетенинин номери	Бюллетендин келип түшкөн датасы	Өтүнмөлөрдүн саны	Өтүнмөлөрдө ӨҮнүн жалпы саны
1.	01/2023	09.01.2023	1	2
2.	03/2023	23.01.2023	5	5
3.	04/2023	30.01.2023	3	6
4.	05/2023	06.02.2023	2	3
5.	06/2023	13.02.2023	2	7
6.	08/2023	27.02.2023	2	3
7.	09/2023	06.03.2023	2	5
8.	10/2023	13.03.2023	2	7
9.	11/2023	22.03.2023	5	5
10.	12/2023	27.03.2023	1	1
11.	13/2023	03.04.2023	1	5
12.	14/2023	10.04.2023	4	6
13.	15/2023	17.04.2023	3	3
14.	16/2023	24.04.2023	1	1
15.	17/2023	01.05.2023	6	12
16.	18/2023	10.05.2023	5	10
17.	19/2023	15.05.2023	2	2
18.	20/2023	22.05.2023	4	14
19.	21/2023	29.05.2023	2	4
20.	22/2023	05.06.2023	1	3
21.	23/2023	12.06.2023	1	1
22.	24/2023	19.06.2023	5	5
23.	25/2023	26.06.2023	5	16
24.	26/2023	03.07.2023	2	34
25.	27/2023	10.07.2023	11	20
26.	28/2023	17.07.2022	2	3
27.	29/2023	24.07.2023	10	17
28.	30/2023	31.07.2023	6	6
29.	31/2023	07.08.2023	1	10
30.	32/2023	14.08.2023	3	9
31.	33/2023	21.08.2023	3	5
32.	34/2023	28.08.2023	5	5
33.	35/2023	04.09.2023	2	2

34.	36/2023	11.09.2023	2	27
35.	37/2023	18.09.2023	4	5
36.	38/2023	25.09.2023	4	6
37.	40/2023	09.10.2023	3	10
38.	43/2023	30.10.2023	1	2
39.	44/2023	09.11.2023	2	2
40.	45/2023	13.11.2023	2	3
41.	46/2023	20.11.2023	2	4
42.	47/2023	27.11.2023	2	5
43.	48/2023	04.12.2023	3	4
44.	50/2023	18.12.2023	2	16
45.	51/2023	25.12.2023	4	9
Жыйынтыгы:			141	330

141 өтүнмөдө камтылган өнөр жай үлгүлөрүнүн жалпы саны 330 түзөт.

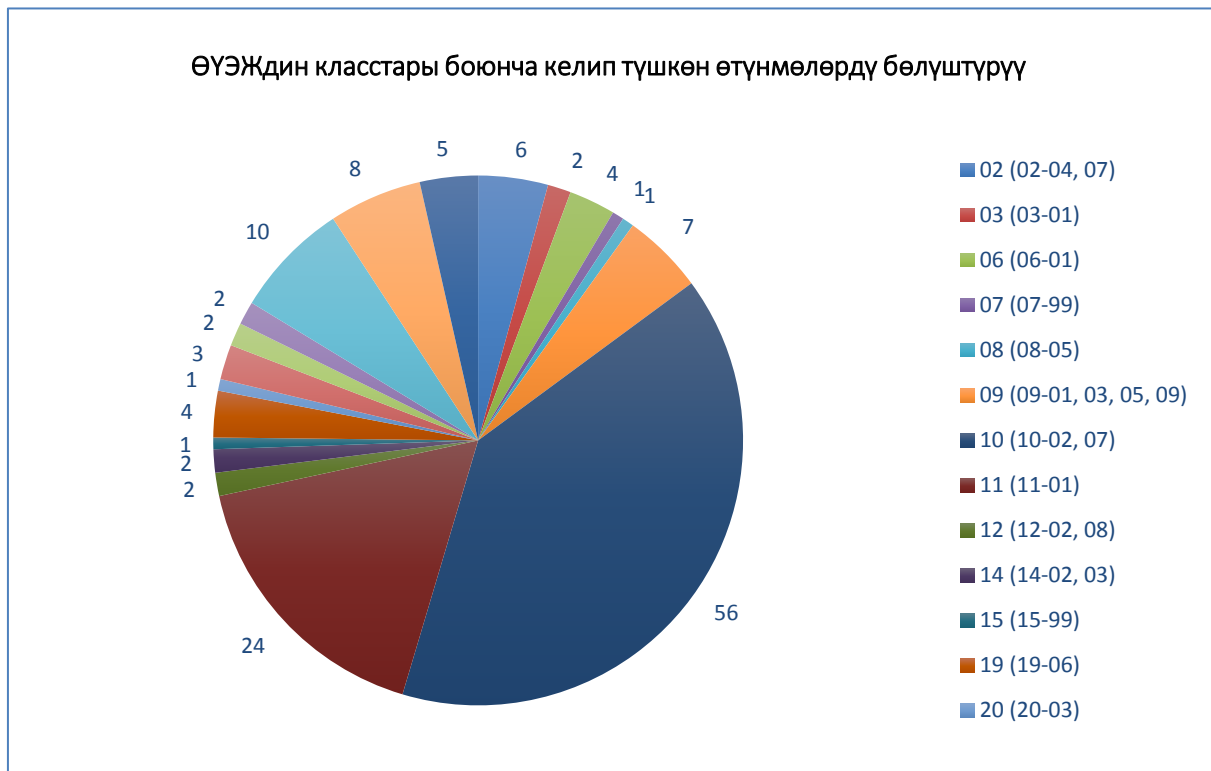
ӨҮЭЖдин класстары боюнча келип түшкөн өтүнмөлөрдү бөлүштүрүү 3.5-таблицада жана 3.4-диаграммада көрсөтүлгөн.

3.5-таблица

Класс	Буюмдардын арналышы	Өтүнмөлөр дүн саны
02 (02-04, 07)	Кийим буюмдары, галантерея	6
03 (03-01)	Башка класстарга киргизилбеген жол буюмдары, футлярлар, кол чатырлар жана жеке пайдалануу үчүн буюмдар	2
06 (06-01)	Эмеректер	4
07 (07-99)	Башка класстарга киргизилбеген, үйгө керектүү буюмдар	1
08 (08-05)	Аспаптар жана металл буюмдар	1
09 (09-01, 03, 05, 09)	Товарларды ташуу, манипуляциялоо же сактоо үчүн идиштер, таңгактар жана контейнерлер Товарларды ташуу, манипуляциялоо же сактоо үчүн идиштер, таңгактар жана контейнерлер	7
10 (10-02, 07)	Өлчөө, контролдоо жана ишараттоо үчүн сааттар, башка алеттер жана аспаптар	56
11 (11-01)	Жасалгалоо буюмдары	24
12 (12-02, 08)	Транспорт каражаттары жана көтөргүч түзүлүштөр	2
14 (14-02, 03)	Маалыматтарды жазуу, телекоммуникациялоо же иштеп чыгуу үчүн жабдуулар	2
15 (15-99)	Башка класстарга киргизилбеген машиналар жана станоктор	1
19 (19-06)	Кеңсе буюмдары жана ыңгайлаштыргычтар, көркөм чыгармачылык жана окутуу үчүн материалдар жана буюмдар	4
20 (20-03)	Сатуу жана жарнамалоо үчүн жабдуулар, көрсөтмө белгилер	1

21 (21-01)	Оюндар, оюнчуктар, чатырлар, тенттер жана спорттук товарлар	3
23 (23-02)	Суюктуктарды жана газдарды бөлүштүрүү үчүн жабдуулар, санитардык жабдуулар, абаны жылытуу, желдетүү жана жөнгө салуу үчүн жабдуулар, катуу отун	2
24 (24-02)	Медициналык жана лабораториялык жабдуулар	2
25 (25-03)	Курулуш блоктору жана конструкциялык элементтер	10
28 (28-03,05)	Фармацевтикалык жана косметикалык каражаттар, жасалгалануу буюмдары жана алеттер	8
32 (32-00, 01)	Графикалык символдор жана логотиптер, үстүңкү бетин жасалгалоочу кооздуктар, оймолор	5
Бардыгы:		141

3.4-диаграмма

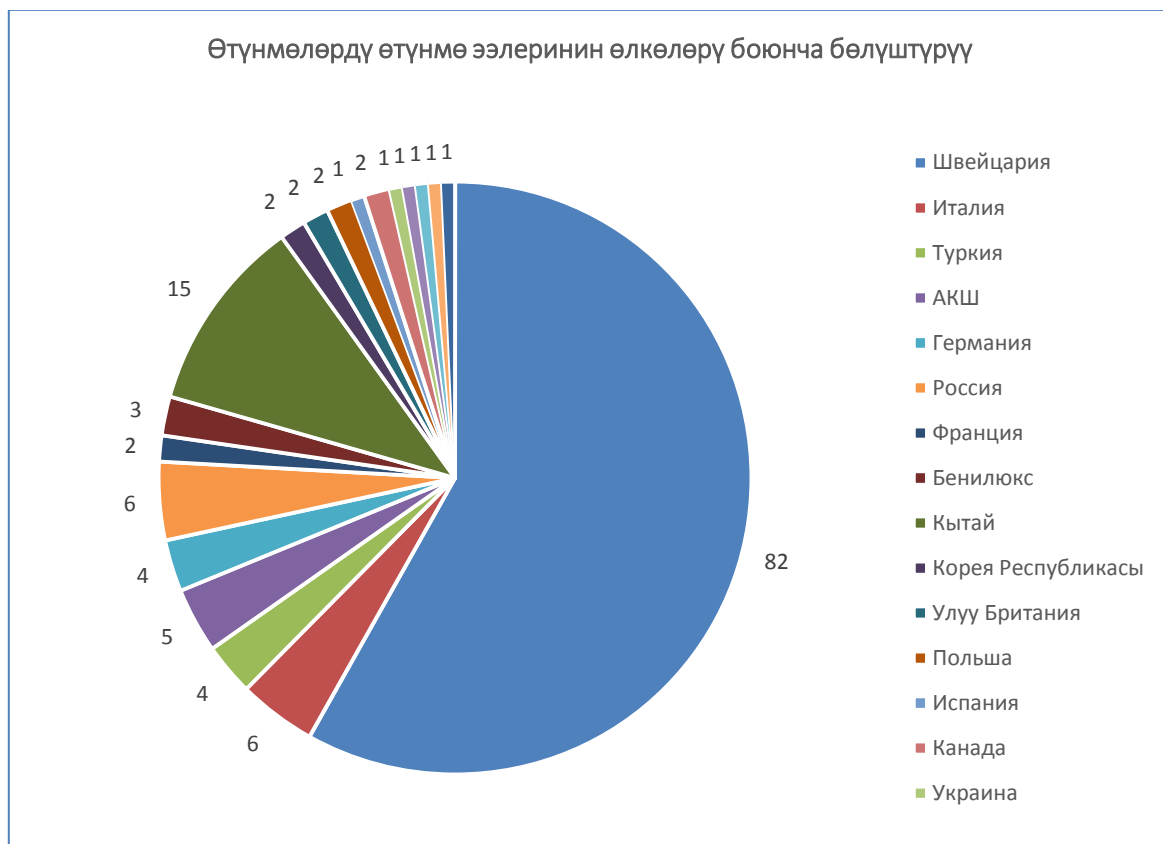
Келип түшкөн өтүнмөлөрдү өтүнмө ээлеринин өлкөлөрү боюнча бөлүштүрүү 3.6-таблицада жана 3.5-диаграммада көрсөтүлгөн.

3.6-таблица

Өлкө	Өлкөнүн коду	Каттоого өтүнмөлөрдүн саны
Швейцария	CH	82
Италия	IT	6
Түркия	TR	4

АКШ	US	5
Германия	DE	4
Россия	RU	6
Франция	FR	2
Бенилюкс	BX	3
Кытай	CN	15
Корея Республикасы	KR	2
Улуу Британия	GB	2
Польша	PL	2
Испания	ES	1
Канада	CA	2
Украина	UA	1
Дания	DK	1
Венгрия	HU	1
Румыния	RO	1
Болгария	BG	1
Бардыгы:		141

3.5-диаграмма

31.12.2023-ж. Кыргыз Республикасынын аймагында Гаага системасы боюнча корголуучу өнөр жай үлгүлөрүнүн жалпы саны 1873.

2022-ж. ушул эле мезгилинде келип түшкөн өтүнмөлөрдүн жалпы саны 96 түзгөн. 2023-ж. келип түшкөн өтүнмөлөрдүн саны мурдагы жылы келип түшкөн өтүнмөлөрдүн санына салыштырмалуу 35,4%га көбөйгөн.

Отчеттук мезгилде 96 чечим чыгарылган: анын ичинде: оң чечимдер – 96, баш тартылган чечимдер болгон жок.

2022-жылдын ушул эле мезгилинде 97 чечим чыгарылган: анын ичинде: оң чечимдер – 94, баш тартылган чечимдер – 3. Отчеттук мезгилде мурдагы жылга салыштырмалуу чыгарылган чечимдердин саны 1 %га азайган.

IV. ТОВАРДЫК БЕЛГИЛЕР

Улуттук жол-жобо

2023-жылы улуттук жол-жобо боюнча товардык белгилерди жана тейлөө белгилерин (мындан ары - товардык белгилер) каттоого 1221 өтүнмө келип түшкөн. Мурдагы отчеттук мезгилге салыштырмалуу өтүнмөлөрдүн келип түшүшү 18%га көбөйгөндүгү белгиленген.

2023-жылы чет өлкөлүк өтүнмө ээлеринин жигердүүлүгү 3,4 %га көбөйгөнүн, мында улуттук өтүнмө ээлеринин жигердүүлүгү ушул жылы мурдагы жылдын көрсөткүчтөрүнө салыштырмалуу 39,5 %га көбөйгөндүгүн белгилей кетүү керек.

Акыркы 5 жылдын ичинде улуттук өтүнмө ээлеринен келип түшкөн өтүнмөлөрдү бөлүштүрүү 4.1-таблицада көрсөтүлгөн.

4.1-таблица

Аймактар	Бишкек	Чүй	Талас	Нарын	Ысык-Көл	Ош	Жалал-Абад	Баткен	Бардыгы
Жылдар									
2019-ж.	250	49	-	1	2	22	3	1	328
2020-ж.	198	62	1	-	2	13	-	2	278
2021-ж.	231	63	-	3	1	12	3	2	315
2022-ж.	307	55	1	4	11	38	3	1	420
2023-ж.	430	69	-	4	5	65	9	4	586

2019-2023-жылдарда келип түшкөн өтүнмөлөрдүн динамикасы жөнүндө сандык маалыматтар 4.2-таблицада жана 4.1-диаграммада көрсөтүлгөн.

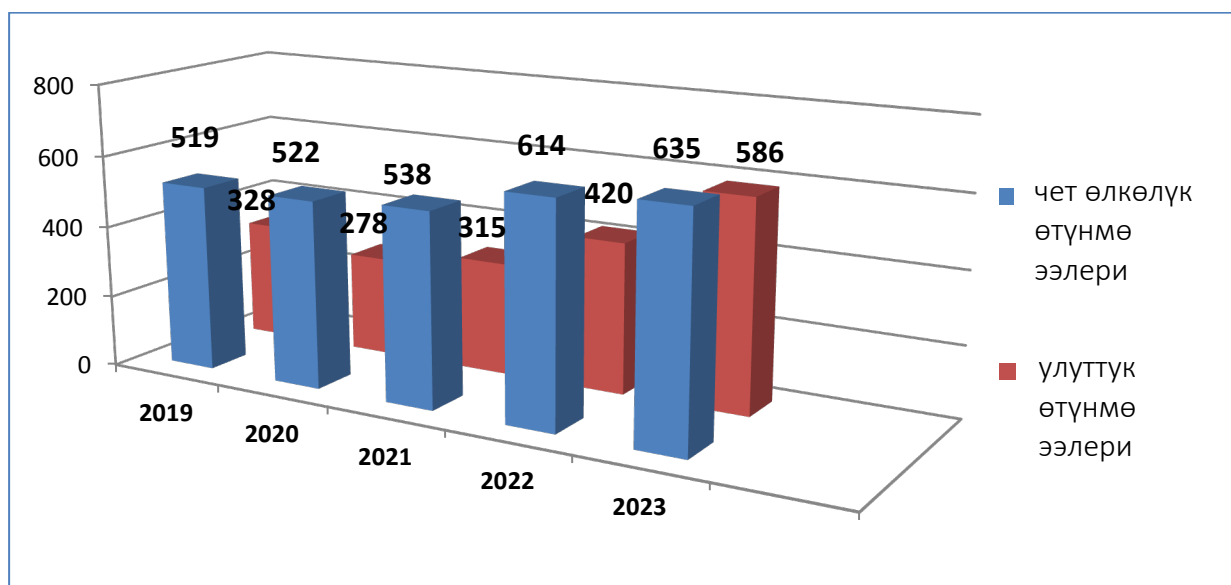
Келип түшкөн өтүнмөлөрдүн көптөгөн саны чет өлкөлүк өтүнмө ээлери тарабынан берилген. Алардын үлүшү келип түшкөн өтүнмөлөрдүн жалпы санынан 52%дан көбүрөгүн түзөт.

4.2-таблица

Көрсөткүчтүн аталышы	2019-ж.	2020-ж.	2021-ж.	2022-ж.	2023-ж.
улуттук өтүнмө ээлери	328	278	315	420	586
чет өлкөлүк өтүнмө ээлери	519	522	538	614	635
Өтүнмөлөрдүн жалпы саны	847	800	853	1034	1221

4.1-диаграмма

Акыркы эки жылдын ичинде улуттук жол-жобо боюнча келип түшкөн өтүнмөлөрдү аларды берген субъектилери боюнча бөлүштүрүү 4.3-таблицада көрсөтүлгөн, анда өтүнмөлөрдүн көпчүлүк бөлүгүн юридикалык жактар берген. Алардын үлүшү келип түшкөн өтүнмөлөрдүн жалпы санынан 78,9 %ды түзөт.

Ушуну менен бирге, жеке жактардан келип түшкөн өтүнмөлөр “Товардык белгилер, тейлөө белгилери, географиялык көрсөтмөлөр жана товарлар чыгарылган жерлердин аталыштары жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамын кабыл алгандан кийин эки эседен көбүрөөк көбөйдү.

Ошентип мурдагы Товардык белгилер жөнүндө КР Мыйзамынын 6-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык “Товардык белгини каттоого өтүнмө ишкердик ишти жүзөгө ашыруучу юридикалык же жеке жак тарабынан берилет”.

Колдонулуп жаткан Товардык белгилер жөнүндө КР Мыйзамы боюнча “Товардык белгини каттоого өтүнмө юридикалык же жеке жактар тарабынан берилет”.

Ал ошондой эле “КР мамлекеттик тили жөнүндө” КР конституциялык Мыйзамын кабыл алынганга байланыштуу болду.

4.3-таблица

Субъектилердин аталышы	2022-жыл	2023-жыл
Жеке жактар	114	257
Юридикалык жактар	920	964

Акыркы төрт жылдын ичинде ТКЭЖдин класстары боюнча улуттук жол-жобо боюнча келип түшкөн өтүнмөлөрдү бөлүштүрүү 4.4-таблицада көрсөтүлгөн.

2023-жылы өтүнмөлөрдүн көптөгөн саны ТКЭЖдин по 03, 05, 09, 25, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 41, 42, 43-класстары боюнча берилген. Акыркы төрт жылдын ичинде ТКЭЖдин аталган класстары боюнча салыштырма маалыматтар 4.2-диаграммада көрсөтүлгөн.

ТКЭЖдин 7, 8, 9, 11,12-класстары боюнча өтүнмөлөрдүн санынын өсүшү акыркы жылдары көпчүлүк адамдар адамдардын турмуш-тиричилигин жеңилдетүү үчүн компьютердик технологиялар үчүн ар түрдүү тиркемелерди, программалык камсыздоолорду, инновациялык технологияларды ойлоп табуусуна байланыштуу болду. Жогоруда аталган класстар боюнча негизинен чет өлкөлүк өтүнмө ээлеринен товардык белгилерге өтүнмөлөр берилген.

ТКЭЖдин 35, 37, 43-класстары боюнча көбүнчө жергиликтүү өтүнмө ээлери беришти жана алар төмөнкүлөргө байланыштуу:

1. “КР мамлекеттик тили жөнүндө” КР конституциялык Мыйзамын кабыл алынганына жана КРнын шаарларынын сырткы жарнамасын тартипке келтирүүгө байланыштуу;
2. туризмди жана тейлөө чөйрөсүн өнүктүрүүгө;
3. адамдар онлайн соодага өтүп жатышат.

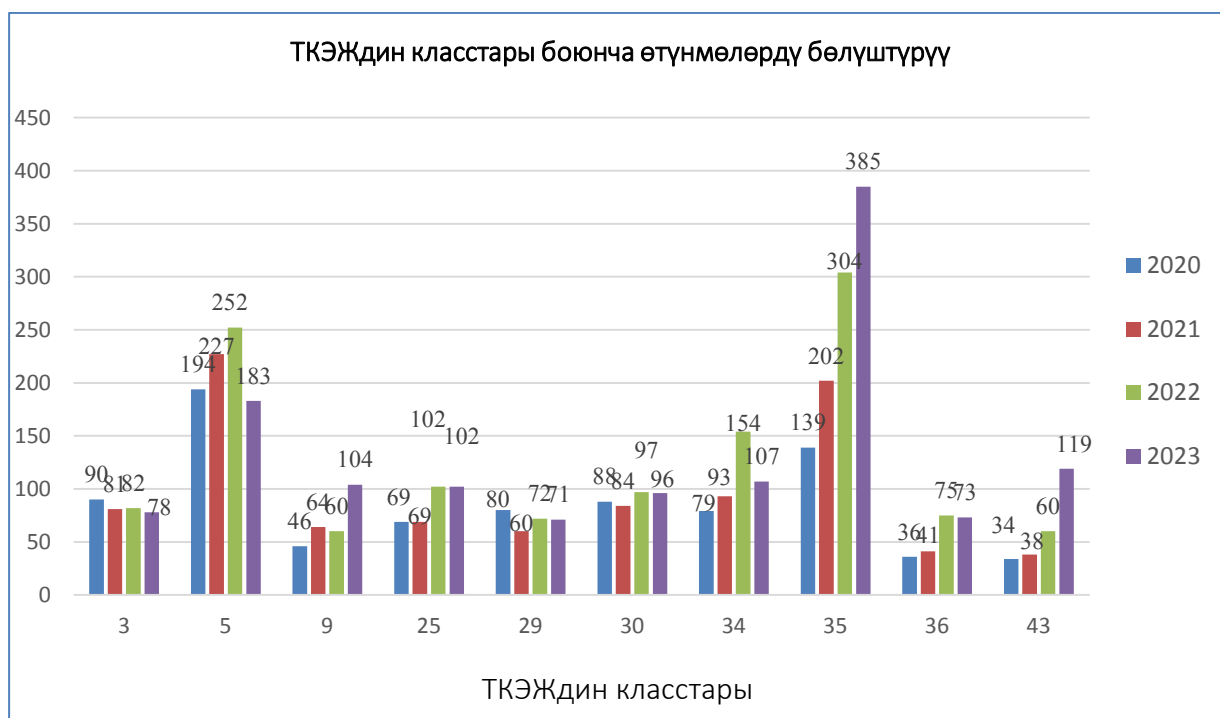
4.4-таблица

Жылдар, улуттук жол-жобо боюнча келип түшкөн өтүнмөлөрдөгү ТКЭЖдин класстарынын саны	2020-ж. Саны 1336	2021-ж. Саны 1420	2022-ж. Саны 1924	2023-ж. Саны 2218
Тармактар (кл.)	Улут. 462	Улут. 495	Улут. 710	Улут. 1033
	Чет.өл. 874	Чет.өл. 925	Чет.өл. 1215	Чет.өл. 1185
Химиялык продуктулар (01)	25	12	12	20
Боёктор, боёочу заттар (2)	3	5	8	17
Косметикалык жана туалеттик дары эмес продуктулар (03)	90	81	81	78
Майлар, майлоочу материалдар (04)	15	4	22	19
Фармацевтикалык, ветеринардык препараттар (05)	194	227	252	183
Иштетилбеген жана жарым- жартылай иштетилген металлдар жана кендер (06)	16	7	7	18

Машиналар, станоктор жана кыймылдаткычтар (07)	19	30	18	37
Кол куралдар жана аспаптар (08)	9	10	10	29
Илимий аппараттар жана аспаптар, аудиовизуалдык жана маалыматтык технологиялар үчүн жабдуулар (09)	46	64	60	104
Хирург., мед., стом. жана вет. алеттер жана жана аспаптар (10)	15	10	15	22
Курчап турган чөйрөнүн абалын контролдоо үчүн түзүлүштөр жана орнотмолор (11)	14	28	26	40
Транспорттук каражаттар (12)	26	39	13	46
Атымла куралдар жана пиротехникалык каражаттар (13)	-	-	-	3
Асыл металлдар жана алардын эритмелери (14)	2	13	8	13
Музыкалык аспаптар (15)	-	-	1	3
Басма продукция (16)	11	19	39	36
Электр-жылуулук жана үн чыгарбай турган матер. (17)	7	3	7	12
Териден жана териге окшоштуруп даярдалган буюмдар (18)	6	11	25	24
Металл эмес курулуш материалдар (19)	16	5	13	20
Эмерек (20)	5	4	16	15
Үй жана ашкана буюмдары жана идиштер (21)	13	13	32	28
Текстилден жана буладан, алардын ордун алмаштыруучу чийки заттардан материалдар (22)	-	2	4	6
Текстилден жиптер жана токуучу жиптер (23)	-	-	-	5
Текстиль жана анын ордун алмаштыруучулар (24)	1	2	11	19
Тигүү өндүрүшү (25)	69	69	102	102
Галантерея кооз жасалгалары жана буюмдары (26)	1	5	3	10
Даяр полду жана дубалды жабуулар (27)	-	1	5	7
Оюндар, оюнчуктар (28)	11	23	8	27
Тамак-аш азыктарын чыгаруу (29)	80	60	72	71
Тамак-аш азыктарын чыгаруу (30)	88	84	97	96
А/ч продуктуларын чыгаруу (31)	14	7	17	24
Минералдык, алкогольсүз сууларды, суусундуктарды чыгаруу (32)	57	26	56	77

Алкоголдук продукцияны чыгаруу (33)	27	12	34	50
Тамеки жана тамеки тартуу үчүн буюмдар (34)	79	93	154	107
Сатууну илгерилетүүчү жарнама, кеңсе кызматы (35)	139	202	304	385
Банк кызмат көрсөтүүлөрү (36)	20	41	75	73
Курулуш (37)	31	35	36	69
Телекоммуникациялар (38)	14	13	30	25
Түризм, трансп. кызмат көрсөтүүлөр (39)	31	16	20	29
Матер. иштетүү (40)	4	10	13	12
Билим берүү, тарбия берүү (41)	35	39	61	76
Илимий жана технол. кызмат көрсөтүүлөр (42)	36	38	52	44
Кафе, мейманканалардын кызмат көрсөтүүлөрү (43)	34	38	60	119
Сулүүлүк салондорунун, мед. клиникалардын кызмат көрсөтүүлөрү (44)	32	12	30	28
Юридикалык кызмат көрсөтүүлөр (45)	1	7	15	7

4.2-диаграмма

Улуттук жол-жобо боюнча келип түшкөн өтүнмөлөрдү келип чыккан өлкөлөр боюнча бөлүштүрүүдө өтүнмөлөрдүн көптөгөн саны Кыргызстандын, АКШнын, Кытайдын, Казакстан Республикасынын, Россия Федерациясынын, Швейцариянын жана Бириккен Араб Эмираттарынын өтүнмө ээлеринен келип түшкөндүгүн көрсөтүп турат.

Ушуну менен бирге Индиядан өтүнмөлөрдүн келип түшүшү кыскарганын белгилей кетели. Индиядан келип түшкөн өтүнмөлөрдүн көпчүлүгү ТКЭЖдин 5-классына байланыштуу, башкача айтканда дары препараттары. Акыркы жылдары мамлекет тарабынан дары каражаттарынын жүгүртүлүшү абдан контролго алынууда жана фармацевтикалык компаниялар башка өлкөлөрдөн сапаттуу дары каражаттарын алып келе башташты.

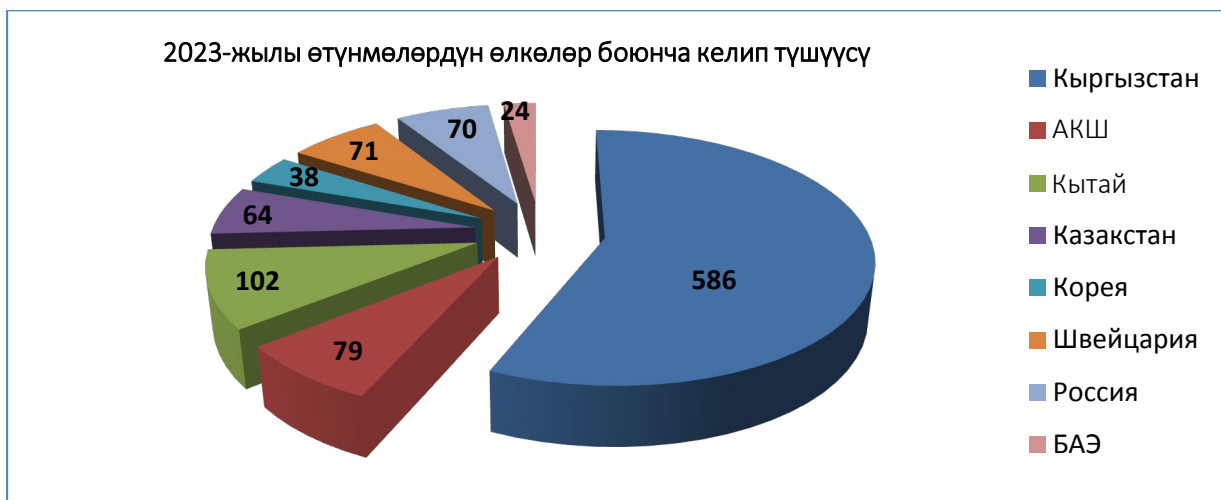
Отчёттук мезгилде өтүнмөлөрдү өтүнмө ээлеринин өлкөлөрү боюнча бөлүштүрүү 4.5-таблицада жана 4.3-диаграммада көрсөтүлгөн (*диаграммада 20дан ашуун өтүнмөнү каттоого берген өлкөлөр белгиленген*).

4.5-таблица

№	Өлкөнүн коду	Өлкө	Өтүнмөлөрдүн саны		
			2021	2022	2023
1.	KG	Кыргызстан	315	420	586
2.	AE	Бириккен Араб Эмираттары	17	19	24
3.	AT	Австрия	-	-	3
4.	AU	Австралия	4	2	-
5.	AG	Антигуа жана Барбуда	-	2	-
6.	BA	Босния жана Герцоговина	4	-	2
7.	BY	Беларусь Республикасы	-	1	-
8.	BG	Болгария	-	-	1
9.	BM	Бермуд аралдары	-	-	1
10.	BR	Бразилия	-	-	2
11.	CA	Канада	-	-	1
12.	CH	Швейцария	57	47	71
13.	CN	Кытай	53	77	102
14.	CO	Колумбия	-	2	-
15.	CY	Кипр	2	3	8
16.	CZ	Чехия	4	2	-
17.	DE	Германия	24	6	9
18.	DK	Дания	9	2	9
19.	EE	Эстония	-	1	-
20.	ES	Испания	1	-	3
21.	FR	Франция	1	3	1
22.	GB	Улуу Британия	10	16	14
23.	GE	Грузия	3	13	7

24.	GR	Греция	-	2	1
25.	HR	Хорватия	11	1	2
26.	IE	Ирландия	2	5	10
27.	IT	Италия	2	1	1
28.	IN	Индия	53	56	9
29.	IR	Иран	-	-	3
30.	JO	Иордания	-	-	2
31.	JP	Япония	22	8	13
32.	KR	Корея	50	57	38
33.	KZ	Казакстан	11	71	64
34.	KY	Кайман аралдары	2	3	-
35.	LB	Ливан	-	1	-
36.	LV	Латвия	-	1	-
37.	LK	Шри Ланка	1	-	-
38.	LU	Люксембург	-	1	4
39.	LT	Литва	-	-	3
40.	MY	Малайзия	1	-	13
41.	MN	Монголия	2	-	-
42.	MT	Мальта	-	1	-
43.	MU	Маврикий	1	-	-
44.	MX	Мексика	-	1	-
45.	NL	Нидерланды	2	2	5
46.	VG	Британ Виргин аралдары	-	2	4
47.	PL	Польша	1	-	2
48.	PK	Пакистан	-	-	1
49.	RO	Румыния	-	1	-
50.	RU	Россия Федерациясы	18	49	71
51.	TR	Түркия	54	8	8
52.	US	АКШ	96	111	79
53.	UZ	Өзбекстан	7	15	9
54.	UA	Украина	-	-	5
55.	QA	Катар	1	-	1
56.	SE	Швеция	-	3	6
57.	SG	Сингапур	4	3	8
58.	SY	Сирия	-	3	-
59.	TW	Тайвань	1	1	6
60.	TH	Тайланд	-	1	-
61.	HK	Гонконг	6	10	9
Бардыгы:			853	1034	1221

4.3-диаграмма

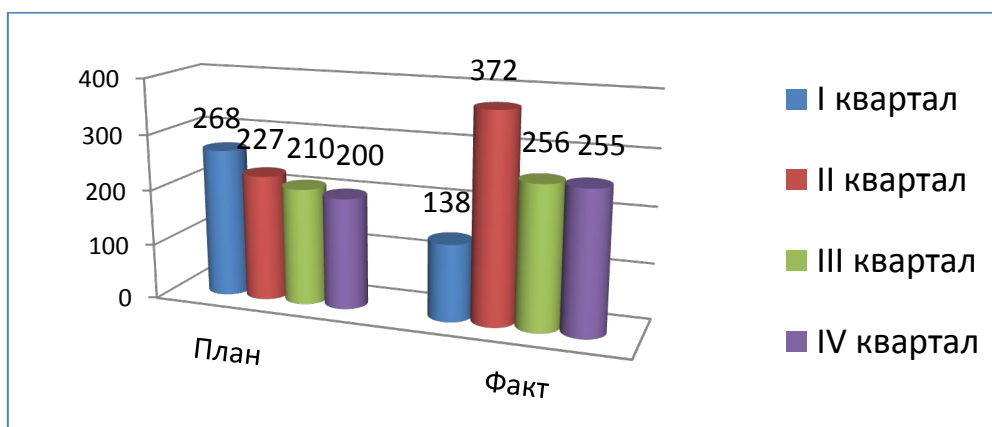

Отчеттук мезгилде товардык белгилерге келип түшкөн өтүнмөлөр боюнча төмөнкү чечимдер чыгарылган:

- оң чечим – 939;
- баш тартылган чечим - 58;
- кайра сурап алынган өтүнмөлөр – 17;
- алдын ала экспертизада кайра сурап алынган – 7.

Пландык көрсөткүчтөрдү аткаруу боюнча салыштырма маалыматтар 4.4-диаграммада көрсөтүлгөн.

4.4-диаграмма

Жогоруда көрсөтүлгөн диаграммада отчеттук мезгилде өтүнмөлөр каралып чыккандыгы жана пландалгандан 2,7%га көбүрөөк чечим чыгарылгандыгы көрүнүп турат.

Эл аралык товардык белгилер

2023-жылы товардык белгилерди Мадрид системасы боюнча эл аралык каттоого 2922 өтүнмө келип түшкөн жана 2487 каттоо узартылган.

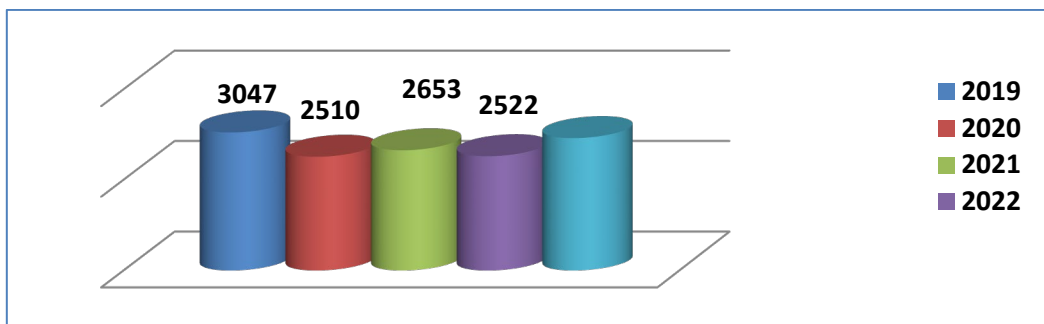
Акыркы беш жылдын көрсөткүчтөрүнө салыштырмалуу Мадрид системасы боюнча өтүнмөлөрдүн келип түшүү динамикасы жөнүндө маалыматтар 4.6-таблицада жана 4.5-диаграммада көрсөтүлгөн.

4.6-таблица

Жылдар	2019-ж.	2020-ж.	2021-ж.	2022-ж.	2023-ж.
Мадрид системасы боюнча келип түшкөн өтүнмөлөрдүн саны	3047	2510	2653	2522	2922

Таблицада ушул жылы Мадрид системасы боюнча келип түшкөн өтүнмөлөрдүн саны мурдагы жылга салыштырмалуу 13,7%га көбөйгөн.

4.5-диаграмма

Эл аралык өтүнмөлөрдү өтүнмө ээлеринин өлкөлөрү боюнча бөлүштүрүү төмөнкү таблицанда (7.7-таблица) көрсөтүлгөн.

4.7-таблица

ӨЛКӨ	Өтүнмөлөрдүн саны			
	2020-ж.	2021-ж.	2022-ж.	2023-ж.
Австралия	8	10	12	7
Австрия	13	9	17	16
Азербайжан	-	2	5	4
Армения	7	4	7	5
Ангола	-	-	2	-
Багам аралдары	-	1	-	-
Беларусь	36	32	36	33
Белиз	-	2	1	-
Бельгия	16	20	29	21
Болгария	20	12	15	12

Бразилия	-	1	3	2
Улуу британия	34	49	42	40
Венгрия	40	66	62	28
Виргин аралдары	3	2	2	1
Вьетнам	3	9	17	8
Германия	169	171	142	260
Греция	-	-	1	1
Грузия	5	8	3	10
Гернси	-	-	-	2
Дания	11	5	8	11
Джерси	-	-	1	-
Египет	-	1	4	1
Израиль	2	6	3	4
Индия	27	21	9	13
Индонезия	4	2	2	1
Иран	3	9	10	13
Ирландия	13	12	8	-
Испания	29	26	31	27
Исландия	-	-	-	1
Италия	111	106	95	107
Казакстан	49	68	77	68
Канада	6	24	6	2
Кыргызстан	-	-	-	1
Кения	1	-	-	-
Кипр	19	33	31	31
Кытай	528	460	426	576
Корея	66	90	88	86
Куба	-	1	-	-
Кувейт	-	-	1	-
Латвия	6	9	8	4
Либерия	-	-	2	-
Литва	2	3	7	3
Лихтенштейн	2	11	7	8
Люксембург	15	11	11	17
Мальта	-	9	-	1
Малайзия	-	3	3	-
Македония	-	-	1	1
Маршалл аралдары	-	2	-	-
Мексика	1	1	1	4
Молдова	5	2	6	3

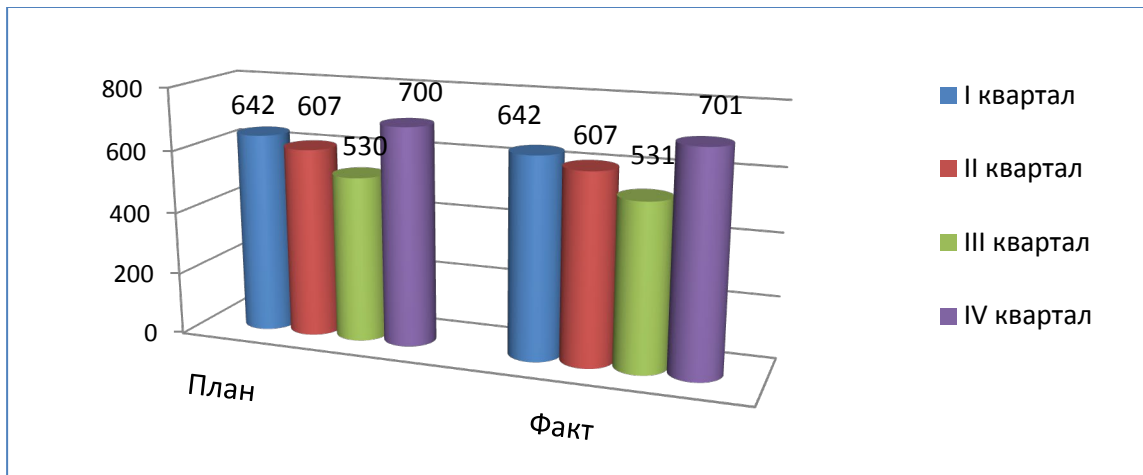
Монако	5	1	-	3
Марокко	-	-	-	1
Монголия	-	-	-	1
Микронезия	-	-	-	1
Нидерланды	43	14	28	21
Жаңы Зеландия	3	-	1	-
Норвегия	-	7	2	-
БАЭ	-	7	8	8
Панама	-	-	-	1
Польша	20	35	18	31
Португалия	3	3	1	5
Россия	573	568	522	714
Румыния	9	3	2	6
Сан-Марино	1	1	-	1
Сен Китс жана Невис	-	1	-	3
Сербия	3	7	4	4
Сингапур	13	26	12	28
Словакия	1	1	2	1
Словения	6	9	8	20
Сьерра Леоне	-	3	3	-
АКШ	149	205	184	155
Тажикстан	2	4	-	2
Таиланд	1	-	1	1
Тунис	1	-	-	-
Түркмөнстан	-	-	1	2
Түркия	79	98	143	174
Хорватия	-	-	1	1
Өзбекстан	5	12	27	29
Украина	85	52	32	22
Филиппин	-	-	2	-
Финляндия	13	7	2	15
Франция	47	44	59	60
Чех Республикасы	8	15	13	13
Чили	-	-	-	1
Швейцария	123	150	129	114
Швеция	10	14	8	9
Эстония	8	6	4	1
Япония	45	47	63	41
Бардыгы:	2510	2653	2522	2922

Отчеттук мезгилде белгилерге эл аралык каттоо жол-жобосу боюнча келип түшкөн өтүнмөлөр боюнча төмөнкү чечимдер чыгарылган:

- оң чечим – 2283;
- алдын ала жарым-жартылай баш тартылган чечим - 140;
- кайра сурап алынган өтүнмөлөр – 1;
- Кыргызпатент аркылуу берилген өтүнмөлөр – 2.

Пландык көрсөткүчтөрдү аткаруу боюнча салыштырма маалыматтар 4.6-диаграммада көрсөтүлгөн.

4.6-диаграмма

Жогоруда көрсөтүлгөн диаграммадан чыгарылган чечимдер боюнча оң динамиканы көрүүгө болот.

2023-жылы келип чыккан ведомство катары Кыргызпатент аркылуу 2 өтүнмө берилген.

2023-жылдын декабрына карата бардыгы жигердүү эл аралык товардык белгилер – 47917.

АВТОРДУК ЖАНА ЧЕКТЕШ УКУКТАР

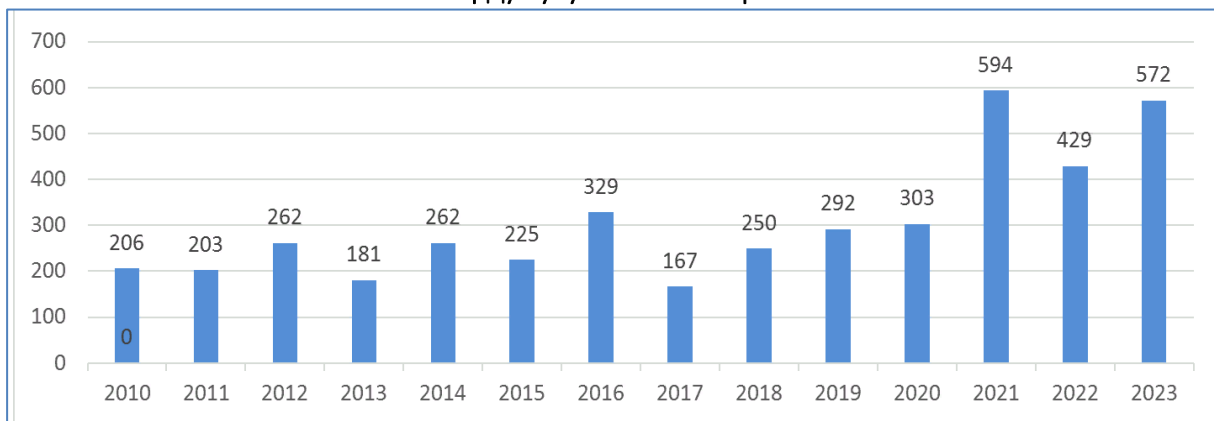
АВТОРДУК УКУК ЖАНА ЧЕКТЕШ УКУКТАР ОБЪЕКТИЛЕРИН ЖАНА ЭЭМ ҮЧҮН ПРОГРАММАЛАРДЫ, МААЛЫМАТ БАЗАЛАРЫН МАМЛЕКЕТТИК КАТТОО

Кыргыз Республикасынын “Автордук укук жана чектеш укуктар жөнүндө Мыйзамынын (мындан ары – Мыйзам) 6-беренесине ылайык илим, адабият жана искусство чыгармаларына автордук укук ал түзүлгөн күндөн тартып күчүнө кирет. Автордук укуктун келип чыгышы жана жүзөгө ашышы үчүн чыгарманы каттоо же кандайдыр бир формалдуулукту сактоо талап кылынбайт.

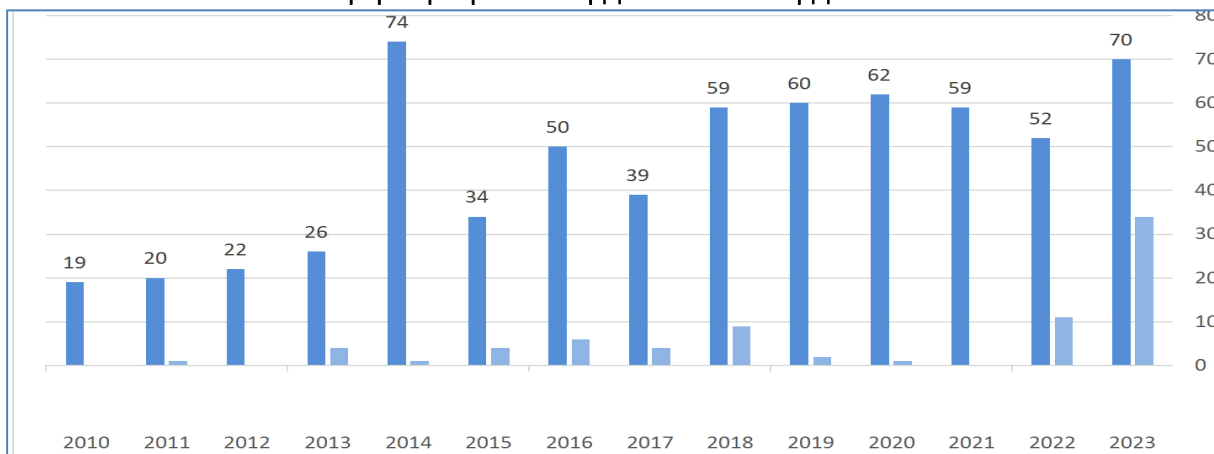
Кыргыз Республикасынын “Автордук укук жана чектеш укуктар жөнүндө Мыйзамынын 9-беренесине ылайык автор элге жарыяланбаган чыгармасына жеке мүлктүк эмес укуктарына күбөлүк үчүн, ошондой эле укук ээси чыгармасына өзгөчө мүлктүк укуктарына ээлигин тастыктоо үчүн автордук укукту коргоо мөөнөтүнүн аралыгында кайсы болбосун убакытта аларды расмий реестрлерде каттоого укуктуу, ал жөнүндө белгиленген үлгүдөгү күбөлүк берилет. Каттоо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык Кыргызпатент тарабынан жүргүзүлөт.

Акыркы 14 жыл ичинде Кыргызпатентте автордук укук объектилерин, ЭЭМ үчүн программаларды жана маалымат базаларын каттоонун динамикасы төмөнкү графикте көрсөтүлгөн.

Автордук укук объектилерин каттоо

ЭЭМ үчүн программаларды жана МБларды каттоо

2023-жылы автордук укук жана чектеш укуктар башкармалыгынын автордук сый акыны каттоо жана бөлүштүрүү бөлүмүнүн кызматкерлери тарабынан 883 кеңеш берүүлөр болду. Бул талдоо үчүн жүргүзүлгөн кеңеш берүүлөрдүн жалпы саны автордук укук объектилерин, ЭЭМдерди жана МБларды каттоо, ошондой эле авторлордун жана укук ээлеринин, ошондой эле мураскорлордун мүлктүк укуктарын жамааттык башкаруу маселелери боюнча бөлүштүрүлдү.

Өтүнмө ээлерине берилген кеңеш берүүлөрдүн саны менен катталган автордук укук объектилеринин, ошондой эле укуктарды жамааттык башкарууга өткөрүп берүү жөнүндө түзүлгөн келишимдердин жана автордук укуктарды нотариалдык тариздөө үчүн мураскорлорго берилген маалымкаттардын санынын ортосундагы катыш төмөндөгү таблицада чагылдырылат:

К/р №	Автордук укук объектилерин, ЭЭМдерди жана МБларды каттоо, ошондой эле Кыргыз Республикасынын автордук укук жана чектеш укуктар чөйрөсүндөгү мыйзамдары боюнча кеңеш берүүлөр	Өткөрүлгөн кеңеш берүүлөрдүн саны	Катталган объектилердин саны
1.	Илим жана адабият чыгармалары (поэзия, проза, макалалар, изилдөөлөр, диссертациялар, монографиялар, окуу жана усулдук куралдар, долбоорлордун сыпаттамалары, сценариялык жана драмалык чыгармалар, музыкалык чыгармалар, көркөм сүрөт жана кооздогуч-колдонмо искусство чыгармалары, дизайнер, аудиовизуалдык чыгармалар, оюндардын сыпаттамалары ж.б.у.с.)	593	572
2.	ЭЭМ үчүн программалар	73	70
3.	Маалымат базалары	1	34
Катталгандардын бардыгы :676			
4.	Автордук укукту мураскоого документтерди тариздөө жөнүндө	32	
5.	Авторлордун, аткаруучулардын жана укук ээлеринин укуктарын жамааттык башкарууга өткөрүп берүү жөнүндө	141	
6.	Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына, автордук жана чектеш укуктардын бузулууларына ылайык	10	
7.	Кинофильмдерде музыкалык чыгармалардын пайдалануу маселелери боюнча	33	
	Бардыгы:	883	

Автордук укук (чыгармалар, ЭЭМ программалары жана МБ) объектилерин каттоого өтүнмөлөрдү **берүүнүн өсүүсү** 2022-жылга салыштырмалуу 2023-жылы **45,7%ды** түздү.

Белгилей кетсек, 2021-жылдан баштап түштүк облустарындагы ЖОЖдордун жетекчилиги окутуучулардын ишмердүүлүгүн баалоодо Кыргызпатент тарабынан

берилген автордук укук объектилеринин мамлекеттик реестринде катталгандыгы тууралуу күбөлүктөрдүн болушун эске алат. ЖАКтын чечимине ылайык ойлоп табууга, пайдалуу моделге, өнөр жай үлгүсүнө ар бир патент, ошондой эле Кыргызпатент тарабынан берилген автордук укук объектисин, ЭЭМ үчүн программаларды, МБларды жана ИМСТны каттоого ар бир күбөлүк окумуштуу даражаларды алууда жана илимий наамдарды ыйгарууда 20 баллга бааланат.

Республиканын борборундагы ЖОЖдордун окутуучуларынан өтүнмөлөрдүн келип түшүү активдүүлүгү мурдагы жылдарга салыштырмалуу бир кыйла жогорулады. Статистикалык маалыматтарга ылайык, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик реестринде автордук жана чектеш укуктар объектилерин каттоонун туруктуу өсүшү байкалууда.

2023-жылы 883 адам автордук укук объектилерин каттоо маселелери боюнча кеңеш сурап кайрылган. Отчеттук мезгилде 745 өтүнмө берилген, анын ичинен мамлекеттик реестрде 676 автордук укук объектиси, ЭЭМ жана МБ катталган: 572 чыгарма (автордук укук объектилери); 70 ЭЭМ үчүн программалар; 34 МБ; 14үнөн баш тартылган; 55 өтүнмө 2024-жылга калтырылган.

Китептерди басып чыгарууда жана кайра басып чыгарууда авторлордун укуктарын сактоо, көркөм сүрөт искусствосунун авторлорунун укуктарын сактоо, котормо чыгармалардын авторлорунун укуктарын ишке ашыруу маселелери боюнча авторлорго тиешелүү 10 консультация берилди, ошондой эле авторлорго, аткаруучуларга жана укук ээлерине, ошондой эле укуктарды жамааттык башкаруу маселелери боюнча аткаруучулар тобунун жетекчилерине 161 кеңеш берилди. Мындан тышкары, Кыргызпатентке кайрылган авторлордун 33 мураскери автордук укуктарды нотариалдык жактан тариздөө үчүн тиешелүү маалыматтарды алышты.

2023-жылы “Гиперграф” автоматташтырылган маалыматтар базасына **4292** автор, **23705** чыгарма киргизилди.

Автордук сый акыларды төлөө

2023-жылы авторлорго, композиторлорго, аткаруучуларга жана укук ээлерине 2022-жыл үчүн автордук сый акыларды төлөө – 711 адамды, 11 246 606 сомду түздү.

АВТОРЛОРДУН ЖАНА УКУК ЭЭЛЕРИНИН МҮЛКТҮК УКУКТАРЫН ЖАМААТТЫК БАШКАРУУ

«Автордук укук жана чектеш укуктар жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын «Мүлк укуктарын жамааттык негизде башкарган уюмдардын ишин контролдоо» 47-беренесине ылайык:

1. Мүлктүк укуктарды жамааттык негизде башкарган уюм анын ишин контролдоочу Кыргызпатентке төмөнкүдөй маалыматтарды берүүгө милдеттүү:

1) мындай уюмдун уставына же башка уюштуруу документтерине киргизилген өзгөртүүлөр жөнүндө;

2) мындай уюм окшош укуктарды башкарган чет өлкөлүк уюмдар менен түзгөн эки тараптуу жана көп тараптуу макулдашуулар жөнүндө;

3) жалпы чогулуштардын чечимдери жөнүндө;

4) жылдык баланс, жылдык отчет жөнүндө, талап кылынбаган сый акылар жана аудиттик текшерүүнүн натыйжалары жөнүндө маалыматтарды кошуп;

5) мындай уюмдун атынан чыгууга ыйгарым укуктуу адамдар жөнүндө.

2. Кыргызпатент мындай уюмдан уюмдун ишинин ушул Мыйзамга, коомдук бирикмелер жөнүндө мыйзамдарга же башка мыйзамдарга, ошондой эле мындай уюмдун уставына ылайык келишин текшерүү үчүн зарыл болгон кошумча маалыматтарды талап кылууга укуктуу.

3. Мүлктүк укуктарды жамааттык негизде башкарган уюмдар түзүлгөнгө чейин Кыргызпатент ушул Мыйзамдын 44-беренесинин 3-беренесинин 1-6-пункттарында көрсөтүлгөн укук категорияларын башкаруу боюнча бул уюмдардын функцияларын жана милдеттерин аткарат. Кыргызпатент тарабынан мүлктүк укуктарды жамааттык негизде башкарган уюмдардын функцияларын жана милдеттерин аткаруусу ушул бөлүмгө ылайык жүзөгө ашырылат.

Жамааттык башкаруу чөйрөсү:

1. Музыкалык чыгармаларды (тексти бар жана тексти жок) жана музыкалык-драмалык чыгармалардын үзүндүлөрүн аларды эл алдында аткарууга, эфирде же кабель боюнча билдирүүгө, анын ичинде кайра трансляциялоо жолу менен элге жарыялоого өзгөчө укуктарды башкаруу;

2. Аудиовизуалдык чыгармада пайдаланылган музыкалык чыгармалардын (тексти менен жана тексти жок) авторлору болуп саналган композиторлордун мындай аудиовизуалдык чыгарманы эл алдында аткаргандыгы же эфирде же кабель боюнча билдиргендиги үчүн сый акы алуу укуктарын ишке ашыруу;

3. Эл алдында аткарууга, эфирде жана/же кабель боюнча билдирүүгө (анын ичинде кайра трансляциялоо аркылуу) карата элге жарыяланган ар кандай чыгармаларга жана алардан алынган үзүндүлөргө өзгөчө укуктарды башкаруу;

4. Чыгармаларды пайдаланууда, ошондой эле мыйзамдарга ылайык, колдонуудагы башка учурларда.

Укук ээлеринин категориялары: Юридикалык жактар, авторлор (композиторлор, тексттин авторлору), авторлордун мураскерлери.

Төлөөчүлөр: Соода компаниялары, кызмат көрсөтүү чөйрөсүндөгү ишканалары, спектаклдерди жана концерттерди уюштуруучулар, телерадио уюмдары ж.б.

Кыргызпатент тарабынан 2023-жылга авторлордун жана укук ээлеринин мүлктүк укуктарын камсыз кылуу максатында төмөнкүдөй иштер аткарылды:

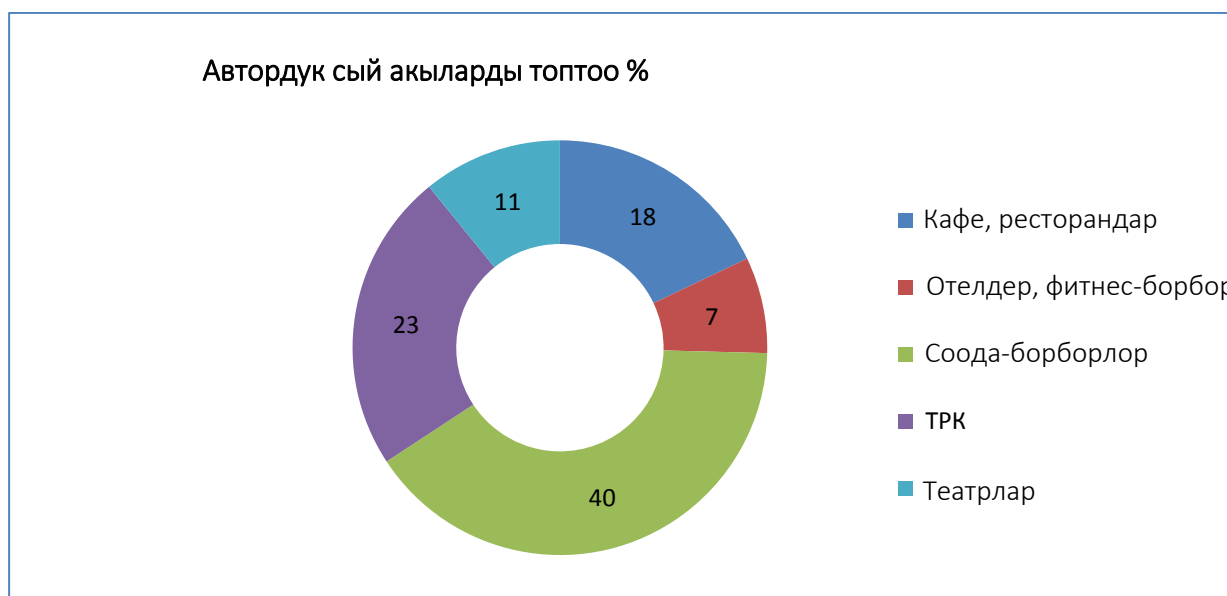
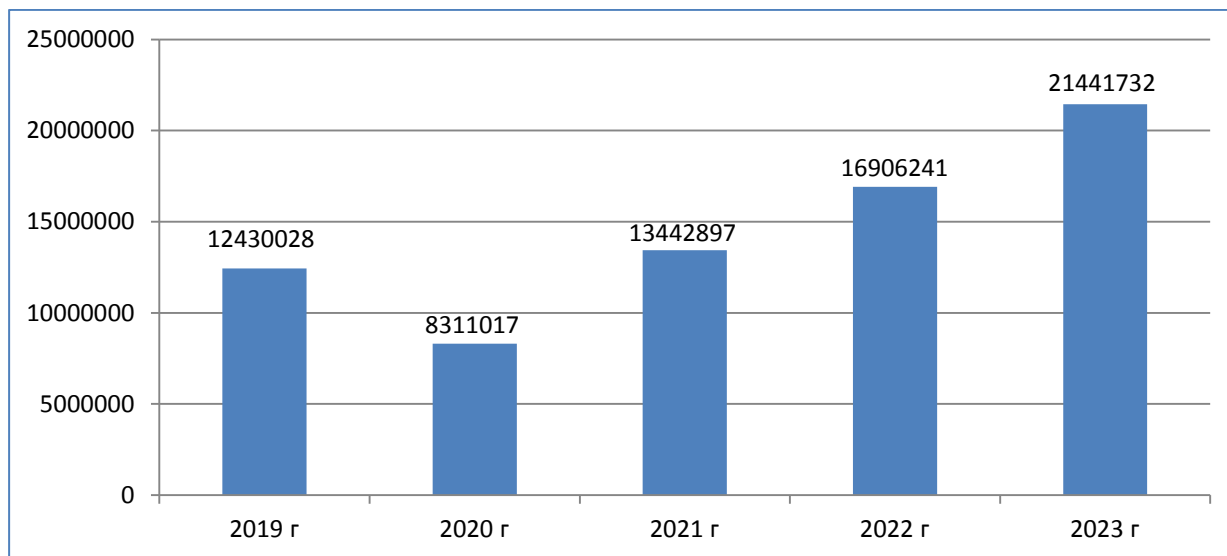
- укук ээleri менен келишимдерди түзүү;
- колдонуучулар арасында түшүндүрүү иштерин жүргүзүү;
- укук ээлерине керектүү кеңештерди берүү;
- сый акыларды чогултуу жана отчеттук документтерди алуу.

- Автордук сый акыларды чогултуу

Отчеттук мезгилде автордук сый акыны чогултуу 21 441 732 сомду түздү. 2022-жылдын ушул эле мезгилинде бул сумма 16 906 241 сомду түзгөн, бул автордук сый акыларды чогултуу 26,8%га өскөн дегенди билдирет.

Автордук сый акыларды төлөөчүлөрдүн категориялары боюнча автордук сый акыларды чогултуу:

№	Төлөөчүлөрдүн категориялары	2022-жыл үчүн	2023-жыл үчүн	%
1	ТРК	2 541 048	5 013 427	97,2
2	Театрлар	1 193 547, 29	2 329 569	95
3	Кафе, ресторандар	2 971 135	3 844 476	29,4
4	Мейманканалар, фитнес	1 515 748	1 605 582	5,9
5	Соода борборлору	8 684 763	8 648 678	- 0,4
Бардыгы:		16 906 241	21 441 732	26,8 %

- Телерадиокомпаниялар боюнча

Олуттуу төмөндөө байкалган 2022-жылга салыштырмалуу 2023-жылы автордук сый акыларды жыйноодо көрсөткүчтөрдүн өсүүсү болгон. ТРКлардын негизги кирешелери жарнамадан түзүлөрүн белгилеп кетүүгө болот.

- Театрлар боюнча

Жаңыланган заманбап репертуар менен масштабдуу иш-чараларды өткөрүү калктын көңүлүн буруп, театрда келгендердин санынын өсүшү байкалууда. Ушуга байланыштуу 2023-жылы автордук сый акы 1136021,71 сомго көбөйгөн.

Автордук сый акыны чогултууда республикалык бюджеттен каржылануучу пайдалануучуларда көйгөйлөр жаралат. Мамлекеттик театрлар жана телерадиокомпаниялар автордук сый акыларды төлөөчү бойдон калууда. Бирок, ошого карабастан, калктын көңүлүн бурган жаңыланган заманбап репертуар менен масштабдуу иш-чараларды өткөрүүнүн эсебинен театрда келгендердин көбөйүшү байкалууда. Алсак, 2023-жылга автордук сый акыларды чогултуунун өсүшү 1 136 021,71 сомго көбөйгөн.

- Кафе жана ресторандар боюнча

2022-жылга салыштырмалуу Кыргыз Республикасынын аймактарында автордук укук объектилерин пайдалануучулардын маалымдуулугунун жогорулашына байланыштуу бул объектилер боюнча жаңы лицензиялык келишимдерди түзүүнүн 29,4%га көбөйүү тенденциясы байкалууда.

Ошентип, **2023-жылдын июль айында** автордук сый акыларды чогултуу жана лицензиялык келишимдерди түзүү боюнча Ысык-Көл облусуна иш сапары өткөрүлдү.

Негиздүү консультациялык-түшүндүрүү иштери жүргүзүлүп, натыйжада лицензиялык келишимдер түзүлдү.

- Мейманкалар жана фитнесер боюнча

2023-жылы негизинен Кыргыз Республикасынын аймактарында автордук сый акыларды чогултуунун өсүшү 5.3%ды түздү.

- Соода борборлору боюнча

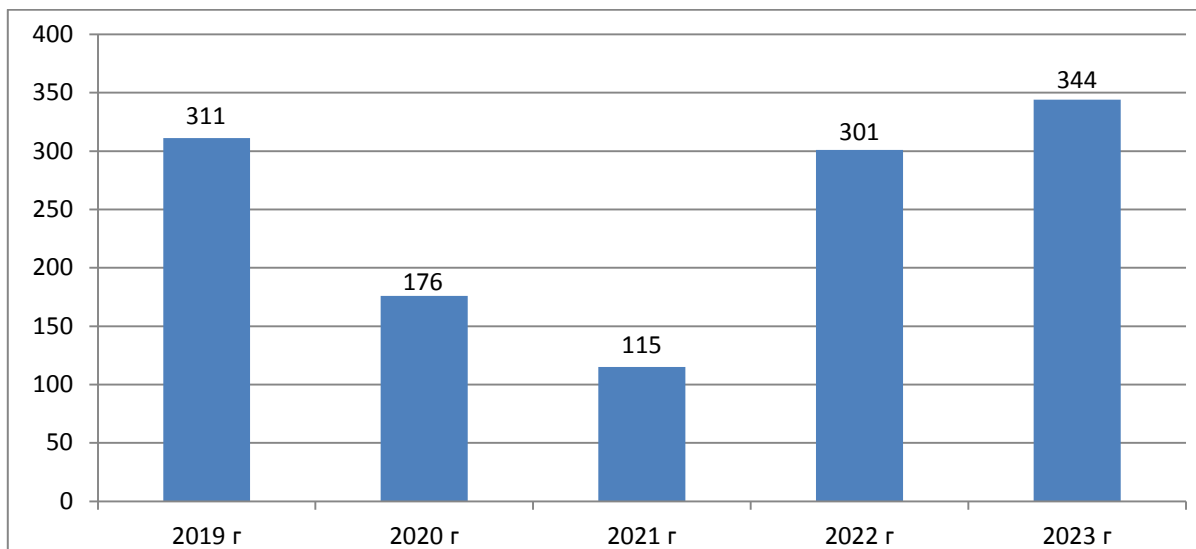
Автордук сый акыны чогултууда республикалык бюджеттен каржылануучу пайдалануучуларда көйгөйлөр жаралат. Бул жагынан алганда, 2022-жылга салыштырмалуу 2023-жылы олуттуу төмөндөө байкалат.

- Лицензиялык келишимдерди түзүү боюнча:

Отчеттук мезгил ичинде автордук жана чектеш укуктарды пайдалануучулар менен 344 лицензиялык келишим түзүлгөн, анын ичинен:

- Соода борборлору, соода үйлөрү ж.б. – 121;
- Кафе-ресторандар – 193;
- Театрлар, концерттер – 9;
- Фитнес клубдар жана мейманканалар – 15;
- ТРК – 6.

2022-жылга салыштырмалуу 14,2%га өсүш бар.

Автордук жана чектеш укуктарды пайдалануучулар менен лицензиялык келишимдерди түзүү боюнча Кыргызпатенттин жалпы ишин талдоо менен, көрүлгөн аракеттерге карабастан, лицензиялык келишимдерди түзүүдөн жана автордук сый акыны төлөөдөн баш тарткан колдонуучулар дагы эле бар экендигин белгилей кетүү керек. Мындай колдонуучулар автордук укук жана чектеш укуктар жөнүндөгү мыйзамды бузуу менен гана чектелбестен, авторлорго каржылык жана моралдык зыян келтирип, акыры маданият менен искусствонун өнүгүшүнө да, өлкөнүн эл аралык рейтингине да терс таасирин тийгизет. Мындай учурларда инспекторлор лицензиялык келишим түзүүгө мажбурлоо үчүн сотко материалдарды даярдоого милдеттүү. Бул үчүн колдонуучунун имаратында колдонулган музыкалык чыгармаларды жаздыруу керек. Бул аракеттердин татаалдыгы, жол-жоболоштуруу боюнча инспектор мекеменин ээсинин катышуусунда жана макулдугу менен аудио-видео жазууну жүргүзүүгө тийиш экендигинде. Эреже катары, лицензиялык келишим түзүүдөн баш тарткан мекеменин ээси аудио-видео жазууга макулдук бербейт.

Көпчүлүк учурларда кичи коомдук тамактануу ишканалары лицензиялык келишимдерди түзүүдөн баш тартышат, алар үчүн автордук сый акынын төлөмүнүн өлчөмү болжол менен 500-1000 сомду түзөт, ал эми ири ишканаларга мыйзамды сактоо зарылдыгын түшүндүрүү оңой.

- Дебитордук карызды кыскартуу

Көрсөтүлгөн пунктту ишке ашыруу максатында башкармалык тарабынан карызкорлор менен автордук сый акыларды төлөө боюнча иштер жүргүзүлдү. Бирок 2022-жылдын 1-январына салыштырмалуу бересе 28%га өскөн, себеби ири төлөөчүлөр 2024-жылдын январь айынын башында 4-квартал үчүн төлөгөн.

Бүгүнкү күнгө чейин, «Гиперграф» программалык камсыздоосун жайылтуу боюнча системага төмөнкүлөр киргизилди:

- ПКБС – **23705** чыгарма;
- МКС – **779** автордук сый акыларды төлөөчүлөр.

КООМДУК ИШ-ЧАРАЛАР

2023-жылы төмөнкүдөй коомдук маанилүү иш-чаралар өткөрүлдү:

2023-жылдын 17-январында Авторлор кеңешинин жана Чектеш укуктардын ээлеринин кеңешинин Президиумдарынын кезектеги жыйыны болуп өттү. Кыргызпатенттин аймактарда авторлор, аткаруучулар жана автордук укук ээлери менен үзгүлтүксүз түшүндүрүү иштеринин аркасында алардын мүлктүк укуктарын башкаруу боюнча ыйгарым укуктарды өткөрүп берүү боюнча түзүлгөн келишимдердин саны көбөйдү. Талкуунун жыйынтыгында Авторлор кеңешинин жана Чектеш укуктардын ээлеринин кеңешинин Президиумунун мүчөлөрү Кыргызпатенттин 2023-жылга автордук укук жана чектеш укуктар жаатындагы отчетун бир добуштан жактырышты.

2023-жылдын 28-январында Кыргызпатенттин Фейсбук баракчасындагы “Кыргызпатент байланышта” бөлүмүндө түз эфирге катышып, колдонуучуларды жана авторлорду кызыктырган суроолорго жооп бердик.

2023-жылдын 21-мартында Кыргызстандын “ККӨК” кол өнөрчүлүк кеңеши менен биргеликте “Көктөм майрамы” аттуу иш-чара өтүп, анда чеберлердин шырдак, туш кийиз, ала кийиз ж.б. түрүндөгү кол өнөрчүлүк буюмдары тартууланды.

2023-жылдын 26-апрелинде Эл аралык жана Улуттук интеллектуалдык менчик күнүнө арналган “Аялдар жана интеллектуалдык менчик – инновациялардын жана чыгармачылыктын катализатору” аттуу иш-чара өткөрүлдү. Иш-чаранын жүрүшүндө Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчикти өнүктүрүүгө зор салым кошкон авторлор, композиторлор, аткаруучулар, укук ээлери жана автордук укук объектилерин колдонуучулар Кыргызпатенттин Ардак грамотасы жана ыраазычылык каттар менен сыйланышты. 70 адам катышты.

2023-жылдын 29-апрелинде Create4-2023 “Жаратман Той” креативдүү индустриянын масштабдуу фестивалына 2 миңден ашык адам катышты. Create4 фестивалы – бул 2022-жылы БУУнун Кыргызстандагы Өнүктүрүү программасы жана Креативдүү индустрия ассоциациясы тарабынан демилгеленген өлкөнүн креативдүү экономикасын жана чыгармачыл адамдардын бүтүндөй коомчулугун өнүктүрүүнү колдоо үчүн уникалдуу кеңири аянтча болуп саналат. Бул фестивалдын алкагында Автордук укук башкармалыгы Инновациялар бөлүмү менен биргеликте “Автордук укук жана инновациялар” деген темада сессия уюштурду, сессияга ар түрдүү региондордон ар кандай чөйрөлөрдүн, чыгармачылыктын жана бизнестин өкүлдөрү катышты. 50 адам катышты.

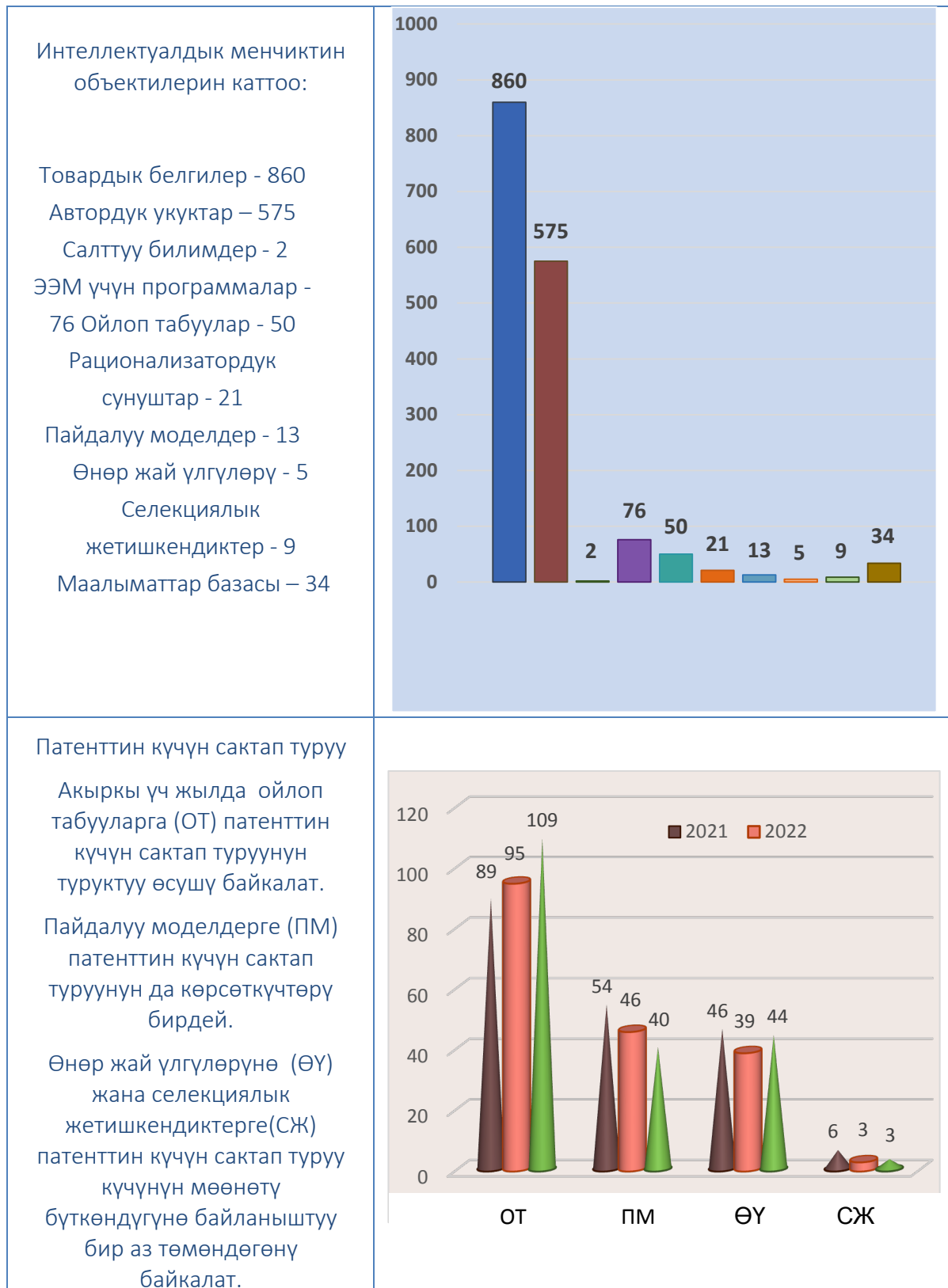
2023-жылдын 12, 19 жана 26-майында Кыргызпатенттин Фейсбук баракчасындагы “Кыргызпатент байланышта” бөлүмүндө түз эфирге катышып, колдонуучуларды жана авторлорду кызыктырган суроолорго жооптор берилди.

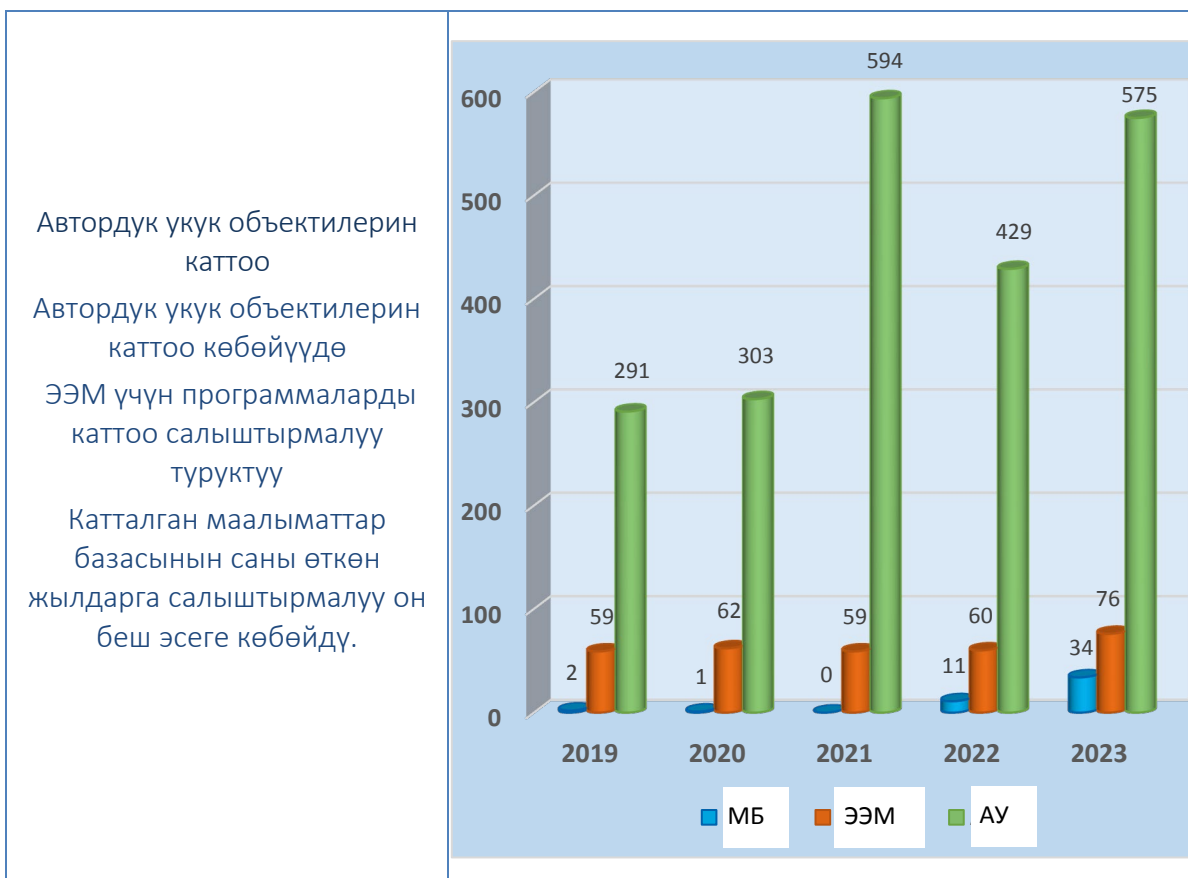
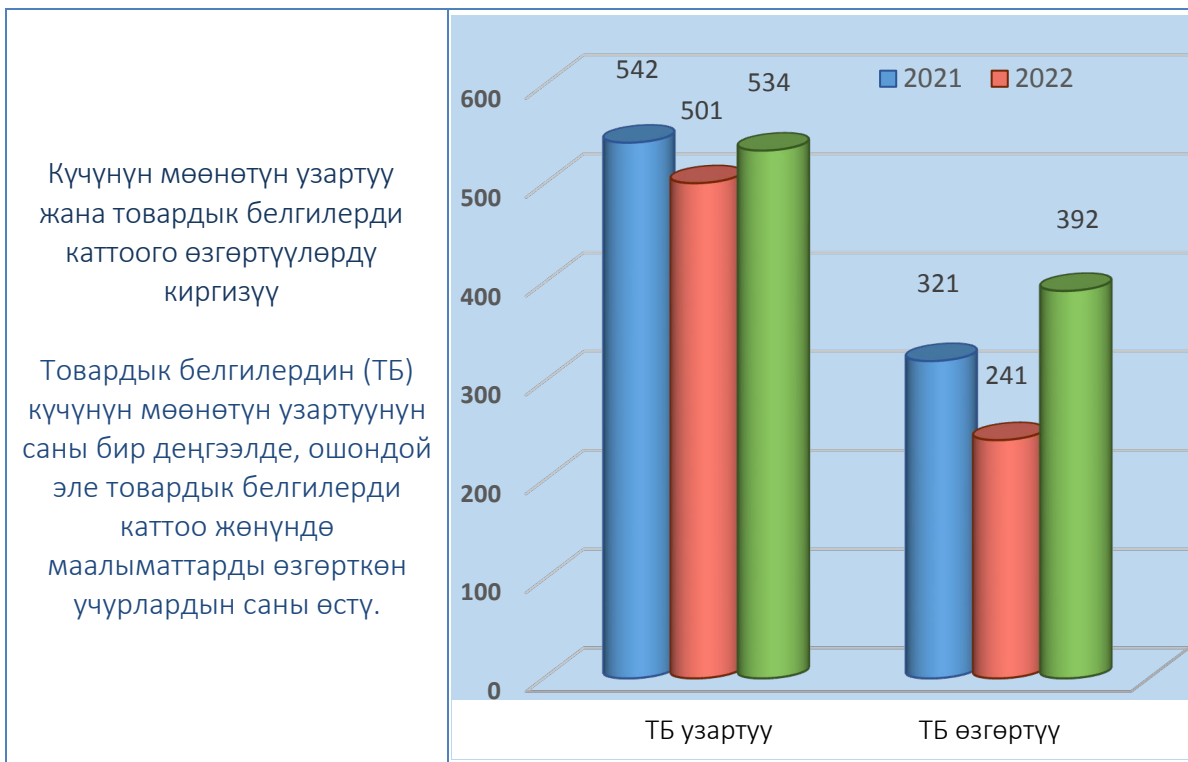
Кыргызпатенттин автордук укук жана чектеш укуктар боюнча эксперттери төмөнкү иш-чараларга катышты:

- 2023-жылдын 25-майында “Esaud – 2023” архитектура, урбанистика жана дизайн боюнча Биринчи Евразиялык симпозиуму;
- 2023-жылдын 8-июнунда Ош шаарында ОшМУда “Авторлорду жана инновациялык ишканаларды шыктандыруу” аталышындагы тегерек столу;
- 2023-жылдын 8-июнунда Ош шаарында Ош мамлекеттик университетинде “Авторлорду жана инновациялык ишканаларды өбөлгөлөө” аттуу тегерек стол;

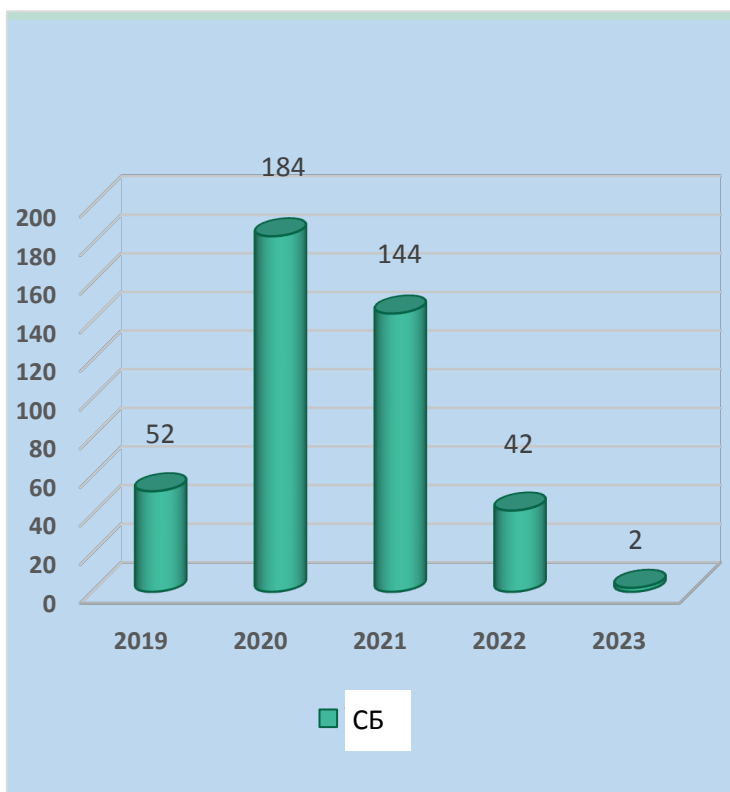
- 2023-жылдын 29-июнунда Нарын шаарында “Кыргыз шырдагы XIII” эл аралык фестивалынын алкагында автордук укук объектилери маселелери боюнча конференция;
- 2023-жылдын 2-августунда Тамчы айылында “ОЙМО - 2023” эл аралык салттуу маданият жана кол өнөрчүлүк фестивалы;
- 2023-жылдын 16-сентябрында Кыргызпатент, Codify Lab CODIFY жана Accelerate Prosperity тарабынан уюштурулган “Стартап-нация” (Startup Nation) хакатону;
- 2023-жылдын 14-ноябрында Кыргызпатенттин 30 жылдыгынын алкагында авторлор менен жолугушуу өткөрүлдү. Көрсөтүлгөн жолугушууга белгилүү акындар, жазуучулар, композиторлор, салттуу музыканы алып жүрүүчүлөр, эстрада ырчылары жана кыргыз маданиятынын укук ээлери катышты.

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МАМЛЕКЕТТИК РЕЕСТРЛЕРИНДЕ 2023-ЖЫЛЫ КАТТАЛГАН ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫК МЕНЧИКТИН ОБЪЕКТИЛЕРИ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТ

Салттуу билимдерди каттоо
Салттуу билимдерди каттоодо төмөндөө байкалды, бирок акыркы 4 жылда мурунку жылдарга салыштырмалуу салттуу билимдердин катталган саны өстү.

Патенттик ишенимдүү өкүлдөрдү каттоо
2023-жылы патенттик ишенимдүү өкүлдөрдү каттоого талапкерлер болгон жок. 2023-жылдын 31-декабрына карата 56 патенттик ишенимдүү өкүл катталган, анын ичинен 37си күчүндөгүлөр

ЧЕНЕМ ЖАРАТУУ ИШИ, МАМЛЕКЕТТИК КАТТОО: ЛИЦЕНЗИЯЛЫК КЕЛИШИМДЕР ЖАНА УКУКТАРДЫ ӨТКӨРҮП БЕРҮҮ ЖӨНҮНДӨ КЕЛИШИМДЕР

ЧЕНЕМ ЖАРАТУУ ИШИ

2023-жылы Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши тарабынан төмөнкүдөй КРнын мыйзамдары кабыл алынган жана Кыргыз Республикасынын Президенти кол койгон:

1. 2023-жылдын 23-мартындагы №68 “Интеллектуалдык менчик чөйрөсүндөгү Кыргыз Республикасынын айрым мыйзам актыларына өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;
2. 2023-жылдын 24-мартындагы №70 “Товардык белгилер, тейлөө белгилери, географиялык көрсөтмөлөр жана товарлар чыгарылган жерлердин аталыштары жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;
3. 2023-жылдын 23-мартындагы №69 “Патент мыйзамы” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;
4. 2023-жылдын 17-мартындагы №62 “Автордук укук жана чектеш укуктар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү жана Кыргыз Республикасынын айрым мыйзам актыларын күчүн жоготту деп таануу тууралуу” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы;
5. 2023-жылдын 23-мартындагы №65 “Инновациялык иш жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы.

2023-жылы Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан төмөнкүдөй токтомдор кабыл алынган:

1. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 5-октябрындагы №520 “Географиялык көрсөтмөнү же товар чыгарылган жердин аталышын каттоо жана пайдаланууга укук берүү маселелери жөнүндө” токтому;
2. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 19-октябрындагы №555 “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн интеллектуалдык менчик чөйрөсүндөгү айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтому;
3. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 12-сентябрындагы №457 “Кыргыз Республикасында инновациялык технологияларга негизделген өнөр жай өндүрүшүнүн түрлөрүн аныктоонун критерийлери жөнүндө жобону бекитүү тууралуу” токтому;
4. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 15-ноябрындагы №600 “Өнөр жай менчик объектисине, селекциялык жетишкендикке укугун тескөө келишимин каттоонун эрежелерин бекитүү жөнүндө” токтому;
5. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 15-ноябрындагы №599 “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн интеллектуалдык менчик жаатындагы айрым токтомдоруна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” токтому;
6. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 24-ноябрындагы №618 “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2019-жылдын 20-февралындагы № 80 “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Интеллектуалдык

менчик жана инновациялар мамлекеттик кызматынын алдындагы Апелляциялык кеңешке каршы пикирлерди, арыздарды берүүнүн жана аларды кароонун эрежелерин бекитүү жөнүндө” токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу” токтому;

7. Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 15-ноябрындагы №598 “Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттигинин алдындагы Интеллектуалдык менчик мамлекеттик фонду жөнүндө жобону бекитүү тууралуу” токтому;

Төмөнкүлөр Кыргыз Республикасынын Президентинин жана Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин кароосунда:

1. “Кыргыз Республикасынын интеллектуалдык менчик мамлекеттик реестрлеринин маселелери боюнча Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн айрым чечимдерине өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтомунун долбоору;

2. “Жекелештирүү маселелери боюнча актыларды бекитүү жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2012-жылдын 29-февралындагы №153 “Товарлар чыгарылган жерлердин аталышын каттоого жана пайдаланууга укук берүүгө өтүнмөнү жана катталган товарлар чыгарылган жерлердин аталышын пайдаланууга укук берүүгө өтүнмөнү түзүүнүн, берүүнүн жана кароонун эрежелерин бекитүү жөнүндө” токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтомунун долбоору;

3. “Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2016-жылдын 3-октябрындагы №523 “Ойлоп табууларды, пайдалуу моделдерди, өнөр жай үлгүлөрүн, селекциялык жетишкендиктерди патенттөө, товардык белгилерди, тейлөө белгилерин, географиялык көрсөтмөлөрдүн, товардын чыккан жерлеринин аталыштарын каттоо, товардын чыккан жерлеринин аталыштарын каттоо, товарлардын чыккан жерлеринин аталыштарын пайдалануу укугун берүү жана патенттик ишенимдүү өкүлдөрүн каттоо үчүн алымдар жөнүндө жобону бекитүү тууралуу” токтомуна өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтомунун долбоору;

4. “Ойлоп табууга патент алууга өтүнмө түзүүнүн, берүүнүн жана карап чыгуунун эрежелерин, өнөр жай үлгүсүнө алууга өтүнмө түзүүнүн, берүүнүн жана карап чыгуунун эрежелерин, пайдалуу моделге алууга өтүнмө түзүүнүн, берүүнүн жана карап чыгуунун эрежелерин бекитүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин токтомунун долбоору.

Интеллектуалдык менчик объектилерине укуктарды башкаруу жөнүндө катталган келишимдер

2023-жылы 147 келишим катталган, анын ичинде: лицензиялык келишимдер – 23; укуктарды өткөрүп берүү жөнүндө келишимдер – 96; комплекстүү ишкердик лицензия келишимдери – 12.

Катталган келишимдерге өзгөртүүлөдү киргизүү – 16; Келишимдерди каттоодон баш тартылган – 3.

№ж/н	Келишимдердин түрү	Саны	ИМО
1	Өзгөчөлүксүз лицензия	23	Товардык белгилер – 22
2	Өзгөчө лицензия		Товардык белгилер – 1
3	Франчайзинг	12	Товардык белгилер – 12
4	Укуктарды өткөрүп берүү	96	Товардык белгилер – 89
			ЭЭМ үчүн программалар– 5
			Пайдалуу моделдер – 1
			Өнөр жай үлгүлөрү – 1
5	Өзгөртүүлөр	16	
6	Баш тартылган	3	
ИМОго укуктарды башкарууга келишимдердин жалпы саны – 147			

КЫРГЫЗПАТЕНТТИН АЛДЫНДАГЫ АПЕЛЛЯЦИЯЛЫК КЕҢЕШ

2023-жылы Кыргызпатенттин Апелляциялык кеңешине 8 каршы пикир келип түшкөн (анын ичинде 1 иш 2022-жылдан 2023-жылга өткөн):

- 8 каршы пикир товардык белги катары каттоодон баш тартуу жөнүндө экспертизанын чечимине каршы берилген;

Анын ичинде: каршы пикирлер боюнча 2 канааттандырылган, 6 баш тартылган.

2023-жылы Апелляциялык кеңештин 8 отуруму өткөрүлгөн.

КЫРГЫЗПАТЕНТТИН КАТЫШУУСУ МЕНЕН СОТ ИШТЕРИ

2023-жылы Кыргызпатенттин өкүлдөрү Кыргыз Республикасынын ар түрдүү сот инстанцияларында интеллектуалдык менчик жаатындагы талаш-тартыштарга катышкан, анын ичинде:

1-категория: Товардык белгинин пайдаланылбай калган себеби боюнча аны коргоону мөөнөтүнөн мурда токтотуу жөнүндө сот иштери – 0;

2-категория: Мамлекеттик органдын ченемдик эмес актысын жокко чыгаруу жөнүндө сот иштери (Кыргызпатенттин Апелляциялык кеңешинин чечимдерин жана Кыргызпатенттин чечимдерин) – 5;

3-категория: Автордук укук жана чектеш укуктар объектилерин пайдаланууга укукка жана автордук сый акыны төлөтүү жөнүндө Кыргызпатент менен лицензиялык келишим түзүүгө мажбурлоо тууралуу сот иштери – 12;

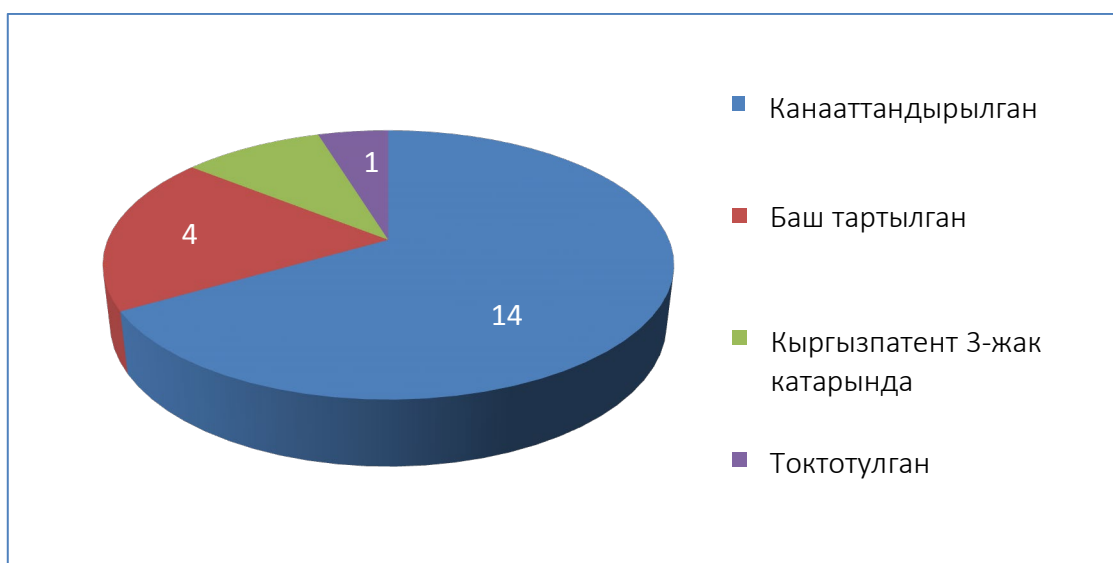
4-категория: Интеллектуалдык менчик объектилерине укуктарды коргоо жөнүндө сот иштери – 4.

2023-жылы сот тарабынан 21 иш каралган.

Кыргызпатенттин катышуусу менен сот иштери боюнча Кыргыз Республикасынын ар түрдүү соттору тарабынан төмөнкү чечимдер кабыл алынган: канааттандырылган – 14, баш тартылган – 4, Кыргызпатент 3-жак катарында – 2, токтотулган - 1.

Сот иштеринин бүтүрүлгөн деңгээли

ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫК МЕНЧИК ЧӨЙРӨСҮНДӨГҮ УКУК БУЗУУЛАР

2023-жылы Кыргызпатентке интеллектуалдык менчик чөйрөсүндөгү укук бузуулар жөнүндө 39 арыз келип түшкөн.

Карап чыгуунун натыйжасында жалпы суммасы 117 500 сом айып пул түрүндө төлөтүү жөнүндө 13 токтом чыгарылган.

(юридикалык жакка 17 000 сом өлчөмүндө айып пул түрүндө төлөтүү жөнүндө 4 токтом, жалпы суммасы 68 000 сомду түзөт; жеке жакка 5 500 сом өлчөмүндө айып пул түрүндө төлөтүү жөнүндө 9 токтом, жалпы суммасы 49 500 сомду түзөт);

- 7 арыз жана кайрылуулар 2024-жылга өткөн жана карап чыгуу баскычында;
- 4 арыз тосмо арыздарга жана ыктыярдуу тартипте чечилгенине байланыштуу токтотулган;
- 12 арыз жана кайрылуулар укук бузуулар фактысы аныкталбаганына байланыштуу токтотулган;
- Кытай Эл Республикасынын жаранына карата интеллектуалдык менчик чөйрөсүндөгү укук бузуулар жөнүндө 3 иштин материалы Кыргыз Республикасынын Башкы прокуратурасына жиберилген.

ИМ УКУКТАРЫН КОРГОО ЧӨЙРӨСҮНДӨГҮ МЕДИАЦИЯ ИНСТИТУТУН ӨНҮКТҮРҮҮ

31.03.2023-жылы КРнын Соода-өнөр жай палатасынын алдындагы Эл аралык бейтарап соту Инновациялык борбордо “Интеллектуалдык менчик чөйрөсүндөгү талаш-тартыштардын арбитрабелдүүлүгү” деген темада семинар өткөрдү (ИМди коргоо чөйрөсүндөгү медиатор: Ж.Саргалдакова, Б.Мажитов).

26.05.2023-жылы Сот адилеттигинин жогорку мектеби Кыргызпатент менен биргелешип “Борбордук Азия өлкөлөрүндө укуктук мамлекеттүүлүккө көмөктөшүү” программасынын колдоосу менен семинар өткөрдү.

23.10.2023-жылы ИМБДУ менен ЕАПУнун “Патенттик талаш-тартыштарды чечүү үчүн талаш-тартыштарды альтернативалуу жөнгө салуу” семинарына Укук башкармалыгынын кызматкерлери катышты (А.К. Исмаиловдун баяндамасы).

КЫРГЫЗПАТЕНТТИН ИННОВАЦИЯЛЫК ӨНҮГҮҮ ЖААТЫНДАГЫ ИШМЕРДИГИ

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2022-жылдын 20-майындагы No 265 токтому менен бекитилген 2022-2026-жылдарга Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчикти жана инновацияларды өнүктүрүүнүн мамлекеттик программасын ишке ашыруунун алкагында 2026-жылга чейин Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчиктин жана инновациялардын тең салмактуу жана натыйжалуу экосистемасын калыптандыруу үчүн шарттарды түзүү боюнча иштер жүргүзүлүүдө. Анын ичинде интеллектуалдык менчиктин жана инновациялардын экосистемасын калыптандыруу үчүн инфраструктураны түзүү жана өнүктүрүү, бизнес менен ойлоп табуучулардын өз ара аракеттенүүсүн камсыздоо, ата мекендик компаниялардын бренд наркын жана ишкердик беделин бекемдөө, ошондой эле билим берүү жана технологияларды өткөрүп берүү.

2023-жылдын 8-февралында Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши тарабынан “Инновациялык ишмердүүлүк жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамы кабыл алынган, мыйзам инновациялык ишмердикти өнүктүрүү үчүн жагымдуу шарттарды түзүүгө багытталган.

Мыйзамды кабыл алуунун негизги максаты жана милдеттери: инновациялык ишмердикти жүзөгө ашыруу үчүн социалдык-экономикалык, уюштуруучулук жана укуктук жагымдуу шарттарды түзүү, инновацияларды коммерциялаштыруу жана экономиканын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу.

Мыйзам инновацияларды мамлекеттик колдоону жана стимулдаштырууну жөнгө салуучу негизги принциптерди карайт.

“Инновациялык ишмердик жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын нормалары адамдардын кеңири чөйрөсүнө, анын ичинде илимий-техникалык жана инновациялык ишмердикти жүзөгө ашыруучу жеке жана юридикалык жактарга жайылтылат.

“Жалпы билим берүү уюмдарында жана кошумча билим берүү мекемелеринде жаш муундарга интеллектуалдык менчик жана инновациялар чөйрөсүндө насаатчылык кылуу жөнүндө жобонун” жана “Мамлекеттик колдоо алуу үчүн мамлекеттик, тармактык жана аймактык инновациялык программаларды жүзөгө ашыруунун алкагында аткарылуучу инновациялык долбоорлорду, стартаптарды тандоо тартибинин” долбоорлору иштелип чыкты.

2023-жылдын 29-30-августунда Бишкек шаарында “ЕАПУга мүчө-мамлекеттердин аймагында интеллектуалдык менчикти коммерциялаштыруу жаатында технопарктердин потенциалын күчөтүү жана интеллектуалдык менчикти баалоо боюнча тренинг” семинары болуп өттү. Бул семинардын негизги максаттарынын бири катышуучулардын ортосунда билим жана тажрыйба алмашуу болду.

Семинарға чет өлкөлүк компаниялардын өкүлдөрү жана ИМБДунун ИМ экосистема секторунун кызматкерлери катышып, интеллектуалдык менчикти жана материалдык эмес активдерди баалоонун негизги ыкмалары менен бөлүшүштү.

2023-жылы Кыргыз Республикасынын 30дан ашык жогорку окуу жайларында креативдүү экономиканы өнүктүрүүгө, ишкердикти колдоого жана жаштар арасында стартаптарды түзүүгө багытталган бизнес-инкубаторлорду өнүктүрүү боюнча иштер улантылды.

2023-жылдын 8-июнунда Ош шаарында Кыргызстандагы Accelerate Prosperity фонду менен биргеликте “Авторлорду жана инновациялык ишканаларды стимулдаштыруу” тегерек столу болуп өттү. Иш-чарага өкмөттүн жана жергиликтүү маданият мекемелеринин өкүлдөрү катышты.

2023-жылдын 30-ноябрында Кыргызстандагы Accelerate Prosperity Фонду менен биргеликте “Кыргыз Республикасынын ЖОЖдорунун бизнес-инкубаторлорунун потенциалын жогорулатуу” деген темада бизнес-инкубаторлор үчүн тренинг өткөрүлдү.

Тренингдин максаты майнаптуу консалтингди куруу принциптерин өздөштүрүү жана бизнес-инкубаторлордун, стартаптардын резиденттерин “өстүрүү” жана бизнес-инкубаторлордун ортосундагы өнөктөштүктү өнүктүрүү жана инвесторлор менен иштөө болгон.

2023-жылдын 26-октябрында бизнес-инкубаторлордун кураторлору үчүн АКШнын Силикон өрөөнүнүн өкүлү, Lam Research компаниясынын бизнес операциялары боюнча улук талдоочусу Уэсли Уоршовердин катышуусунда “Ишкерликте технологиянын жана аналитиканын ролу” темасында

онлайн вебинар өткөрүлдү. Вебинарға 40тан ашык угармандар катышты.

Кыргызпатент жыл сайын ата мекендик стартап-экосистеманы жана ишкердик чөйрөнү өнүктүрүүгө көмөк көрсөтүү, Кыргыз Республикасынын бизнес-инкубаторлорунун ишмердүүлүгүн колдоо максатында студенттердин стартап-долбоорлорун тандап алуу жана аларга көмөк көрсөтүү үчүн “Startup Students” сынагын өткөрөт.

Конкурсту өткөрүү жөнүндө жобого ылайык, көз карандысыз эксперттерден турган конкурстук комиссия ар бир стартап-долбоорду төмөнкү критерийлер боюнча баалады:

- 1) долбоордун инновациялдуулугу;
- 2) долбоордун социалдык маанилүүлүгү;
- 3) долбоорду коммерциялаштыруунун келечеги;
- 4) долбоордун жакынкы жарым жылга конкурска катышуунун алкагында өнүгүү планы.

Берилген 90 өтүнмөнүн ичинен 10 долбоор финалдык конкурска катышуу үчүн алдын ала тандалып алынган.

Конкурстун финалы 2023-жылдын 15-ноябрында Кыргызпатенттин Инновациялык борборунда өттү. Конкурстук комиссия ар бир стартапка профессионалдык баа берип, студенттерге стартап долбоорлорун ишке ашыруу боюнча сунуштарды жана кеңештерди беришти.

Комиссиянын чечиминин жыйынтыгы боюнча 3 стартап-долбоор Кыргызпатенттин баалуу сыйлыктары менен сыйланды.

2023-жылдын 5-6-октябрында Кыргызпатент Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчик системасынын түзүлгөндүгүнүн 30 жылдыгын белгиледи.

“Интеллектуалдык менчикти инновациялык экономиканы өнүктүрүүнүн натыйжалуу куралына айландыруу” деген темада эл аралык форум уюштурулду.

Кыргызпатент 30 жыл ичинде ИМ системасынын өнүгүшү тууралуу видеоролик, санариптик көргөзмө жана голограммаларды даярдады. Форумга Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин өкүлдөрү, ошондой эле

башка өлкөлөрдүн патенттик ведомстволорунун, ИМБДУнун жана ЕАПУнун өкүлдөрү катышты. ЕАПУнун президенти Г.П. Ивлиев жана форумдун меймандары куттуктоо сөз сүйлөштү. Форумдун алкагында эл аралык баяндамачылардын катышуусунда ИМБДУнун аймактык семинарлары өткөрүлдү.

5-октябрда

Кыргызпатент ИМБДУ менен биргеликте “Интеллектуалдык менчикти инновациялык экономиканы өнүктүрүүнүн натыйжалуу куралына айландыруу” деген темада аймактык семинар өткөрдү.

Семинардын спикерлери ИМБДУнун, ЕАПУнун, БУУ ЕЭКтин, Өзбекстан Республикасынын жана Кытай Эл Республикасынын өкүлдөрү

болушту. Семинарга университеттердин, чыгармачыл тармактардын жана окуу жайлардын өкүлдөрү катышты. Эксперттер өздөрүнүн билими жана тажрыйбасы менен бөлүшүп, интеллектуалдык менчикти трансформациялоого байланышкан маселелерди талкуулашты, ошондой эле өз өлкөлөрүндө интеллектуалдык менчикти өнүктүрүү стратегиялары менен бөлүшүштү.

Семинардын катышуучулары уюштуруучуларга сапаттуу даярдангандыгы жана кызыктуу программасы үчүн ыраазычылыктарын билдиришти. Көпчүлүк баалуу билимге ээ болуп, түшүнүгүн кеңейткенин белгилешти.

2023-жылдын 24-25-апрелинде жана 27-28-июлда АКШнын Соода министрлигинин Коммерциялык укукту өнүктүрүү программасы (CLDP) менен биргеликте “Ойлоп табуулар жана интеллектуалдык менчикти башкаруу” деген темада семинарлар өткөрүлдү.

Семинардын максаты Кыргызстандагы мамлекеттик кызматкерлердин студенттердин, мугалимдердин

жана интеллектуалдык менчикти коргоо маселелери боюнча дараметин жогорулатуу, өзгөчө технологияларды берүүгө байланыштуу болгон.

Семинарга КР ЖК депутаттары, министрликтердин, ЖОЖдордун өкүлдөрү, ойлоп табуучулар жана студенттер катышты.

2023-жылдын 7-8-декабрында технологияларды өткөрүп берүү жана ойлоп табууларды коммерциялаштыруу боюнча жумушчу топтун тегерек столу болуп өттү.

Тегерек столдун максаты Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчикти/технологияларды натыйжалуу жана туруктуу өткөрүп берүү үчүн зарыл болгон

саясатты, практикаларды жана инфратүзүмдү изилдөө, ошондой эле мамлекеттик сектордун изилдөөлөрү жана технологияларды өткөрүп берүү үчүн интеллектуалдык менчик жаатындагы тийиштүү саясатын иштеп чыгуу болуп саналат.

Интеллектуалдык менчик жаатындагы саясат университеттерге жана мамлекеттик мекемелерге технологияларды өткөрүп берүү борбору инноваторлордун интеллектуалдык менчик укуктарын кантип коргой ала тургандыгы, ошондой эле интеллектуалдык менчик жаатындагы инновацияларды коомдун, мекемелердин жана ойлоп табуучулардын пайдасы үчүн академиялык жана билим берүү секторунда максималдуу камсыздоону сунуштайт.

2023-жылдын 23-апрелинде илимий-техникалык жана инновациялык чөйрөлөрдөгү кызматташтык боюнча мамлекеттер аралык кеңештин 32-жыйыны видеоконференция режиминде болуп өттү.

Отурумда КМШга мүчө-мамлекеттердин -илимий техникалык инновациялар мамлекеттер аралык кеңешинин мүчөлөрү: Беларус Республикасы, Казахстан Республикасы, Кыргыз Республикасы, Россия Федерациясы, Тажикстан Республикасы жана Өзбекстан Республикасы, КМШнын Аткаруу комитетинин жана илимдер академияларынын Эл аралык ассоциациясынын, ошондой эле КМШга мүчө мамлекеттердин 2030-жылга чейин инновациялык кызматташтыгынын мамлекеттер аралык программасы Россотрудничество жана Сколково фондунун көрсөтүлгөн программасынын Операторунун өкүлдөрү катышты.

Отурумдун жүрүшүндө катышуучулар КМШ өлкөлөрүндөгү илимий-техникалык, технологиялык жана инновациялык чөйрөдөгү иштердин абалы жөнүндө актуалдуу маалымат менен алмашышты.

Отурумга директордун орун басары Исмаилбеков Улан Болотбекович онлайн катышты.

Негизги көңүл КМШга мүчө-мамлекеттердин илимий-техникалык жана технологиялык кызматташтыгы Концепциясынын жана аны ишке ашыруу боюнча Иш-чаралар планынын долбоорун кароого, ошондой эле КМШга мүчө-мамлекеттердин инновациялык кызматташуусунун 2030-жылга чейин мамлекеттер аралык программасынын ченемдик укуктук базасын түзүүгө бурулду.

Ошондой эле Кыргызпатентке караштуу Мамлекеттик интеллектуалдык менчик фондуна 2030-жылга чейинки мезгилге КМШга мүчө-мамлекеттердин инновациялык кызматташтыгынын мамлекеттер аралык программасына катышкан мамлекеттердин инновацияларын коммерциялаштыруу борбору статусун берүү макулдашылды.

Кыргызпатент Ж. Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин базасында инновациялык борбор түзүү боюнча иштерди жүргүзүүдө.

Бул иштин алкагында Кыргызпатент 2022-жылы Бишкек шаарында кезектеги экинчи инновациялык борборду түзүү үчүн донорлорду издөө иштерин жүргүзгөн.

Алсак, Кыргызпатенттин директору Керимбаева Р.Т., Түркия Республикасынын Технологиялык командасынын Фонду жана Түркия Республикасынын Маданият жана туризм министрлигине караштуу Түрк кызматташтык жана координация агенттиги менен сүйлөшүүлөрдү жүргүзүп, жыйынтыгында түрк тарап Бишкекте инновациялык борборду түзүүнү каржылоого даяр экендигин билдирди.

Экинчи этап борборду түзүү үчүн ылайыктуу жайларды табуу боюнча иштер болду. Жүргүзүлгөн иштердин жыйынтыгы боюнча Баласагын атындагы КУУ менен анын базасында «Билим Бишкек» инновациялык борборун түзүү жөнүндө алдын ала келишим түзүлдү.

Учурда КР Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар боюнча мамлекеттик агенттик менен Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин, Түркия Республикасынын Технология командасы Фонду жана Түркия Республикасынын Маданият жана туризм министрлигине караштуу Түркиянын Кызматташтык жана координациялоо агенттигинин ортосунда «Билим Бишкек» инновациялык борборун түзүү боюнча төрт тараптуу макулдашуу даярдалды.

Кыргызпатент ТИКА менен биргеликте жалпы билим берүү уюмдарында, Нарын шаарындагы №8, Кайыңдыдагы №3 мектептерде жана Жалал-Абад шаарындагы балдар билим борборунда инновациялык класстарды ачуу долбоорун ишке ашырды. Учурда 3,5 миллион сомдон ашык суммага робототехника класстары үчүн керектүү жабдуулар жана эмеректер (компьютерлер, интерактивдүү доскалар, көп функционалдуу принтерлер, 3D шаймандар) жана эмеректер алынып келинди.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин «40 район – 40 демилге» долбоорунун алкагында Кыргыз Республикасынын аймактарында иштелип чыккан инновациялык демилгелерди тандоонун тартиби жөнүндө жобону бекитүү тууралуу» токтому Кыргыз Республикасынын региондорун социалдык-экономикалык өнүктүрүүгө жетишүү үчүн экономиканы, илимди жана техниканы өнүктүрүүнүн артыкчылыктуу багыттарында инновациялык долбоорлорду стимулдаштыруу жана илгерилетүү. Кыргызпатент «40 район – 40 демилге» долбоорунун алкагында инновациялык долбоорлорду тандоо боюнча иштерди жүргүздү. 2023-жылдагы тандоонун жыйынтыгы боюнча жалпысынан 245 өтүнмө түшкөн, анын ичинен: 132 инновациялык демилге, 113 стартап.

Карап чыгуунун жана баалоонун жыйынтыгы боюнча ведомстволор аралык комиссия тездетүү программасынан өткөн 34 долбоорду алдын ала тандап алган.

2023-жылдын 19-декабрында акселерацияны жүргүзгөн уюмдун, Кыргызпатенттин көз карандысыз эксперттеринин жана тармактык эксперттердин сунуштарынын жана

катышуучулардын өздөрүнүн презентациясынын негизинде Тармактар аралык комиссия жөнөкөй көпчүлүк добуш менен 4 инновациялык демилгени жана 4 стартапты тандап алган.

2023-жылдын 16-сентябрынан 20-сентябрына чейин Codify Group IT компаниялары жана Accelerate Prosperity Фонду менен биргеликте Кыргызстанда жалпы байге фонду 16 000 долларды түзгөн 250 стартап команданын арасында Хакатон “Стартап Нация” өткөрүлдү.

Үч күн бою катышуучулар ийгиликтүү стартаптар жана эксперттер менен менторинг сессияларын өткөрүштү. 48 сааттын аралыгында хакатондун катышуучулары өздөрүнүн долбоорлорун иштеп чыгышып, андан соң ишкерлик чөйрөсүндөгү эксперттерден турган калыстар тобуна сунушташты.

Долбоорлорду баалоодо алардын дарамети, техникалык татаалдыгы жана социалдык мааниси эске алынган.

Финалда 4 жеңүүчү аныкталды;

- уу химикаттарды чачуу үчүн “KIT Drone” дрондору (8000\$);
- шлагбаумдарды автоматташтыруу боюнча “ITS Team” долбоору; (5000\$);
- буюмдарды саякатчылар аркылуу берип жиберүү боюнча “UDEL” долбоору (2000\$);
- мектеп окуучулары үчүн кесиптик багыт берүү менен жардам берүүчү тиркеме (1000\$).

IP Sharing долбоору. 2023-жылдын 15-20 ноябрында ойлоп табууларды илгерилетүү боюнча (KIPA) жана SinhanATech корейлик ассоциациясынын өкүлдөрүнүн Кыргызстанга иш сапары болуп, “IP Sharing project” жана “After care project”, долбоорунун алкагында төмөнкү иш-чаралар болуп өттү:

1) Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университетинин базасында «Энергомайнаптуу күнөскана жана аны менен байланышкан бренддер» долбоорунун расмий аякталышы;

3) 2025-жылга “Табигый минералдык глаукониттин негизинде оор металл иондорунан агыңды сууларды тазалоо үчүн экосорбент – туруктуу жашыл экономикага жол” IP Sharing Project IP долбоору боюнча талаалык изилдөө.

Бул сапардын алкагында KIPA өкүлдөрү КР УИАнын Геология институтунун жана Кыргызпатенттин өкүлдөрү менен долбоордун техникалык-экономикалык негиздемесин изилдөөгө Актүз (Кемин району) жана Кажы-Сайдагы (Ысык-Көл району) тазалоочу курулмалардын жайгашкан жерлерине барышты.

ЭЛ АРАЛЫК КЫЗМАТТАШУУ

ИМБДУНУН АЛКАГЫНДАГЫ КЫЗМАТТАШУУ

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттиги (мындан ары Кыргызпатент) интеллектуалдык менчиктин бүткүл дүйнөлүк уюмунун (ИМБДУ) жетекчи органдарынын жана эксперттик комитеттеринин ишинде Кыргыз Республикасынын кызыкчылыгын коргойт. ИМБДУнун негизги саясий жана директивдүү органдарынын отурумун жыл сайын өтүп турат.

ИМБДУга мүчө-мамлекеттердин Ассамблеясынын отурумунун 64-сериясынын алкагында Кыргызпатент менен ИМБДУнун ортосунда өз ара түшүнүшүү жөнүндө меморандумга кол коюлду

2023-жылы Кыргызпатент ИМБДУнун алкагында жүргүзүлгөн иштерге активдүү катышып, ведомствонун өкүлдөрү төмөнкү директивдүү органдардын жана сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү боюнча органдардын ишине катышышты:

- 2023-жылдын 12-13-декабрында Казакстан Республикасынын борбору Астана шаарында “Маалыматтарды электрондук алмашуу жана Борбор Азиядагы улуттук өзүнчө кеңселер үчүн XMLге өтүү” аймактык семинарына;

- 2023-жылдын 27-ноябрынан 1-декабрына чейин Швейцариянын Женева шаарында интеллектуалдык менчикти өнүктүрүү боюнча ИМБДУнун комитетинин 31-сессиясына;

- 2023-жылдын 23-24-ноябрында Кытай Эл Республикасында ИМБДУнун ТИКБларды колдоо боюнча регионалдык кеңешмесине;

- 2023-жылдын 4 - сентябрынан 13- сентябрына чейин Швейцариянын Женева шаарында өткөн Эл аралык комитеттин интеллектуалдык менчик, генетикалык ресурс, салттуу билим жана фольклор боюнча атайын сессиясына, ошондой эле интеллектуалдык менчик, генетикалык ресурстар жана салттуу билимдер боюнча эл аралык укуктук документти түзүү боюнча Дипломатиялык конференцияны даярдоо комитетине;

- 2023-жылдын 26-27- сентябрында Казакстан Республикасынын Астана шаарында өткөн ИМБДУнун жана Казакстан Республикасынын Юстиция министрлигинин ИМ укугун коргоо боюнча субрегионалдык семинарга;

- 2023-жылдын 6- июлунан 14- июлуна чейин ИМБДУга мүчө-мамлекеттердин Ассамблеясынын отурумунун 64-сериясына;

12- 13-декабрда Борбордук Азия өлкөлөрүнүн патенттик ведомстволорунун өкүлдөрү үчүн ИМБДУ, Кытай Эл Республикасынын Улуттук интеллектуалдык менчик башкармалыгы (CNIPA) менен Qazpatent биргелешип уюштурган негизги аспектилерди, процесстерди оптималдаштыруунун жана XML стандартына өтүүнүн жолдорун чагылдырган электрондук маалымат алмашуу аймактык семинар болуп өттү;

2023-жылдын 23-мартында жана 5- июнунан 9-июнуна чейин Интеллектуалдык менчик, генетикалык ресурстар, салттуу билимдер жана фольклор боюнча Өкмөттөр аралык комитеттин кырк алтынчы жана кырк жетинчи сессиялары (МГКнын 46 жана 47-сессиялары);

-2023-жылдын 24- апрелинен 28 – апрелине чейин жана 27-ноябрдан 1-декабрга чейин Интеллектуалдык менчикти өнүктүрүү боюнча Комитеттин Сессиясына (КРИС 30-31-сессиялары);

- 2023-жылдын 14-16-июнунда Тбилиси шаарында Географиялык көрсөткүчтөр боюнча Бүткүл дүйнөлүк симпозиумга.

ИМБДУга мүчө- мамлекеттердин Ассамблеяларынын 64-сериясынын отурумдарынын алкагында Кыргызпатенттин директору Р.Керимбаева менен ИМБДУнун, АКШ, Венгрия, Түштүк Корея, Сауд Арабия, Индиянын Австрия, Германия, Сингапур жана Беларусь Республикасынын ИМ ведомстволорунун ортосунда бир катар эки тараптуу жолугушуулар өткөрүлдү.

ИМБДУнун Академиясынын аралыктан окутуу программаларынын негизинде Кыргызпатенттин кызматкерлери учурда төмөнкү багыттар боюнча курстардан өтүшөт: автордук жана чектеш укуктар, географиялык көрсөткүчтөр, ойлоп табуулар.

Гибридик катышуунун негизинде Кыргызпатенттин бир кызматкери товардык белгилер жана географиялык көрсөткүчтөр боюнча ИМБДУнун квалификациясын жогорулатуу программасын аяктады.

3 кызматкерге PDP программалары боюнча документтерди тапшыруу үчүн логистика камсыздалган: автордук жана чектеш укуктар, ГИ, патенттик экспертиза, 4 кызматкер АП, ТБ, ИЗ, арбитраж жана медиация боюнча квалификацияны жогорулатуу курстарынан өтүп жатышат.

ИМди кеңири жайылтуу жана коммерциялаштыруу максатында ИМБДУнун IP Clinics долбооруна ИМ жаатында эксперттерди тартуу жана үйрөтүү жана интеллектуалдык ишмердүүлүктүн натыйжаларын МСП жана стартаптар үчүн тренинг өткөрүүгө пайдалануу боюнча талапкерлер сунушталды. Бул багыттагы иштер стүдөгү жылы да улантылып, март айынын аягында ишкерлер үчүн ИМ окутуунун электрондук куралдары көрсөтүлгөн биринчи онлайн-сессия болуп өттү. Ал кралдар Кыргызпатенттин сайтында жайгаштырылган жана Кыргызпатент менен ИМБДУнун МСП колдоо программасы боюнча 2023-жылдын 8-июлунда ИМБДУнун мүчө-мамлекеттеринин Ассамблеясынын отурумунун 64-сериясынын аянтында эки тараптуу жолугушуунун жүрүшүндө кол коюлган.

2023-жылдын 14-15-мартында Кыргызпатенттин кызматкерлери ИМБДУнун Астана шаарында өткөргөн ИМ укуктарын натыйжалуу башкаруу жана лицензиялоо боюнча технопарктер үчүн деген аталыштагы семинарына катышышты.

2023-жылдын 23-мартында Өсүмдүктөрдүн жаңы сортторун коргоо боюнча эл аралык союздун Кеңешинин (UPOV) кезексиз 35-сессиясында УПОВдун Башкы катчысынын орун басарын шайлоого катышуу жана Иоланда ХУЭРТА CASADO (Испания) айымдын талапкерлиги үчүн добуш берүүгө Кыргызпатент Женевадагы Туруктуу өкүлчүлүгү менен катышты (Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлиги менен макулдашылды).

ИМБДУ менен Кыргызпатенттин ортосундагы пландарга жана макулдашууларга ылайык, ИМБДУнун Академиясынан ГУбоюнча китепти басып чыгарууга жана дистанттык окуу материалдарын которууга суроо-талап жөнөтүлгөн. ИМБДУ бул демилгени колдой турганын алдын ала маалымдаган.

Ишкер жетекчи аялдар үчүн ИМБДУнун IP clinics долбооруна катышуу үчүн Кыргыз Республикасынан өкүлдүн талапкерлиги камсыз кылынды.

Ошондой эле, Кыргызпатент ИМБДУнун демилгесин колдоого алып, товардык белгилерди коргоо документтерине маалымат баракчасы тиркелип, кыргыз жана орус тилдерине которулган.

ЕАПУНУН АЛКАГЫНДА КЫЗМАТТАШУУ

ЕАПВ Каракол шаардык китепканасына робот техникада заманбап технологияларды колдонууну изилдөө үчүн “ТРИК Малый образовательный” топтомун тапшырды.

2023-жылдын 5-декабрынан 7-декабрына чейин Россия Федерациясынын Москва шаарында Евразия патенттик уюмунун кезектеги 43-Административдик кеңешинин отуруму өтүп, ага Кыргызпатенттин - директору Рахат Топчубаевна катышты.

Экспертиза башкармалыгынын 2 кызматкери 2023-жылдын 4- декабрынан 22-декабрына чейин ИМ жана патенттик изилдөө боюнча кайра даярдоодон өтүштү.

1 кызматкер 4- декабрдан 8- декабрга чейин ЕАПУда Pythonдо программалоо боюнча такшалудан өттү.

Экспертиза башкармалыгынын кызматкери 26-28-сентябрда Өзбекстан Республикасынын Самарканд шаарында Евразиялык Фармацевтикалык Саммитке катышкан (Т.Осмоналиева), дагы 2 кызматкер 2023-жылдын сентябрь-октябрь айларында Москва шаарында “Патенттик изилдөөлөрдүн методологиялык негиздери” программасы боюнча квалификациясын жогорулатып келишти

1 кызматкер 3-7-июлда Сочиде “IP жайкы академиясынын” билим берүү программасынан өтүп келди .

2023-жылдын 13-14-июнунда Кыргызпатенттин өкүлдөрү Беларусь Республикасынын Несвиж шаарында өткөн ЕАПУнун “ИМ евразиялык мейкиндикте интеграциянын негизги фактору” аймактык семинарына катышты.

Кыргызпатенттин өкүлдөрү 2023-жылдын 16-19-майында, (Москва, Великий Новгород, Россия Федерациясы) ЕАПУнун Административдик кеңешинин 42-жыйынына, жаш ойлоп табуучулар менен инноваторлордун эл аралык форумуна жана Укуктук коргоо жана сактоо боюнча мамлекеттер аралык кеңештин ишине катышты.

2023-жылдын апрель жана ноябрь айларында Кыргызпатенттин өкүлү ЕАПУнун Административдик кеңешинин Бюджеттик жумушчу тобунун отурумдарына катышты. ЕАПУнун колдоосунда Кыргызпатенттин 1 кызматкери Россия мамлекеттик интеллектуалдык менчик академиясында (РГАИС) юриспруденция жаатында магистратурада билим алууда.

2 кызматкер ЕАПУда «Ойлоп табууларды патенттөөнүн евразиялык системасы» деген темада такшалмадан өтүп келишти.

Декабрь айында 2 кызматкер ИМ жана патент таануу боюнча кесиптик кайра даярдоо программасынын биринчи этабынан өтүштү.

Ойлоп табуучулук ишмердүүлүктү шыктандыруу жана сыйлоо боюнча сиңирген эмгеги үчүн техника илимдеринин кандидаты, И.Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик техникалык университетинин «Ташууларды уюштуруу жана транспортту башкаруу» кафедрасынын профессорунун милдетин аткаруучу Исаков Куттубек ЕАПУнун “Ойлоп табууга кошкон салымы үчүн” номинациясында Блинников атындагы алтын медаль менен сыйланган.

ЭКИ ТАРАПТУУ КЫЗМАТТАШУУ

Кыргызпатент ИМ жана инновациялар жаатында ар кайсы өлкөлөрдөгү өнөктөш-ведомстволор менен кызматташууну чыңдоону улантып келет.

Кытай

Кыргызпатент Кытай Эл Республикасынын Интеллектуалдык менчиктин Улуттук администрациясы (CNIPA) менен эки тараптуу макулдашууларды жана макулдашууларды ишке ашыруунун алкагында эл аралык жана эки тараптуу кызматташтыкты чыңдоо ишин улантууда.

2023-жылдын 24-26-июлунда Кытай Эл Республикасынын Үрүмчү шаарында Кытайдын жана Борбордук Азиянын (С+С5) интеллектуалдык менчик ведомстволорунун

жетекчилеринин 1-жыйыны болуп өттү. С+С5 интеллектуалдык менчиктин өкүлдөрүнүн жана башка мамлекеттик мекемелердин, өнөр жай тармагынын өкүлдөрүнүн бийик деңгээлин, ИМ жаатындагы практик жана эксперттерди пикир алмашуу жана “Интеллектуалдык менчик аркылуу сапаттуу региондук экономикалык жана социалдык өнүгүүнү кеңири консультация, биргелешкен салым жана жалпы пайда рүхунда камсыз кылуу” темасына байланышкан ар кандай темалар боюнча пикирлер жана аналитикалык бүтүмдөрдү алмашуучу жогорку форумду камсыз кылууга багытталган.

Иш-чаранын жыйынтыгында Кытай – Борбордук Азия интеллектуалдык менчик ведомстволорунун жетекчилеринин биринчи жолугушуусунун биргелешкен билдирүүсү кабыл алынды.

Бул Биргелешкен билдирүүнүн долбоору Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлиги менен 2023-жылдын 18-июлундагы № 08-025/11793 менен макулдашылган.

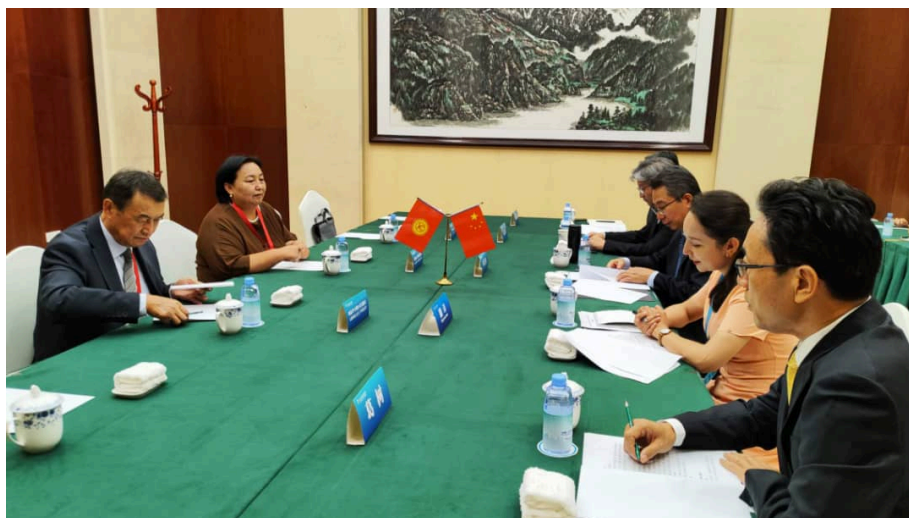
2023-2024-жылдарга ведомстволук кызматташуу боюнча биргелешкен иш-чаралардын планы талкууланды:

- Кыргызстандын жети областынын, Бишкек жана Ош шаарларынын мектептеринде «Инновациялык технологиялар (долбоорлор) класстарын» ачуу.

- Кыргызстандын университеттеринин базаларында Кытайдын Интеллектуалдык менчиктин улуттук башкармалыгы (CNIPA) жана ИМБДУ менен биргеликте интеллектуалдык менчик жаатында кадрларды даярдоо жана кесиптик кайра даярдоо жана квалификациясын жогорулатуу үчүн “ИМди окутуу борборлорун” ачуу.

- CNIPA жыл сайын Кыргызпатенттин 2-4 кызматкерин Кытайда күндүз же онлайн уюштурулган үйрөтүүчү тренингдерине чакырып турат.

2023-жылдын 5-6 октябрында CNIPA өкүлдөрү Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчик системасынын түзүлгөндүгүнүн 30 жылдыгын белгилөө боюнча иш-чараларга катышып, анын жүрүшүндө 2024-жылга Кытай тарап менен кызматташуу пландары талкууланды.

24-июлда Кыргызпатенттин директору Рахат Керимбаева менен Кытай Эл Республикасынын Улуттук интеллектуалдык менчик башкармалыгынын (CNIPA) комиссарынын эки тараптуу жолугушуусу болуп өттү.

Өзбекстан

2023-жылдын 27-январында Өзбекстан Республикасынын Президенти М.Мирзиёевдун Кыргыз Республикасына болгон мамлекеттик сапарынын алкагында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттигинин директору Рахат Керимбаева менен Өзбекстан Республикасынын Жогорку билим, илим жана инновациялар министрлигинин ортосунда инновациялык жана илимий-техникалык өнүгүү чөйрөсүндө биргелешкен программаларды жана долбоорлорду ишке ашыруу максатында кызматташуу жөнүндө макулдашууга кол коюлду.

2023-жылдын 5-6-октябрында Өзбекстандын Инновациялык өнүктүрүү боюнча агенттигинин өкүлү Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчик системасынын түзүлгөндүгүнүн 30 жылдыгын белгилөө боюнча иш-чараларга катышты.

*Кыргыз Республикасынын
Министрлер Кабинетине
караштуу Интеллектуалдык
менчик жана инновациялар
мамлекеттик агенттиги
менен Өзбекстан
Республикасынын Жогорку
билим, илим жана инновация
министрлигинин ортосунда
кызматташуу жөнүндө
макулдашууга кол коюлду*

АКШ

ИМБДунун ассамблеяларынын 63-сессиясынын аянтында Америка Кошмо Штаттарынын Патенттик жана товардык белгилер бюросу (USPTO) менен эки тараптуу жолугушунун жыйынтыгында Кыргызпатент америкалык тараптын окуу программаларына жана такшалмаларына кызыгуусун билдирди. Америка тарап Кыргызпатент менен кызматташууга даяр экендигин билдирди.

USPTO менен кызматташуунун маанилүү темаларынын бири - ар түрдүүлүк, инклюзив жана насаатчылык программасы.

Бул темадагы вебинарлар онлайн режиминде өтүп, анда эл аралык кызматташуу бөлүмү демографиялык маалыматтарды жана Кыргызпатенттин түзүмүн талдоо-презентациясын өткөрдү.

ИМ ведомстволорунун ар түрдүүлүк, инклюзия, насаатчылык жана тиешелүү темалар боюнча 2023-жылдын 7-9-мартындагы эл аралык жолугушуусуна Кыргызпатенттин директору Р.Керимбаева жана эл аралык кызматташтык бөлүмүнүн башкы адиси С.Уракеева тарабынан сунушталган USPTOnун директору Кэти Видаль бул иш-чарага катышты, анын алкагында Кыргызпатенттин демилгеси менен эки тараптуу жолугушуу болуп өттү, анын жүрүшүндө бир катар кызматташуу маселелери талкууланды, мисалы:

2023-жылдын 7-9 мартында Кыргызпатенттин атынан директор Р.Т.Керимбаева жана эл аралык кызматташуу башкармалыгынын башкы адиси С.Уракеева USPTOнун чакыруусу боюнча ар түрдүүлүк, инклюзивдүүлүк, насаатчылык боюнча ИМ кеңселеринин эл аралык жолугушуусуна катышып, анын алкагында USPTO директору Кэти Видаль менен кызматташуу маселелерин талкуулаган эки тараптуу жолугушуу болуп өттү. Ал маселелер:

- ИМди коммерциялаштыруу
- Тажрыйба алмашуу, такшалмалардан өтүү жана тренингдер
- Аялдардын ролу
- ИМ укугун коргоо
- ИМ боюнча окутуу

Иш-чарага катышуунун жана эки тараптуу жолугушуунун жыйынтыгы боюнча ар кандай форматта биргелешкен иш-чараларды өткөрүү боюнча макулдашууга жетишилди, ошондой эле Кыргызстандын делегациясы Кыргызпатенттин кызматкерлерин USPTOдон окутуу программаларына кесиптик такталуудан өтүүнү киргизүүнү сунуштады.

2023-жылдын 31-июлунан 4-августуна чейин эки кызматкер USPTO программасы менен (И.Мойдинов, Г. Кудайбердиева) АКШнын Вирджиния штатынын Александрия шаарындагы АКШнын Патент жана товардык белги бюросунун товардык белгилерди башкаруу программасына катышкан.

17-19-октябрда (К. Сулайманов, З.Исакова) АКШнын Вирджиния штатында Александрия шаарында USPTOнун “Автордук укук” боюнча семинарына катышып келишкен. Ошондой эле автордук укук жана чектеш укуктар боюнча консультациялык вебинарлар өткөрүлдү. Ошентип, 2023-жылдын 17-ноябрында жана 1-декабрында USPTO менен мурда жетишилген макулдашуулардын алкагында географиялык көрсөткүчтөр боюнча вебинар өткөрүлдү. USPTO өкүлдөрү АКШда географиялык көрсөткүчтөрдү каттоонун өзгөчөлүктөрү тууралуу айтып беришти. Атап айтканда, баяндамачылар төмөнкү темаларга токтолушту:

- товардык белгилерди каттоо системасы;
- ГКтөрдү товардык белгилердин курамында коргоо системасы;
- АКШда ГК каттоого зарыл болгон критерийлер, документтер жана документтерге болгон талаптар;
- АКШнын аймагында коргоого алынган ГК мисалдары ж.б.

Вебинарда Кыргызпатенттин кызматкерлери жана кызыкдар мамлекеттик органдардын, ЖОЖдордун өкүлдөрү жана патенттик ишенимдүү өкүлдөр катышты.

Ошону менен бирге, учурда ведомстволор ортосундагы кызматташуу жөнүндө меморандумдун долбоору тараптар тарабынан иштелип чыгууда.

АКШнын Соода министрлигинин Коммерциялык укукту өнүктүрүү программасы (CLDP) менен кызматташуунун алкагында 2023-жылдын 27-28-июлунда жана 7-8-декабрында өлкөнүн университеттеринде технологиялар трансфери кеңсесин түзүү боюнча биргелешкен семинарлар өткөрүлдү.

Беларусь Республикасы

Кыргызпатент менен Беларусь Республикасынын интеллектуалдык менчик боюнча улуттук борборунун ортосунда иштерди ачык аткаруу чөйрөсүндө кызыкчылыктардын өз ара өкүлчүлүгү жөнүндө макулдашууга кол коюу учуру

2023-жылдын 13-июлунда ИМБДунун мүчө- мамлекеттеринин Ассамблеясынын 64-сериясынын отурумдарынын алкагында

төмөнкү документтерге кол коюлду:

- Чыгармаларды эл алдында аткаруу жаатында кызыкчылыктардын өз ара өкүлчүлүгү жөнүндө макулдашуу;

- Беларусь Республикасынын «Интеллектуалдык менчик боюнча улуттук борбор» мамлекеттик мекемеси менен Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттигинин ортосундагы «чоң укуктар» чөйрөсүндө кызыкчылыктардын өз ара өкүлчүлүгү жөнүндө макулдашуу (Кыргызпатент).

2023-жылдын 5-6-октябрында Беларусь Республикасынын интеллектуалдык менчик боюнча улуттук борборунун жетекчилиги Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчик системасынын түзүлгөндүгүнүн 30 жылдыгын белгилөө боюнча иш-чараларга катышты.

2023-жылдын 30-ноябрынан 2-декабрына чейин Кыргызпатенттин кызматкери (К. Бекташев) жана Беларусь Республикасынын Минск шаарындагы Кыргыз Республикасынын Экономикалык саясатты изилдөө институтунун эксперти Беларусь Республикасынын илим жана техника боюнча мамлекеттик комитетинин түзүлгөндүгүнүн 30 жылдыгына арналган «Илимий-техникалык коопсуздукту камсыз кылуунун актуалдуу маселелери» эл аралык илимий-практикалык конференцияга катышышты.

Сауд Аравиясы

Бөлүм Сауд Аравиянын ИМ кеңсеси менен кызматташуу жөнүндө меморандумга кол коюу маселесинин үстүндө иштеди. Меморандумга кол коюу өлкөнүн жогорку жетекчилигинин Сауд Аравияга болгон расмий сапарынын алкагында пландалууда.

2023-жылдын июль айында ИМБДУ Ассамблеясынын 63-сессиясынын аянтында Кыргызпатенттин директору Р.Керимбаева менен Сауд Аравиясынын интеллектуалдык менчик кеңсесинин жетекчисинин жолугушуусу болуп өттү. Эки тараптуу жолугушуунун жыйынтыгында тараптар кызматташууга кызыкдар экенин билдиришти.

2023-жылдын 5-6-октябрында Сауд Аравиясынын ИМ департаментинин өкүлү Кыргыз Республикасында ИМ тутумунун түзүлгөндүгүнүн 30 жылдыгын белгилөө боюнча иш-чараларга катышты.

Кувейт

2023-жылдын 5-9-мартында Кувейт мамлекетинин Кувейт шаарында Экономикалык жана техникалык кызматташуу боюнча кыргыз-кувейт өкмөттөр аралык комиссиясынын отурумунун алкагында Кыргызпатенттин кызматкерлери тарабынан эл аралык товардык белгилерди каттоонун Мадрид системасы боюнча консультацияларды өткөрүүнү сунуштады.

Башкалар

Жүрүүдө:

- чет өлкөлүк өнөктөштөр менен түрүктүү координациялашуу;
- сапарга чыгуу документтерин уюштуруу жана даярдоо;
- Кыргызпатенттин кызматкерлеринин визага өтүнмөлөрүн толтуруу, визалык колдоого көмөктөшүү;
- жолугушууларды уюштуруу жана конокторду узатууну, ошондой эле мейманканаларды ээлеждөөнү, трансферлерди уюштурууну жана «Манас» эл аралык аэропортунун расмий делегацияларынын залынан өтүүнү уюштуруу;
- зарыл болгон документтерди, отчетторду, брошюраларды, китептерди, ведомствого келип түшкөн бардык эл аралык кат-кабарларды которуу;
- эл аралык маселелер боюнча кат жазышуу жана координациялоо;
- онлайн сессияларга, эл аралык эки тараптуу жолугушууларга катышуу;
- өнөктөштөр жана коноктор менен сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү;
- жолугушууларды уюштуруу, тосуп алуу жана узатуу, келген коноктордун программасын түзүү жана ишке ашыруу;
- эл аралык иш-чараларды уюштуруу жана координациялоо
- каттарды жазуу жана таратуу;
- эл аралык иш чаралардын жана иш сапарлардын отчетторун түзүү;
- жетекчилерди эл аралык иш-чараларга жана жолугушууларда коштоп жүрүү;
- ооз эки жана жазуу түрүндө которуулар;
- документтерди иштеп чыгуу жана иш-чаралар боюнча сунуштарды берүү.

КР МЭК IP Sharing 2025 долбоору боюнча өтүнмөлөр иштелип чыкты.

14-июлда ЮНЕСКОнун (ИЧКАП) алдындагы Азия-Тынч океан аймагындагы материалдык эмес маданий мурастар боюнча Эл аралык маалыматтык-тармактык борбордун өкүлдөрү менен жолугушуу болуп, анда Кыргыз Республикасында кол өнөрчүлүк тармагын жайылтуу жана өнүктүрүү маселелери талкууланды.

МПК боюнча баяндамалар даярдалды: Австрия, Венгрия, Кувейт, СА, Түркия, Индия, Азербайжан жана Корея менен кызматташуу жөнүндө. ЕАПУ, КР Илимдер Академиясынан «Манас» эпосун кайра басып чыгаруу жөнүндө «Мурас» жана «Илим» басмаканалары боюнча суроо-талаптар жана жооптор боюнча жардам көрсөтүлгөн.

2023-жылдын 16- жана 18-ноябрында Бишкек шаарында КИРА (Корея ойлоп табууларды жайылтуу ассоциациясы) өкүлдөрү менен “Экосорбент боюнча агынды сууларды оор металл иондорунан минералдык глаукониттин негизинде тазалоо - туруктуу жашыл экономикага жол” долбоорунун техникалык-экономикалык негиздемесин талкуулоо жана “Энергияны үнөмдөөчү эко-күнөскана” долбоорун көрүү үчүн жолугушуулар уюштурулду.

КЫРГЫЗПАТЕНТ ЖАНА САНАРИПТЕШТИРҮҮ

Интеллектуалдык менчиктин бардык аспектилерин санариптештирүү Кыргызпатенттин негизги милдеттеринин бири болуп саналат. 2023-жылдын иш планына ылайык, Кыргызпатент көптөгөн демилгелерди ишке ашырды.

1. Санариптик 3D моделдерин жана сүрөттөрүн колдонуу менен өнөр жай менчигинин объектилерин каттоого өтүмөлөрдү берүү, кароо жана сактоо системасын ишке киргизүү. Бул үч өлчөмдүү жана айкалыштырылган белгилерди, өнөр жай үлгүлөрүн, пайдалуу моделдерди жана заманбап форматтарда ойлоп табууларды каттоо үчүн электрондук берүү жана кайра иштетүү системасында шарттарды түзүүнү камтыйт.
2. Өнөр жай менчигинин объектилери жөнүндө маалыматтарды издөө үчүн жана аларды эл аралык уюмдардын маалымат системалары менен интеграциялоо боюнча онлайн кызматтарын өнүктүрүү. Евразиялык экономикалык комиссия менен кызматташууда издөө кызматтары жөнүндө Макулдашуу долбоорунун алкагында Евразиялык патенттик ведомство менен интеграция жана онлайн-кеңешмелердин сериялары өткөрүлдү. Ошондой эле Роспатенттен мындан аркы интеграция жана анын издөө платформасын изилдөө үчүн API алынды.
3. Интеллектуалдык менчик объектилеринин коргоо документтеринин электрондук формасын киргизүү. Кыргызпатенттин ишинин маанилүү багыттарынын дагы бири болуп интеллектуалдык менчик объектилерине (ИМО) берилген коргоо документтеринин электрондук формасына өтүү саналат. Бул тапшырманын алкагында интеллектуалдык менчик объектилеринин укуктарын коргоо документтеринин электрондук формаларын киргизүү жана берүү боюнча олуттуу иштер аткарылды. Иштин негизги аспектилери болуп ИМО үчүн беш электрондук коопсуздук документин даярдоо жана аларга жетекчинин электрондук колтамгасы менен кол коюу системасын иштеп чыгуу болду. Иш процессинин жүрүшүндө электрондук түрдө коргоо документтеринин беш түрү киргизилген, анын ичинде:
  - Электрондук эсептөө машинасына күбөлүк;
  - Салттуу билимдерге күбөлүк;
  - Интегралдык микросхемалардын топологиясына күбөлүк;
  - Селекциялык жетишкендиктердин авторунун патентине күбөлүк;
  - Маалыматтар базасына күбөлүк.

Андан сырткары, электрондук коргоочу документтин дагы беш түрү киргизүүгө даярдалды:

- Өнөр жай үлгүсүнүн авторунун патентине күбөлүк;

- Ойлоп табуунун авторунун патентине күбөлүк;
- Пайдалуу моделдин авторунун патентине күбөлүк;
- Патенттик ишенимдүү өкүлгө күбөлүк;
- Географиялык көрсөтмөгө күбөлүк;

Бул демилгелердин ийгилигин камсыз кылуу үчүн электрондук документтерди киргизүүнүн негизги талаптарын жана мүнөздөмөлөрүн аныктоо үчүн кеңири изилдөөлөр жана талдоолор жүргүзүлдү. Алынган маалыматтардын негизинде алардын укуктук жана практикалык маанисин камсыз кылуу үчүн бардык зарыл маалыматтарды жана аянттарды эске алуу менен электрондук документтердин тиешелүү формалары иштелип чыкты жана түзүлдү.

4. Электрондук коргоочу документтерге кол коюу системасын иштеп чыгуу жүрүүдө, андан сырткары ИМО коргоо документтерине жетекчинин электрондук кол тамгасы менен кол коюуга мүмкүндүк берүүчү системаны иштеп чыгуудабыз (иш жүрүүдө).
5. Кыргыз Республикасынын өнөр жай менчигинин объектилеринин электрондук мамлекеттик реестрлерин түзүү мындай объекттерди санариптештирүү, эсепке алуу жана каттоо системасын өркүндөтүү процессиндеги олуттуу кадам болуп калды. Бул маселенин алкагында base.patent.kg сайтына өзгөртүүлөр киргизилип, анда кошумча сыпаттоо талаалары такталып, электрондук мамлекеттик реестрлерге кирүү мүмкүнчүлүгү берилген. Бул реестрлерди жүргүзүү үчүн ыңгайлуу интерфейсти камсыз кылды жана маалыматты издөө жана алуу процессин жөнөкөйлөттү.
6. ИМ субъектилерин жана кызыкдар тараптарды интеллектуалдык менчикти коммерциялаштыруу үчүн бириктирүү максатында интеллектуалдык менчиктин жана инновациялык сектордун негизги катышуучуларынын өз ара аракеттенүүсүн камсыз кылуу үчүн электрондук платформаны иштеп чыгуу. Интеллектуалдык менчик жана инновациялар секторунун негизги катышуучуларынын ортосундагы өз ара аракеттенүүнү жакшыртуу максатында иштелип жаткан платформанын концепциясы жана техникалык тапшырмасы толугу менен даярдалып, тийиштүү органдар, анын ичинде Кыргыз Республикасынын Санариптик өнүктүрүү министрлиги тарабынан бекитилди. Долбоорду ишке ашырууга даярдык көрүүнүн жүрүшүндө аны баалоо үчүн ар кандай уюмдардан коммерциялык сунуштарга суроо-талаптар жөнөтүлгөн.
7. “Товардык белгилер, тейлөө белгилери, географиялык көрсөтмөлөр жана товарлар чыгарылган жерлердин аталыштары” чөйрөсүндө патенттик ишенимдүү өкүлдөрдү аттестациялоонун алкагында тестирлөөнүн онлайн формасы иштелип чыккан. Форма мыйзамдар, каттоо жол-жоболору, патенттик ишенимдүү өкүлдөрдүн укуктары жана милдеттери жана башка маселелер боюнча суроолорду камтыйт жана бир нече бөлүмдөр жана ар кандай татаалдыктагы маселелер боюнча патенттик ишенимдүү өкүлдөрдүн билимин баалоого мүмкүндүк берет.
8. Кыргызпатенттин расмий сайты Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 17-февралындагы № 59 буйругундагы мамлекеттик органдардын жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын иштеп

жаткан веб-сайттарын стандарттарга жана ченемдерге дал келтирүү боюнча талаптардын 56 пунктуна толук ылайык келтирилди. Бул шайкештик веб-сайттын мамлекеттик стандарттарда белгиленген эң акыркы жеткиликтүүлүк, ачыктык, коопсуздук жана колдонуучу тажрыйбасынын талаптарына жооп берерин камсыздайт.

9. Учурда кароого өтүмөлөрдү издөө процессин жөнөкөйлөтүү үчүн адистештирилген издөө тиркемесин иштеп чыгуу жүрүүдө. Бул тиркеме Кыргызпатентке берилген өтүмөлөр боюнча издөөнү жана маалымат берүүнү жеңилдетип, колдонуучулар үчүн олуттуу ыңгайлуулук болот. Мындай тиркемени түзүү ведомствонун ишинин ачыктыгын жогорулатууга жана бардык кызыкдар тараптар үчүн колдонуу жеңил болушуна багытталган.
10. Маалыматтык системалардын жана тармактардын үзгүлтүксүз иштешин камсыз кылуу үчүн каталарга чыдамдуу кластер Active Directory, файл сервери, Касперский антивирустук башкаруу борбору, IT инфраструктурасынын элементтеринин абалына мониторинг жана мониторинг жүргүзүү системалары жайгаштырылды. Иштебей калган кластер ашыкча режимде иштеген бир нече серверлерден турат жана бузулган учурда жүктү бир серверден экинчисине автоматтык түрдө өткөрүп берет. Бул системанын үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылат жана токтоп калууларды азайтат. Кыргызпатенттин маалыматтык-издөө системасы (base.patent.kg) DMZга өткөрүлүп берилди.

СМЭВ Түндүк менен иштөө үчүн коопсуздук сервери жаңыртылды. Ал Ubuntu 20.2 операциялык тутумуна көчүрүлүп, XRoad 7.00 жаңыртылган. Бул жаңыртуулар СМЭВ дин эң акыркы версиялары менен шайкештикти камсыздоого жана сервердин мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүгө мүмкүндүк берет. Ошондой эле Кыргызпатенттин башка да бардык сервистерин жаңыртылды. Алар сыналган жана колдонуучулар үчүн ишенимдүүлүктү жана жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу үчүн баш тартуучу кластер менен иштөө үчүн конфигурацияланган. Жаңыртуу кызматтары жаңы функцияларды жана жакшыртууларды киргизүүгө мүмкүндүк берет, ошондой эле алсыздыктардан жана чабуулдардан коргоону камсыз кылат.

Техникалык колдоо дайыма төмөнкү системалар үчүн көрсөтүлөт. Борбордук аппараттын жана ведомстволук бөлүмдөрдүн «Infodocs» электрондук документ жүгүртүү системасы. Техникалык колдоо мүмкүн болуучу каталарды жоюуну, системанын коопсуздугун жогорулатууну, Кыргызпатенттин 45 кызматкерине электрондук кол тамганы алууда көмөк көрсөтүүнү, ошондой эле колдонуучуларга кеңеш берүүнү камтыйт.

“Электрондук өтүмө берүү” системасы. Бул система ар кандай кызматтарга же уруксаттарга арыздарды электрондук түрдө берүү жана иштеп чыгуу үчүн колдонулат. Техникалык колдоо системанын функционалдуулугун колдоону, функцияларды жаңылоону жана модификациялоону, ошондой эле мүмкүн болуучу каталарды жоюуну камтыйт. АП, ТИМС, СП объектилери үчүн “электрондук коргоочу документтер” кошулду.

- ИМБТУ отчеттору ВОИС (11 форм).
- ИМО көрсөтмөлөрү кошулду (14 форм).
- ЕСИА аркылуу конфигурациялардын кирүүсү жаңыланды.
- “ТБ реестрлеринен көчүрмө” отчетун реализациялоо жаңыланды.

- Калкыма менюлар, лицензиялардын түрү жаңыртылды, "Өзгөчө мүлктүк укук" түрү кошулду.
- Товардык белгини каттоого өтүнмө берүүнүн электрондук бланкасы кошулду.
- КП сайтында жана СМЭВ «Түндүктө» ТБ боюнча издөө системиндеги маалыматтарды синхрондоштуруу жүргүзүлүп, тиешелүү маалыматтарды көчүрүүдө жакшыртуу жана кемчиликтерди жоюу иштери жүргүзүлүүдө.
- Кыргызпатенттин жаңы кызматкерлерине системага кирүү мүмкүнчүлүгү берилди.
- Өтүнмө берүүчүлөргө системага кирүү мүмкүнчүлүгү берилди.

Жүргүзүлгөн иштердин натыйжасында маалыматтарды синхрондоштуруу жүргүзүлдү жана СМЭВ «Түндүктө» системаны жакшыртуу иштеринин алкагында КП сайтында жана СМЭВ «Түндүктө» издөө системасы үчүн маалыматтарды синхрондоштурулууда. Маалыматтарды сактоо жана жоготууларды азайтуу максатында АИС ОИСтин күн сайын автоматтык резервдик көчүрмөлөө коюлган. Маалыматтардын көчүрмөлөрү 60 күн бою сакталат, бул иштен чыккан же маалымат жоголгон учурда системаны калыбына келтирүүгө мүмкүндүк берет.

"Гиперграф" автордук сый акыны бөлүштүрүү системасы. Бул система автордук укук ээлеринин ортосунда сый акыларды эсепке алуу жана бөлүштүрүү үчүн колдонулат. Техникалык колдоо системанын функционалдуулугун сактоону, ошондой эле өзгөрүп жаткан эрежелерге жана талаптарга ылайык өзгөртүүлөрдү киргизүүнү, мүмкүн болгон каталарды четтетүүнү, системанын коопсуздугун жогорулатууну, ошондой эле системаларды натыйжалуу пайдалануу үчүн колдонуучуларга кеңеш берүүнү жана окутууну камтыйт.

Компьютердик паркты жана программалык камсыздоону техникалык колдоо жана тейлөө төмөнкүлөрдү камтыйт:

серверди жана сервердик жабдууларды техникалык тейлөөнү камтыйт. Атайын программалык камсыздоонун жардамы менен серверлердин жана сервердик жабдуулардын иштешин көзөмөлдөө жана мониторинг жүргүзүү. Өзүнчө ыңгайлаштырылган тармак саясаты (домендик зонаны түзүү, колдонуучунун эсеп жазуулары, ролдорду жана кирүү укуктарын бөлүштүрүү);

- кластерди техникалык тейлөө;
- кеңсе компьютерлерин техникалык тейлөө;
  - Оргтехниканы жана жергиликтүү тарамды техникалык тейлөө (принтерлер, сканерлер);
  - Программалык камсыздоону колдоо: кеңселик, бухгалтердик жана башка программаларды ката кетирүүгө, ОС жана жаңы ПО инсталляция жана тууралоо, ОСту бузулгандан кийин калыбына келтирүү, тарамдык кошулууларды тууралоо;
  - маалыматтык системалардын бардык резервдик процедураларынын натыйжаларына мониторинг жүргүзүү.
  - жумушчу станциялардагы жана серверлердеги операциялык системалардын коопсуздугун орнотуу.

- Программалык камсыздоону орнотуу жана мезгил-мезгили менен жаңылоо жана антивирустук коргоону жаңылоо;
- Колдонуучуларга корпоративдик почта менен иштөөнү үйрөтүү жана консультация берүү;
- Иш-чараларды техникалык коштоо ж.б.

11. CISPATENT аймактык патенттик маалыматтык продуктуну чыгаруу долбоорунун алкагында ФИПС жана ЕАРОго жалпысынан 197 документ жөнөтүлүп, ар бир документтин рефераты англис тилине которулган.

Анын ичинен:

- Кыргыз Республикасынын патентине 2 ойлоп табуунун сыпаттамасы.
- Кыргыз Республикасынын патентине 135 ойлоп табуунун сыпаттамасы өтүнмө ээсинин жоопкерчилиги астында.
- Кыргыз Республикасынын патентине 60 пайдалуу моделдин сыпаттамасы өтүнмө ээсинин жоопкерчилиги астында.

Өнөр жай менчигинин объектилеринин жаңы жарыяланган сыпаттамалары тиешелүү түрдө Кыргызпатенттин серверине кошулган: № 2343-2364 предпатенттер, № 355-360 пайдалуу моделдер. Өнөр жай менчиги боюнча эсептөөлөр жүргүзүлүп, статистикалык маалыматтар (ойлоп табуулар, пайдалуу моделдер, өнөр жай үлгүлөрү) берилди. 1993-жылдан 2023-жылдын сентябрына чейин ведомстводо катталган бардык өнөр жай менчигинин объектилеринин, ошондой эле жеке, юридикалык жактардын, чет өлкөлүк жеке жактардын жана менчик ээлери болгон чет өлкөлүк юридикалык жактардын ЭПК, МКПО класстарынын саны эсептелген. Жогорудагы статистикалык маалыматтарды эсептөөгө байланыштуу өнөр жай менчигинин тиешелүү объектилери боюнча маалыматты ФТЭ ведомствосунун маалымат базасында (e.patent.kg) толук текшерүү жүргүзүлдү. Маалыматтар базасынын маалыматтарын РИУдан (РИЦ) алынган сыпаттамалардын электрондук жана кагаз көчүрмөлөрү менен салыштыруунун натыйжалары боюнча айырмачылыктарды көрсөтүү менен жыйынды таблицалар түзүлдү. 663 патенттик документтер ЕАПУга жөнөтүү үчүн өтүнмө ээсинин жоопкерчилигинде, ошондой эле Кыргызпатенттин архивин калыбына келтирүү үчүн оңдолуп даярдалган.

БИЛИМ БЕРҮҮ ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ

Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчикти жана инновацияларды 2022-2026-жылдарга өнүктүрүүнүн Мамлекеттик программасынын башкы милдеттерин ишке ашыруу максатында 2023-жылдын отчеттук мезгилинде Кыргызпатент тарабынан коомчулуктун интеллектуалдык менчиктин мааниси жана ролу боюнча маалымдуулугун жогорулатуу боюнча маалыматтык-агартуу иш-чаралары жигердүү улантылды. Ушуга байланыштуу Кыргызпатент министрликтерди, ведомстволорду, мекеме уюмдарды интеллектуалдык менчиктин объектисин каттоо боюнча жана коргоо документин алуу жөнүндө маалымдоону жигердүү жүргүзүп келүүдө.

Бул максаттарга жетүү үчүн көчмө лекциялар, кыска мөөнөттүү окуу курстары, ошондой эле тереңдетилген программалар аркылуу квалификацияны жогорулатуу, интеллектуалдык менчикти укуктук коргоону жана сактоону, ошондой эле Кыргызстанда инновацияларды өнүктүрүүнү камтыган факультативдер жана тренингдер уюштурулууда.

Жогорку окуу жайлар үчүн уюштурулган окуу иш-чаралары студенттерге, магистранттарга жана окутуучуларга интеллектуалдык менчик объектилерине арыздарды түзүү, берүү жана каттоо процесси боюнча зарыл маалыматтарды берүүгө багытталган. Алар ошондой эле жеке интеллектуалдык менчикти коргоо, контрафакттык жана жасалма продукцияны колдонууга бөгөт коюу, интеллектуалдык менчик укуктарын сактоого басым жасашат.

2022-жана 2023-жылдарда өткөрүлгөн **кыска мөөнөттүү окутуу курстары**

1- таблицада көрсөтүлдү

1-таблица

2022-жыл	2023-жыл
Кыска мөөнөттүү окутуу курстары:	
6	4
Угуучулардын саны	
162	183

2-таблицада 2022-жана 2023-жылы өткөрүлгөн квалификацияны жогорулатуу курстары көрсөтүлгөн (тереңдетилген)

2-таблица

Квалификацияны жогорулатуу курстары:	
2	2
Угуучулардын саны	
49	85

2022 -жана 2023-жылы өткөрүлгөн көчмө (конок) лекциялар 3-таблицада көрсөтүлгөн .

3-таблица

Көчмө (конок) лекциялардын саны:	
19	24
Угуучулардын саны	
984	1649

Алсак, 2023-жылы 4 кыска мөөнөттүү курс, 2 квалификацияны жогорулатуу курсу жана 24 конок лекция өткөрүлдү, анда угуучулрдын жалпы саны 1917 адамды түздү. 2023-жылы 2022-жылга салыштырмалуу Кыргызпатенттин билим берүү иш-чараларына катышкан ар кандай максаттуу топтордун студенттеринин саны 40%га өстү, бул 4-таблицада көрсөтүлгөн.

2022-ж. Бардык курстардын саны	27
2023-ж. Бардык курстардын саны	30
2022-ж. Угуучулардын саны	1195
2023-ж. Угуучулардын саны	1917

Укук коргоо органдарын окутуу:

2023-жылдын ичинде бул иш-чараларга Кыргыз Республикасынын ички иштер органдарынан 458 офицер катышты. Окутууда негизги басым интеллектуалдык менчикти коргоо жаатындагы улуттук мыйзамдардын нормаларын практикалык колдонууга жасалды. Бул иш-чараларга катышуу процессинде офицерлер теориялык гана билимдерге ээ болбостон, реалдуу кырдаалдарда мыйзамдарды майнаптуу колдонуу үчүн зарыл болгон практикалык көндүмдөрдү да алышты.

Билим берүү мекемелери жана уюмдар менен кызматташуу:

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттиги (мындан ары Кыргызпатент) жана “Кыргызстан” эл аралык университетинин “Окуу-илимий- өндүрүштүк комплексинин” Илимий- билим берүү мекемесинин ортосунда (НОУ УНПК “Кыргызстан эл аралык университети”) 2023-жылдын 2-майында студенттердин окуу жана өндүрүштүк практикасын уюштуруу максатында кызматташуу жөнүндө Келишимге кол коюлган. Бул келишимдин алкагында студенттер интеллектуалдык менчик жаатында практикалык көндүмдөрдү алууга жана интеллектуалдык укукту коргоого байланышкан процесстер менен таанышууга мүмкүнчүлүк ала алышты. Андан тышкары, 2023-жылдын 16-майында Кыргызпатент менен «Кыргызстан Эл аралык университети» Илимий-практикалык билим берүү жана өндүрүштүк комплексинин ортосунда PhD программасынын докторанттары үчүн илимий-изилдөө жана илимий-педагогикалык практиканы уюштурууга жана өткөрүүгө багытталган кошумча кызматташуу келишимине кол коюлган. Бул келишим докторанттарга интеллектуалдык менчик жаатындагы илимий изилдөөлөр боюнча баалуу тажрыйба алууга, ошондой эле билимдин бул чөйрөсүнө тиешелүү окутуучулук иш-чараларга катышууга мүмкүндүк берет.

КЫРГЫЗПАТЕНТТИН МЕДИА-ОТЧЕТУ

2023-жылы маалыматташтыруу иши мурунку жылдарга салыштырмалуу бардык жагынан кыйла жакшырып, жакшы көрсөткүчтөрдү көрсөттү.

Мамлекеттик органдын карамагындагы маалыматтарды чогултуу, ЖМКга жана Кыргызпатенттин сайтына жарыялоо үчүн мамлекеттик жана расмий тилдерде пресс-релиздерди даярдоо боюнча иштер туруктуу негизде жүргүзүлүүдө. Отчеттук мезгилде Кыргызпатенттин расмий сайтында мамлекеттик жана расмий тилдерде 620 пресс-релиз жайгаштырылган жана өз убагында ЖМКга таратылган. 2022-жылы 538 пресс-релиз даярдалган.

Кыргызпатент тарабынан уюштурулган иш-чаралардын баарына ЖМК өкүлдөрү чакырылат

Фейсбук, инстаграмм, youtube социалдык тармактарындагы атайын аккаунт-баракчаларына 1025 маалымат, ЖМКларга 640 макала жайгаштырылды.

Туруктуу негизде интеллектуалдык менчик жана инновациялар системасын өнүктүрүү маселелери боюнча макалалар жана маектер жалпыга маалымдоо каражаттарына жарыяланат.

ИМдин ролу жана мааниси тууралуу коомчулукка маалымат берүүнү жогорулатуу

2023-жылы жалпысынан ЖМКларга, сайттарга 349 макала жайгаштырылган: ktrk.kg, kaktus.media, sputnik.kg, akpress.org, vesti.kg, tazabek.kg, akchabar.kg, 24.kg, kabar.kg, gezitter.org, eacop.org, kadam-media.kg, infomir.kg, erkintoo.kg, pyramida.kg,

kg.manas.news, economist.kg, asiatic.kg, azattyk.org, rospatent.gov.ru, alakan.biz, mediaportal.kg, 7tv.kg, kutbilim.kg ж.б.

Негизинен теле- жана радио- аудиторияга басым коюлат. ИМ жана инновациялар чөйрөсүндөгү коомдук маанидеги окуялар үзгүлтүксүз чагылдырылып турду. ИМ жана инновациялар маселеси боюнча атайын телеберүүлөр жана радиоберүүлөр, Кыргызпатенттин өкүлдөрү, ойлоп табуучулар жана авторлордун катышуусундагы 100гө чукул маек, тематикалык эфирлер уюштурулду.

Интеллектуалдык менчик жана инновациялар боюнча 100дөн ашуун тематикалык интервьюлар уюштурулду

Кыргызпатенттин социалдык тармактарында 1,5 ай бою күн сайын абоненттердин суроолоруна жооп берген адистер менен "Кыргызпатент байланышта" рубрикасынын түз эфирлери өткөрүлүп турду.

Кыргызпатент өзүнүн ишмердигин чагылдыруу жаатында төмөнкү теле жана радиолор менен кызматташты: УТРК, "Ала-Тоо 24", ЭлТР, New TV, СТБ, Ынтымак- ТВ, Пирамида ТВ, Биринчи радио, "Sputnik Кыргызстан" радиосу, Азаттык радиосу, "Кыргыз Радиосу", Марал FM, Санжыра радиосу, "Кыргыз Туусу" гезити ж.б.

Мындан сырткары, Кыргызпатенттин ишмердүүлүгү боюнча ведомствонун социалдык тармактагы баракчаларына маалыматтар үзгүлтүксүз жайгаштырылып турду.

Башка аткарылган иштер боюнча кыскача:

Басма сөз кызматы Кыргызпатент тарабынан пландаштырылган иш-чараларды уюштуруу, программаны, сценарийди даярдоо, иш-чараны жетектөө, жүргүзүү боюнча алгылыктуу иштерди жүргүздү.

Фотоматериалдар даярдалып, жарнамалык иштер үзгүлтүксүз жүргүзүлүп турду. Социалдык тармактар аркылуу интеллектуалдык менчик концепциясын жайылтуу боюнча 50дөн ашык атайын материалдар даярдалып, таратылды.

Мындан тышкары, социалдык тармактарга төмөнкү видеолор жарыяланды:

- 1) «40 райондон – 40 демилге»
- 2) «Географиялык көрсөткүч»
- 3) «Товардык белгилер»
- 4) «Патенттөө процесси»
- 5) «Автордук укук жана чектеш укуктар»

КЫРГЫЗПАТЕНТТИН БАСМА ИШИ

Кыргызпатенттин расмий басылмалары

Интеллектуалдык менчик объектилерине укуктарды коргоону жогорулатуу максатында 2023-жылы “Интеллектуалдык менчик” расмий бюллетенинин 12 номери басып чыгарылган, аларда Кыргыз Республикасынын мамлекеттик реестрлеринде катталган ойлоп табуулар, өнөр жай үлгүлөрү, товардык белгилер, товарлар чыгарылган жерлердин аталыштары, программалык продуктулар жөнүндө маалыматтар жарыяланган.

Мамлекеттик патенттик фондду комплекттөө жана патенттик маалыматты жайылтуу үчүн “Интеллектуалдык менчик” расмий бюллетенинде жарыяланган Кыргыз Республикасынын 66 ойлоп табууларынын жана пайдалуу моделдеринин 66 сыпаттамасы жана 2022-жылдагы Кыргыз Республикасынын ойлоп табууларынын, пайдалуу моделдеринин, өнөр жай үлгүлөрүнүн, товардык белгилеринин жана товарлар чыгарылган жерлердин аталыштарынын жылдык көрсөткүчү басып чыгарылган.

Коомго ИМ системасын өнүктүрүүнүн тенденциялары жөнүндө маалымат берүү үчүн акыркы жылы үчүн жыл сайын Жылдык отчет басып чыгарылат, ал өнөктөр менен байланышууда натыйжалуу каражат болуп саналат. Маалыматтык булактардын ичинен жыйынтыктоочу расмий басылма өнөктөр менен мамилелерди түзүү жана бекемдөө ишинде өзүнүн баалуулугун жоготпой тургандыгын ишенимдүү айта алабыз. Кыргызпатенттин өнөктөрү – чыгармачылык жана илимий интеллигенциянын өкүлдөрү, бизнес-коомчулук, авторлор жана укук ээлери аны Кыргызпатенттин ишинин багыттары боюнча жүз пайыз ишенимдүү маалымат берүүчү документ катары карашат, ал интеллектуалдык менчик системасын өнүктүрүү тенденцияларын көрсөтөт.

Ошондой эле “2022-2026-жылдары Кыргыз Республикасында интеллектуалдык менчикти жана инновацияларды өнүктүрүүнүн мамлекеттик программасынын” китепчеси, “ProКыргызпатент» Кыргызпатенттин иши жөнүндө жалпы маалымат, “Кыргызпатент коррупцияга каршы” буклеттери жана “Коррупцияга жол жок!” деген аталыштагы плакаттар дагы басып чыгарылган.

Евразия патенттик уюмунун, Евразия патенттик ведомствосунун колдоосу менен “Биз кечээ жана бүгүн: Кыргызпатентке 30 жыл” деген аталыштагы китеп басып чыгарылган. Бул китепте Кыргыз Республикасынын интеллектуалдык менчик системасынын түзүлүшү жана өнүгүшү, Кыргызпатенттин мамлекеттик орган катары калыптанышы, анын 30 жылдык ишмердигинин натыйжасы, ошондой эле анын интеллектуалдык менчик укуктарын коргоонун эл аралык системасында түрүктүү орунду ээлеши тууралуу баяндалган. Ошондой эле китепте Кыргызпатенттин ишин жана максатын орто мөөнөттүү келечекке талдоосу берилген.

Кыргызпатенттин маалыматтык басылмалары

Интеллектуалдык менчик жана инновациялар боюнча окуу-методикалык материалдарды алууну камсыздоо максатында ИМБДунун “Мектеп окуучулары үчүн ИМ” - товардык белгилер боюнча комикстердин китебинин сериялары жана “Бизнес

үчүн ИМ” сериясынан – “Географиялык көрсөтмөлөр: кириш сөз” китеби мамлекеттик жана расмий тилдерде басып чыгарылган.

Балдардын жана жаштардын техникалык чыгармачылык борборлорунун тарамын өнүктүрүү максатында мугалимдер жана окуучулар үчүн: Ойлоп табуулар дүйнөсү: ойлоп табуучулук чыгармачылыктын негиздери”, “3D-моделдөө”, “Пайтон тилинде программалоо”, «Робот техникасы», “Ойлоп табуучулар жана идеялардын авторлоруна кыскача эскерткич” мамлекеттик жана расмий тилдерде окуу-методикалык колдонмолор басып чыгарылган.

Жаштар ишкердигин өнүктүрүү жана стартап-экосистеманы жана инновациялык инфратүзүмдү өнүктүрүү максатында “40 райондон 40 демилге - 2022” конкурсун жеңүүчүлөрдүн инновациялык демилгелери” деген китеби мамлекеттик, расмий жана эл аралык тилдерде, “Мыкты инновациялык демилгелер - 2023” деген китеби мамлекеттик жана расмий тилдерде басып чыгарылган.

Интеллектуалдык ресурстарды натыйжалуу башкаруу үчүн чакан жана орто бизнестин өкүлдөрүнө маалымат берүү үчүн Кыргыз Республикасынын жаңы иштелмелери жана экономикасынын артыкчылыктуу багыттары жөнүндө, жаңы технологиялар жана атаандаштыкка жөндөмдүү продукциялар жөнүндө төмөнкүлөр басып чыгарылган: “Кыргызстандын интеллектуалдык жана инновациялык ресурстары” көргөзмөсүнүн 1 электрондук каталогу жана “Борбордук Азия өлкөлөрүндөгү салттуу билимдер” деген аталыштагы 3 маалыматтык жыйнак, “Өндүрүштүк коопсуздук. Экопродуктулар. Тамак-аш өнөр жайы”, “Акыркы жылдагы оргуштаган инновациялык технологиялар”.

Мындан тышкары мүмкүнчүлүктүү өтүнмө ээлерине интеллектуалдык менчик объектилерин каттоонун жол-жоболорун түшүндүрүү, авторлордун жана укук ээлеринин мүлктүк укуктарын жамааттык башкаруу боюнча эскерткичтер, “Гиперграф” системасын пайдалануучулар үчүн нускама” китепчеси жана интеллектуалдык менчик жана инновациялар боюнча терминдердин глоссарийи басып чыгарылган.

Ойлоп табуучулукту пропагандалоо жана чыгармачылыкты колдоо боюнча басылмалар

Коомго өлкөнүн ойлоп табуучулук ишине салымын кошкон Кыргыз Республикасынын окумуштуулары жөнүндө маалымат берүү максатында ойлоп табуулардын библиографиялык көрсөткүчтөрү жана ойлоп табуучулар Г. С. Кожакматованын жана В. Х. Габитовдун илимий эмгектери басып чыгарылган.

Аялдардын ойлоп табуучулук жана инновациялык ишин шыктандыруу максатында “Илимдеги аялдар – өзгөрүүлөрдүн кыймылдаткыч күчү” китеби жана “Өзгөрүүлөрдүн кыймылдаткыч күчү: Кыргызстандын аялдары илимде” деген аталыштагы библиографиялык көрсөткүчү мамлекеттик жана расмий тилдерде басып чыгарылган.

Таланттуу авторлорду табуу жана алардын чыгармачылык дараметин ишке ашыруу үчүн шарттарды түзүү максатында “Саамалык” жаш авторлордун альманахынын 17-чыгарылышы жарык көрдү, ага республиканын бардык булуң-бурчунан 41 жаш автордун эмгектери кирген.

“Манас” эпосунун гумандык идеяларын жайылтуу жана жаш муунду рухий тарбиялоо, Кыргызстандын элинин биримдүүлүгүн бекемдөө максатында таланттуу сүрөтчү З. Илиповдун “Манас”, “Семетей”, “Сейтек” трилогиясы боюнча чыгармалардын

альбом-каталогу жана таланттуу сүрөтчү М. Кунакуновдун “Манас – Чыңгыз” альбом-каталогу чыгарылган.

Кыргыз Республикасынын Президентинин 28.09.2022-жылдагы ПЖ №330 “Манас” эпосунун үчилтигин жана Ч.Т.Айтматовдун чыгармачылык мурасын ар тараптан иликтөө жана изилдөө үчүн шарттарды түзүү боюнча чаралар жөнүндө” Жарлыгын, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 20-июнундагы №353-б буйругун аткаруу үчүн Ч. Айтматовдун 95 жылдыгына карата Р. Айтматова менен А. Ахматовдун “Адам түбөлүктүүлүгү эстутумда” деген аталыштагы китеби мамлекеттик тилге которулган жана басып чыгарылган.

Мезгилдүү басылмалар

2023-жылы “Кыргызпатенттин кабарлары: интеллектуалдык менчик жана инновациялар маселелери” илимий-практикалык журналы жарыяланган. Журналдын бири Кыргыз Республикасынын интеллектуалдык менчик системасынын 30 жылдыгына карата аяйын чыгарылыш менен чыгарылган. Журналда белгилүү окумуштуулардын жана практиктердин, интеллектуалдык менчик жаатындагы адистердин, макалалары, интеллектуалдык менчик системасын өнүктүрүүдөгү негизги жетишкендиктер жана көйгөйлөр жарыяланат. Мындан тышкары, интеллектуалдык менчик системасынын иштешинин эң актуалдуу темалары жарыяланат, үшүл чөйрөдө колдонулуучу ата мекендик жана чет өлкөлүк практикага талдоо жүргүзүлөт.

Басылмаларды жайылтуу

2023-жылы Кыргызпатент тарабынан мамлекеттик, расмий жана эл аралык тилдерде 105 басылма жарыяланган. Кыргызпатенттин басылмалары маалыматтык алмашуунун алкагында жакынкы жана алыскы чет өлкөлөрдүн патенттик ведомстволорунун арасында жайылтылат, Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларына, илимий-изилдөө мекемелерине акысыз таратылат, ошондой эле Кыргызпатенттин окутуу семинарларына жана курстарына таратылып берилет. Басылмалардын электрондук жоромолун Кыргызпатенттин ведомстволук сайтындагы “Жарыялоолор” бөлүмүнөн табууга болот.

КЫРГЫЗПАТЕНТТИН ТҮШТҮК АЙМАКТАР АРАЛЫК БӨЛҮМҮНҮН ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 18-апрелиндеги №214 токтому менен Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттигинин (мындан ары – Кыргызпатент) түзүмү бекитилген, көрсөтүлгөн токтомдун негизинде Кыргызпатенттин директорунун 2023-жылдын 1-сентябрындагы №190 буйругу менен Кыргызпатенттин түштүк аймактар аралык бөлүмү түзүлгөн.

Түзүлгөн күндөн тартып 2023-жыл үчүн бөлүм төмөндөгүдөй иштерди жүргүздү.

Товардык белгилерди каттоо жаатында

Отчеттук мезгил ичинде товардык белгилерди каттоого 61 өтүнмө бөлүмгө келип түштү. Бөлүмдүн кызматкерлери тарабынан өтүнмөлөрдү көбөйтүү максаттарында Кара-Суу шаарынын базарында түшүндүрүү иш-чаралары өткөрүлдү жана товардык белгилерди каттоонун зарылдыгы тууралуу брошюралар тапшырылды.

Автордук укук жана чектеш укуктар объектилерин каттоо жаатында

Отчеттук мезгил ичинде бөлүмгө автордук укук жана чектеш укуктар объектилерин каттоого 58 өтүнмө келип түштү.

- ойлоп табууларды каттоого 5 өтүнмө;
- Кыргызпатентке мүлктүк укуктарды өткөрүп берүү жөнүндө авторлор жана аткаруучулар менен 37 келишим түзүлдү.

Автордук жана чектеш укук объектилерин пайдалануучулардан автордук сый акыларды жыйноо жаатында

2023-жылга автордук сый акыларды жыйноо **888 187 сомду** түздү.

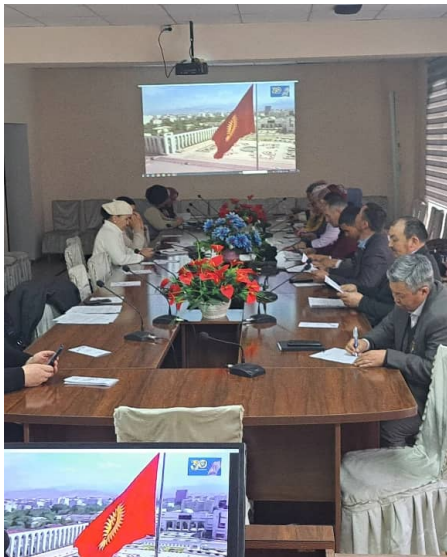
ИМди жайылтуу иштери жаатында бөлүм тарабынан конок лекциялар жана окутуу семинарлары өткөрүлдү.

Калкты интеллектуалдык менчик объектилерин укуктук коргоо жана Кыргызпатенттин инновациялык ишмердүүлүгү жөнүндө түшүндүрүү максатында бөлүм тарабынан төмөнкү объектилерде 8 иш-чара өткөрүлдү:

- ОшМУда окутуучулук курам үчүн;
- Классик мейманканасында ЮСАИД өнөктөштөрү үчүн;
- Илимдер академиясында окутуучулук курам үчүн;
- ОшТУда окутуучулук курам үчүн ;
- «Алайку Органикс» ЖЧК компаниясында бизнес коомдоштуктарынын өкүлдөрү үчүн;
- Чоң-Алай райондук администрациясында бизнес коомдоштуктарынын өкүлдөрү жана мугалимдер үчүн;
- “ЖИА” бизнес ассоциациясынын имаратында ишкерлер үчүн;

- Жалал-Абад мамлекеттик университетинде бизнес коомдоштуктарынын өкүлдөрү жана окутуучу курам үчүн;
- Ала-Бука райондук администрациясында бизнес коомдоштуктарынын өкүлдөрү жана мектеп директорлору жана ЖОЖдордун окутуучулары үчүн;
- Баткен мамлекеттик университетинде бизнес коомдоштуктары жана окутуучу курам үчүн, ошондой эле Лейлек районунун мектептеринде.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫК МЕНЧИК МАМЛЕКЕТТИК ФОНДУНУН ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ

Кыргыз Республикасынын Президентинин 2021-жылдын 12-октябрындагы № 435 Жарлыгы менен бекитилген Кыргыз Республикасын 2026 - жылга чейин өнүктүрүүнүн Улуттук программасын ишке ашыруу максатында, ошондой эле Кыргыз Республикасында 2026-жылга карата салмактуу жана натыйжалуу интеллектуалдык менчик экосистемасын жана инновацияларды калыптандыруу үчүн шарттарды түзүү жана алдыга коюлган максаттарды ишке ашыруу боюнча Интеллектуалдык менчик Мамлекеттик фонду 2023-жылы төмөнкү иштерди аткарды.

Кыргызстанда ИМдин жана инновациялардын ролу жана мааниси жөнүндө калкка маалымдоо боюнча ири иштер жүргүзүлдү. ИМ жана инженердик мектеп маселелери боюнча окуу-методикалык материалдар даярдалып, окуучулар жана студенттер менен иштөө үчүн

мектептерге, билим берүү жана чыгармачылык борборлорго таратылууда.

Техника илимдеринин доктору, профессор, М. Исманов жана М.Т.Мамасаидовдун жаш инженерлер үчүн «Туташтыруучу жана чынжыр жумушчу органы бар, таш кесүүчү станок» аталышындагы окуу китептери 1000 нускада басылып чыкты.

- Мектеп окуучулары үчүн жалпы кошумча билим берүү программасынын **«3D моделдөөнүн негиздери»** окуу китеби түстүү сүрөттөрү менен 300 нускада басылып чыкты жана мектеп окуучуларына таратылып берилди.

"РУТНОН ТИЛИНДЕ ПРОГРАММАЛОО" -300 нускада чыгып, жалпы билим берүү мектептеринин 12-15 жаштагы окуучуларына таратылды.

- **"Инженердик мектеп"** тематикалык багыты боюнча кошумча жалпы өнүктүрүү программасы; Мектеп окуучулары үчүн 300 нускада чыккан.

- Студенттер жана мектеп окуучулары үчүн өнүктүрүүнүн жалпы **"Робототехника"** боюнча техникалык программасы 300 нускада чыгып, мектеп окуучуларына таратылып берилди.

Мамлекеттик интеллектуалдык менчик фондунун ишмердүүлүгү боюнча маалыматтуулукту жогорулатуу максатында 50дөн ашуун иш-чаралар тууралуу маалымат мамлекеттик фондунун сайтында, Facebook жана Instagram социалдык баракчаларында жайгаштырылган.

Ойлоп табууну жайылтуу жана ата мекендик ойлоп табуучуларды таанытуу максатында блиц-анкеталар түзүлүп, мамлекеттик фонддун расмий сайтында «Ата мекендик ойлоп табуучулар жана жаңычылдар» рубрикасы ачылган.

Аялдардын эл аралык күнүнө карата расмий баракчага:

- Илимдеги аялдардын жана кыздардын техника илимдеринин кандидаты Назгүл Темирбаеванын блиц-анкетасы;

- билим берүүнүн отличниги, техника илимдеринин доктору М.Абдуллаеванын блиц анкетасы;

- техника илимдеринин кандидаты, доцент Акматов Адылбек Камбаровичтин блиц-анкетасы;

- медицина илимдеринин кандидаты Кузебаев Руслан Эдиловичтин жана башка ойлоп табуучулардын блиц-анкеталары жайгаштырылган.

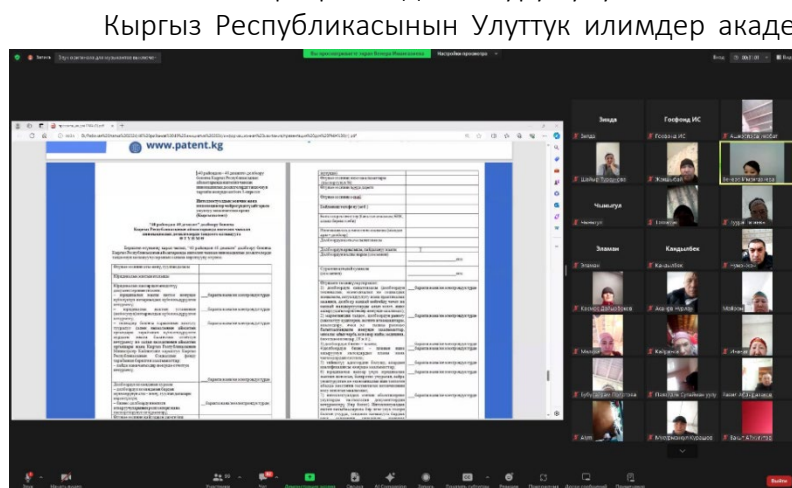
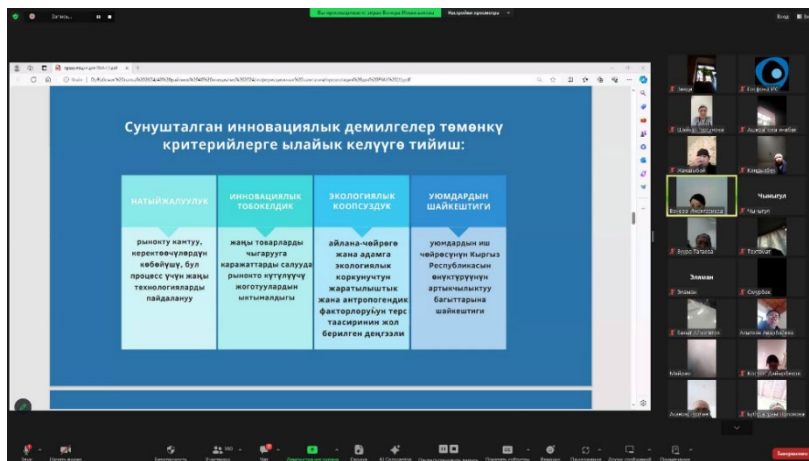

- 15-майдан 19-майга чейин Ош облусунун Ноокат жана Өзгөн райондорунда интеллектуалдык менчик маселелери жана Кыргызпатенттин ишке ашырып жаткан долбоорлору боюнча маалымат кампаниясы уюштурулду. Жолугушуулардын алкагында Мамлекеттик интеллектуалдык менчик фондунун кызматкерлери Кыргызпатенттин 2023-жылга ишке ашырып жаткан долбоорлору боюнча бет ачаар жасашты;

- 13-марттан 16-мартка чейин Кыргызпатенттин кызматкерлери менен биргеликте Ош облусунун Өзгөн, Кара-Суу, Кара-Кулжа, Араван, Ноокат жана Алай райондорунда айыл аймактарынын, ички иштер, салык органдарынын, орто мектептер, колледждер, бизнес түзүмдөр, жеке ишкерлер жана башка кызыкдар болгон тараптар үчүн интеллектуалдык менчиктин бардык объектилери боюнча маалымат берилди. Мамлекеттик интеллектуалдык менчик фондунун ишмердүүлүгү жөнүндө жана анын ичинде “40 райондон – 40 демилге” долбоорунун 2022-жылкы жеңүүчүлөрүнүн иштери тууралуу жана “40 райондон – 40 демилге” 2024-долбоорунун алкагында Кыргыз Республикасынын аймактарында иштелип чыккан инновациялык демилгелерди тандоонун тартиби жөнүндө маалыматтар берилди. Ошону менен бирге облустук жана райондук билим берүү жана чыгармачылык борборлорунун мугалимдери жана окуучулары арасында интеллектуалдык менчик боюнча маалымат иштери жүргүзүлдү.

Кыргыз Республикасынын 108 мектеп окуучусу жана 48 мугалими Россия интеллектуалдык менчик академиясынын курстарын аяктады. Ал боюнча тастыктоо сертификаттарын алышты.

“Интеллектуалдык менчикти өнүктүрүүгө кошкон салымы үчүн” республикалык сынагын уюштуруу боюнча «Интеллектуалдык менчикти өнүктүрүүгө кошкон салымы үчүн» конкурстун жобосу ченемдик укуктук актыларды иштеп чыгуу боюнча жумушчу топ, жана Кыргызпатенттин илимий-техникалык кеңеши тарабынан жактырылып, Кыргызпатенттин коллегиясынын 10-февралындагы отурумунун № 6 токтому менен бекитилген.

Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясына жана республиканын бардык жогорку окуу жайларына каттар жиберилди. Өтүнмөлөрдү кабыл алуу боюнча маалыматтык кеңеш берүү иштери жүргүзүлдү, ошондой эле ZOOM аркылуу онлайн жолугушуулар уюштурулуп, анда сынак жана жобо менен таанышуу жана суроолорго жооптор берилди.

Сынакка катышуу үчүн жалпысынан 19 арыз түшкөн. Ойлоп табуучулар М.М. Шамсудинов менен А.А., Акматовдун документтери мамлекеттик сыйлыкка берилгендигине байланыштуу арыздарын кайтарып алышкан. Катчылык төмөнкү багыттар боюнча 15 арызды тандап алды:

- “Акыл табылга” (Мыкты ойлоп табуу) – 3;
- «Канатташ» (Автордук укук чөйрөсүндө жемиштүү кызматташуу) - 2;
- “Интеллектуалдык өнөктөштүк” – 2;
- «Келечек жаратманы» - 3;
- “Мыкты мугалим, техникалык чыгармачылык ийриминин жетекчиси” – 3;
- «Мыкты бренд» (Мыкты соода маркасы) – 2.

Талкуунун жыйынтыгында калыстар тобунун мүчөлөрү, бир добуштан 13 катышуучуну төмөнкү номинациялар боюнча сыйлоо чечимин кабыл алышты:

«Акыл табылга» (Мыкты ойлоп табуу):

1. Исманов Медербек Марипжанович – Б.Сыдыков атындагы Кыргыз - Өзбек эл аралык университети.

2. Зиялиев Кадырбек Жанүзакович К.Тыныстанов атындагы Ысык-Көл мамлекеттик университети.

3. Мусулманова Мукарам Мухамедовна — И. Раззаков атындагы Кыргыз Мамлекеттик Техникалык Университети, "Канатташ" (Автордук укук жаатындагы жемиштүү кызматташтык)

1. Павел Геннадьевич Кочергин - «Умай Групп» ЖЧКсы.

«Интеллектуалдык Өнөктөштүк» (Интеллектуалдык менчикти сыйлоону камсыздоого көмөк көрсөтүү)

1. Карбекова Азиза Баймаматовна - Б.Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университети.

2. Султаналиев Бактыбек Сабырбекович - Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Машина куруу жана автоматташтыруу илимий изилдөө институту.

«Келечек жаратман» (Жаш техник)

1. Жолдубаев Искендер Жеңишбекович — Ош облусуна караштуу Ноокат районунун А. Парпиев атындагы мектеп-гимназиясынын окуучусу.

2. Ишенбеков Бакдөөлөт Ринатович — Ысык-Көл облусунун Ак-Суу балдар билим берүү борборунун тарбиялануучусу.

«Техникалык чыгармачылык ийриминин мыкты жетекчиси»

1. Матураимова Калбү Божоевна - Ош облусунун Өзгөн районуна караштуу Тангатаров атындагы №14 мектеп-гимназиясынын мугалими.

2. Иманбеков Туратбек Шаршенбекович - Ак-Суу балдар билим берүү борборунун “Робототехника” ийриминин жетекчиси.

3. Черненко Андрей Сергеевич — Токмок шаарындагы жаштар жана балдар чыгармачылык борборунун техникалык ийриминин жетекчиси”.

"Мыкты бренд" (Эң мыкты соода маркасы)

1. Кубатбекова Айдана Мунарбековна - "Куликов кондитердик үйү" ЖЧКсы.
2. Айсаяев Үткүр Шамильевич - «Аброй Групп» ЖЧКсы.

Сыйлыктар жеңүүчүлөргө 2023-жылдын 16-ноябрында тапшырылды.

Ар кандай максаттуу топтор үчүн интеллектуалдык менчик жана инновация маселелери боюнча окуу курстары уюштурулду.

STEAM билим берүү концепциясынын негизинде билим берүү программаларын иштеп чыгуу жана ишке ашыруу. STEAM билим берүү тармагындагы билим берүү мекемелеринин өкүлдөрү үчүн республиканын аймактарында “Инновацияга карай жол”

марафонун өткөрүү боюнча төмөнкү иш-чаралар аткарылды: 2023-жылдын 16-17-майында ОшМУнун STEAM инновациялык колледжинин окутуучулары менен биргеликте “Инновацияга карай жол” марафонунун алкагында Ош облусунун Ноокат жана Өзгөн райондорунда STEAM билим берүү багыты боюнча мастер-класстар өткөрүлдү.

Иш-чаранын жүрүшүндө катышуучулар STEAM - билим берүүнүн үлгүлөрү, өзүн-өзү

аныктоо жана баалоо деңгээлине кантип жетүүгө болот деген темада тренинг өттү. Командада иштөөдө баарлашуунун маанилүүлүгүн көрсөтүү, сын ой-жүгүртүүгө үйрөтүү. 200 катышуучу үчүн илим, программалоо, робототехника жана математика багыттары боюнча мастер-класстар өткөрүлдү. Ошондой эле, STEAM мугалими боюнча сессиялар өткөрүлдү. Анда аймактардан келген 40дан ашык мугалим алган билимдерин андан ары колдонуу үчүн кошумча мотивация ала алышты.

Иш-чаранын катышуучулары баалоо ыкмасын колдонуп, жеке маалыматтарды көрсөтүү жана суроолорго жооп берүү менен кайра байланышуу анкеталарын толтурушту. Сурамжылоонун жыйынтыгы боюнча катышуучулар иш-чараны уюштуруу боюнча жогору баа беришип, алган билимдери иш жүзүндө колдонууда чоң пайдасын тийгизээрин белгилешти.

Билим берүү мекемелеринин студенттери үчүн илим жана инновация өкүлдөрүн тартуу менен «Илим жана инновация ааламы» аттуу сабактан тышкары семинар өткөрүү

20-июнда жана 22-декабрда жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн "Илим жана инновациялар дүйнөсү" класстан тышкаркы воркшоп өткөрүлдү.

Иш-чарага философия илимдеринин доктору, Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин профессору Жамгырбек Бөкөшов

чакырылган. Өз докладында "Келечекти изилдөө", "Форсайт-ойлом", "Футур-сабаттуулук" сыяктуу дүйнөлүк тажрыйбалар менен бөлүштү. Кыргызстандагы жаштар чыгармачылык, илимий-техникалык жана инновациялык ишмердүүлүктү уюштурууда келечекти ойлоо керек экенин, ошондой эле креатив (чыгармачыл), сынчыл, стратегиялык, аналитикалык ойлом методологияларды өздөштүрүүсү зарыл экенин белгиледи.

Иш-чаранын алкагында, студенттер үчүн Кыргызпатент ишке ашырып жаткан долбоорлор жөнүндө маалыматтар берилди жана Инновациялык борбор менен тааныштыруу экскурсия уюштурулду.

Улуттук этапты өткөрүү:

- "Мектеп патенти – келечекке кадам!" Эл аралык балдар конкурсу.

2023-жылдын 9-январында "Мектеп патенти – келечекке кадам" эл аралык сынагынын XIV сезонунан өтүнмөлөрдү кабыл алуу жөнүндө ИМ Мамфондунун сайтына социалдык тармактарга жарыяланды. Республиканын бардык аймактарынан 9 номинация боюнча 36 өтүнмө келип түшкөн.

Бул жылдын 17-февралында эл аралык балдар конкурсунун улуттук этабын кароо жана жеңүүчүлөрүн аныктоо комиссиясынын жыйыны өттү. Отурумдун жыйынтыгында, Комиссиянын мүчөлөрү 13 конкурстук ишти тандап алышты. Конкурстун улуттук этабынын жеңүүчүлөрүнө жана жетекчилерине дипломдор жана ыраазычылык каттар тапшырылды.

Катышуучулардын иштери финалга эл аралык сынактын уюштуруу комитетине жөнөтүлгөн. 26-апрелде уюштуруу комитети аталган сынактын төмөнкү жеңүүчүлөрүн жарыялады:

– 2-орун – “Эко-куткаруучулар” оюну, автору Шмирина Мария, 2-класс. А. Токомбаев атындагы №24 МГ, жетекчиси Шубина Лариса Викторовна;

– 3-орун – “Балалык” балдар кийимдер коллекциясы долбоору, автору Аскарбекова Айдай Алымбековна, Кудайбергенова Сезим Ильясовна, 7-класс, Чүй облусу, И. Таранчиев атындагы Беш-Күңгөй мектеби, жетекчиси Мамбетова Анаркан Жумашовна;

- Гран-При номинациясында – “Кесип тууралуу маек” долбоору, автору Салиев Яхебек, 7-класс, “Мээрим” БЧБ, жетекчиси Калдыбаев Н. А.;

– 3-орун – “Бир кадам...”, автору Полосин Артем, 7-класс, Токмок ш., ЮНЕСКОнун Кыргызстандагы клубу, жетекчиси Амиров Михидин Илесович.

Ойлоп табуучулардын эл аралык балдар күнүнө карата аймактарда иш-чаралар өткөрүлдү.

Мастер-класстарды өткөрүү:

- робототехника боюнча;

- баштапкы техникалык моделдөө боюнча 2023- жылдын 17-январынан 20-январына чейин республиканын аймактарында мектептин жана мектептен тышкаркы мекемелердин 3 000 ден ашык окуучулары, анын ичинде жетекчилери Ойлоп табуучу балдар күнүн белгилешти.

Иш-чаранын максаты – аймактардагы балдар жана жаштар арасында ойлоп табуучулук ишмердүүлүгүн колдоо жана өнүктүрүү. Окуучулардын изилдөөчүлүк жана ойлоп табуучулук ишмердүүлүгүн шыктандыруу, чыгармачылык жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүү үчүн шарттарды түзүү.

Балдар менен бирге өздөрүнүн интеллектуалдык жана инновациялык шилтемелерин көрсөтүп, робототехника жана негизги техникалык моделдөө боюнча сынактар жана мастер-класстар уюштурулду.

Ойлоп табуучу балдар күнүнүн видеоматериалдары Мамлекеттик фонддун Facebook баракчасына жайгаштырылган.

Ошондой эле, Эгемендүүлүк күнүнө карата Ош шаарында өткөн иш-чарага республиканын мектептен тышкаркы мекемелери катышты. Алар балдардын техникалык жана прикладдык чыгармачылыгынын көргөзмөлөрүн, ошондой эле мастер-класстарды даярдашкан:

- робототехника боюнча мелдештер;
- баштапкы техникалык моделдөө;
- учуу менен учакты моделдөө. Бул иш-чарага 500 дөн ашуун мектептен тышкаркы окуучулар жана ийрим жетекчилери катышты.

3-октябрда Аламүдүн райондук Балдар чыгармачылык борборунун базасында облустук техникалык чыгармачылык көргөзмөсү жана мугалимдер үчүн «Кыргызпатенттин конкурстарына, олимпиадага жана долбоорлоруна катышуу» аталышындагы семинар өттү. Иш-чарага Чүй облусунан 39 мугалим жана 230 окуучу катышты.

Ойлоп табуучулук боюнча “Жаш жаратман” конкурсунун жыйынтыгын чыгаруу:

18-майда Ош шаарында Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университетинин базасында Ош шаары, Ош жана Баткен облустары боюнча жеңүүчүлөр сыйланышты.

“Табигый кырсыктарды алдын алуу жана аныктоо, алардын кесепеттерин жоюу боюнча ойлоп табуулар (технологиялар, иштелмелер, ыкмалар)” номинациясы боюнча 10-14 жашка чейинки курак категориясында кызыктыруучу сыйлыктар:

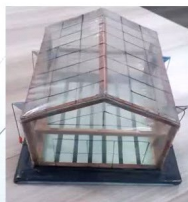
-Улугбеков Нурислам, “Сейф, тапанча, арболет, кычкачтуу робот” долбоору – Ош облусу, Араван району, Тепе-Коргон айылы, Муххамад-Саид атындагы орто мектеби.

15-18 жашка чейинки курак категориясында 1-орун:

ТЕХНИЧЕСКИЙ ПРОЕКТ:

“Теплосберегающая теплица с регулируемыми размерами”

Автор проекта:
Асанбаев Нурсултан
Руководитель проекта:
Эрмекова Зулайка
Ошская область
г.Ош

-Султанов Умар, “Pavillion” универсалдык машинасы” – Баткен облусу, Кадамжай району, “Дыйкан” орто мектеби.

2-орун:

-Асанбаев Атай, “DIGGER” долбоору – Ош облусу, Өзгөн районунун балдар билим берүү борбору.

3-орун:

- Сатинбаев Нурислам, “Кеме” долбоору – Ош облусу, Өзгөн району, Т.Ташмаматов атындагы орто мектеби.

Кызыктыруучу сыйлыктар:

Абдилапизов Азиз, Абдрасулова Бермет, “УМРТМ-2023” долбоору – Ош шаардык “Мээрим” балдарга билим берүү борбору;

Исматилаев Умарадыло, “Сирена” долбоору – Ош облусу, Ноокат району, А. Парпиев атындагы орто мектеби.

“Эс алууну үюштуруу жана билим берүүнү жакшыртуу үчүн ойлоп табуулар” номинациясы боюнча 10-14 жашка чейинки курак категориясында:

1-орун:

- Алиназар Паязов, “Айгүл гүл” долбоору – Баткен облусу, Кадамжай району, Х. Жаныбеков атындагы №59 орто мектеби.

15-18 жашка чейинки курак категориясында:

3-орун:

- Эржан Камалов “Билим берүүдөгү санарип сайт” долбоору – Ош облусу, Ноокат районунун балдар билим берүү борбору.

“Айыл чарба жана тамак-аш өнөр жай тармагындагы ойлоп табуулар (технологиялар, буюмдар, приборлор, ыкмалар)” номинациясы боюнча 10-14 жашка чейинки курак категориясында боюнча кызыктыруучу сыйлыктар:

- Нурдинов Абдурафи, “Табигый кырсык жер көчкү болгон учурда жолдорду тазалоочу унаа” – Ош облусу, Чоң-Алай району, Дароот-Коргон айылы, Алайчы уулу Саит атындагы орто мектеби;

15-18 жашка чейинки курак категориясында:

1-орун:

- Нурсултан Асанбаева, “Өлчөмдөрү жөнгө салынып, жылуулукту үнөмдөөчү күнөскана” – Ош шаары, Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университетинин алдындагы социалдык колледж;

3-орун:

- Саидкамол Онарбаев, “Сууну фильтрлөө аппараты” – Ош облусу, Араван району, Жаңы-Абад айылы, М. Назаров атындагы №8 орто мектеби.

“Экология жана айлана-чөйрөнү коргоо тармагындагы ойлоп табуулар” номинациясы боюнча 10-14 жашка чейинки курак категориясында:

2-орун:

- Азимбаев Бекжан, “Шамалдан электр энергия алуу” долбоору – Ош облусу, Алай райондук балдар билим берүү борбору.

3-орун:

- Абдурамит уулу Абдрахман, “Таза шаар” долбоору – Баткен облусу, Кадамжай району, Кызыл-Кыя шаары, Дыйкан орто мектеби.

“Ден соолук үчүн ойлоп табуулар (приборлор, дарылоонун методдору жана ыкмалары)” номинациясы боюнча 10-14 жашка чейинки курак категориясында:

1-орун:

- Абиджанов Абдуллох, “Микроскопиялык робот” долбоору – Ош шаардык “Мээрим” балдарга билим берүү борбору.

15-18 жашка чейинки курак категориясында:

1-орун:

- Абдуллаев Марсел, Мийзаев Талипбек, “Ден соолук аппараты МТ-1” – Ош облусу, Ноокат району, Долон айылы, Долон орто мектеби.

“Мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар үчүн ойлоп табуулар” номинациясы боюнча 15-18 жашка чейинки курак категориясында:

1-орун:

- Абдылдаев Медетбек, “Инклюзивдүү балдар үчүн географиялык карта” – Ош облусу, Ноокат району, А. Парпиев атындагы орто мектеби.

Түндүк аймагы боюнча Инновациялык борбордун базасында Талас, Нарын, Ысык-Көл, Чүй облустарынын 25 жеңүүчүсүн сыйлоо аземи 2023-жылдын 19 декабрында өткөрүлдү.

ЕАПУнун XV Эл аралык олимпиадасына катышуу

XV Эл аралык олимпиадага катышуу үчүн республикада боюнча 39 катышуучу өтүнмө берип, II турга 36 катышуучу өткөн, алар:

- Чүй облусунун Токмок шаары;
- Баткен облусунун Кадамжай району;
- Ош облусунун Араван району;
- Нарын шаары.

Олимпиада жыл сайын (2009-жылдан бери) Россия Интеллектуалдык менчик мамлекеттик академиясы (РГАИС) тарабынан Интеллектуалдык менчик боюнча федералдык кызматы (Роспатент) менен биргеликте Евразия патенттик уюмунун, КМШнын Аткаруу комитетинин жана Россия Федерациясындагы Интеллектуалдык менчиктин бүткүл дүйнөлүк уюмунун (ИМБДУ) өкүлчүлүгүнүн колдоосунда өткөрүлүп келет.

Иш-чаранын максаты – заманбап дүйнөдө интеллектуалдык менчикти коргоонун маанилүүлүгүн аныктоо жана ага көңүл буруу.

Олимпиаданын жыйынтыгы менен бардык 36 катышуучу долбоордун өнөктөштөрү – Роспатенттен, Евразия патенттик ведомствосунан, “Городисский жана Өнөктөштөр” юридикалык компаниясынан, «ГАРАНТ» компаниясынан, «Гамма-Пресс» басмаканасынан диплом жана сертификаттарга ээ болушту, ал эми финалдык жеңүүчүлөрдүн илимий жетекчилерине Олимпиаданын уюштуруу комитети тарабынан ыраазычылык каттар тапшырылды.

2023-жылдын 18- сентябрынан 30-сентябрына чейин “Келечекке көз караш” Универсиадасына катышуу үчүн Кыргызстандан 18 өтүнмө берилген. Илимий-техникалык чыгармачылыктын натыйжаларын көрсөткөн чыгармачыл иштердин жана өнөр жай үлгүсүндөгү оригиналдуу чечимдерди ачып берген чыгармачыл долбоорлордун темалары: экологиялык көйгөйлөр, ден соолукту коргоо жана сергек жашоо образы, күнүмдүк турмуштагы заманбап технологиялар, жаңы дизайн, тааныш нерселер.

Евразиялык патенттик Универсиадага катышуу илимий-техникалык чыгармачылык жана өнөр жай үлгүсү жаатында алгачкы кадамдарын жасап жаткан жаштарга интеллектуалдык менчик системасы кандай иштээрин түшүнүүгө жардам берет. Универсиадада долбоорлорун адекваттуу сунуштаган жаш ойлоп табуучулар келечекте евразиялык патенттер менен ойлоп табууларын билгичтик менен коргой алышат. ЕАПО РМИМА менен биргеликте Евразиялык патенттик конвенцияга мүчө- мамлекеттерден 62

жаш ойлоп табуучулар жана дизайнерлер катышкан «Келечекке көз караш» универсиадасынын жыйынтыгын чыгарышты.

Универсиаданын финалына катышуу үчүн 121 долбоордун ичинен 21 чыгармачылык иш тандалып алынган. Алардын бет ачаарынын жыйынтыгы менен жеңүүчүлөр, байге ээлери жана дипломанттары аныкталды. «Келечекке көз караш» Евразиялык патенттик универсиаданын жыйынтыгы: «Адамдын айлана-чөйрөсүн жакшыртуу. Биз жаңы технологияларды түзөбүз», 10 – 17 жаш категориясы боюнча 2-орун Мурзабекова Айдеми Төлөгөновнага, “Арча майынын алынышы жана анын касиеттери” долбоору, Универсиаданын дипломанты Анеля Руслановага, “Эңилчек күнүмдүк жашоодо” долбооруна ыйгарылды. Сынактын жыйынтыгы боюнча сыйлыктар 2024-жылдын 31-майында тапшырылат. Универсиаданын жеңүүчүлөрү ЕАПУнун «Келечекке көз караш» медалы жана баалуу сыйлыктар менен сыйланат.

Түштүк аймагында жаш ойлоп табуучулар менен рационализаторлордун “Идеялар жарманкеси” көргөзмөсүн уюштуруу

Интеллектуалдык жана инновациялык ресурстар -2022 көргөзмөсүнүн каталогун чыгаруу боюнча иш-чаралар:

2023-жылдын 18-майында Кыргыз-Өзбек эл аралык университетинде 2-көргөзмө уюштурулган:

-“Окумуштуу аялдардын илимге жана ойлоп табууга кошкон салымы” (химия, биология,технологиялар,инновациядагы жаңы изилдөөлөр);

-“Идеялар жарманкеси” студенттердин жана окуучулардын көргөзмөсү.

Иш-чараларга 25 окумуштуу аял, 35-студент жана 70 мектеп окуучусу катышты.

“Кыргызстандын интеллектуалдык жана инновациялык ресурстары-2022” көргөзмөсүнүн каталогу декабрь айында Кыргызпатенттин ИМ мамфондунун сайттарына жүктөлдү.

2023-жылдын 16-майында Ноокат райондук балдар чыгармачылык борборуна, М. Гапаров атындагы талантуу балдар мектеп-интернатына, 2023-жылдын 29-майында Кемин райондук балдар чыгармачылык борборуна техникалык ийримдер үчүн шаймандар тапшырылды.

"Кыргыз Республикасынын Эмгек сиңирген ойлоп табуучусу" Ардактуу наамын, ЕАПУнун сыйлыктары менен сыйлоого талапкерлерди тандоо үчүн Кыргызпатенттин алдындагы Ойлоп табуучулар кеңешинин жыйыны өткөрүлдү жана өткөн иш-чаралар төмөнкүлөр болду:

17-январда ойлоп табуучулар кеңешинин кезектеги XVI жыйыны болуп өттү. Күн тартибине ылайык, катышуучуларга Кыргызпатенттин 2022-жылга карата ишинин

жыйынтыктары тууралуу маалымат берилди.

Жыйында «Кыргыз Республикасынын эмгек сиңирген ойлоп табуучусу» ардак наамына талапкерлерди, ЕАПУ уюмунун көрсөтүү жана Евразия патенттик уюмунун В.Блинников атындагы «Ойлоп табуучулук жана патенттик ишке кошкон салымы үчүн» Алтын медалын ыйгаруу маселелери каралды,

«Кыргыз Республикасынын эмгек сиңирген ойлоп табуучусу» ардак наамына талапкерлерди кароодо жашыруун добуш берүүнүн жыйынтыгы боюнча М.М. Шамсудиновду сунушташкан.

Алтын медалга көрсөтүүгө талапкерлерди кароодо. В.Блинников атындагы «Ойлоп табуучулук жана патенттик ишмердикке кошкон салымы үчүн» жашыруун добуш берүүнүн жыйынтыгы боюнча К.И. Исаковдун талапкерлиги каралды.

20-январда Кыргызпатенттин коллегиясынын токтому менен Ойлоп табуучулар кеңешинин Президиумунун чечими бекитилип, сунуштар белгиленген тартипте жөнөтүлгөн.

2023-жылдын 26-апрелинде Эл аралык жана улуттук интеллектуалдык менчик күнүнө арналган салтанаттуу иш-чаранын алкагында ойлоп табуучулук ишмердүүлүктү өнүктүрүүгө кошкон салымы үчүн салтанаттуу иш-чарада

Техника илимдеринин кандидаты, доцент Куттубек Исаковго В.И. Блинников атындагы «Ойлоп табууга кошкон салымы үчүн» Алтын медалы тапшырылды.

КРСУнун профессору М.М. Шамсудинов «Кыргыз Республикасынын эмгек сиңирген ойлоп табуучусу» наамы менен сыйланды.

Ата мекендик бренддерди алдыга жылдырууга көмөктөшүү.

“Куликовский Кондитердик үйү” жана “Аброй групп” ЖЧИларга интеллектуалдык менчиктин өнүгүүсүнө кошкон салымы үчүн дипломдор жана белектер тапшырылды.

2023-жылдын 18-майында Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университетинин базасында “Аялдар жана интеллектуалдык менчик – инновациялардын жана чыгармачылыктын катализатору” аталышындагы тегерек стол өттү. Иш-чарага Б.Сыдыков атындагы КӨЭУ, ОшМУ, академик М. Адышев атындагы ОшТУ, ЖАМУ, БатМУнун профессордук-окутуучулук курамы, окумуштуу аялдар, жаш окумуштуу кыздар, КР УИАнын түштүк бөлүмү, Ош, Баткен жана Жалал-Абад облустарынын мектеп жана мектептен тышкаркы мекемелеринин мугалимдери, жалпысынан 680 адам катышты.

Иш-чаранын максаты – табигый, техникалык илимдер боюнча окумуштуу айымдарды колдоо, жаштардын илимге болгон кызыгуусун ойготуу, жөндөмдүүлүктөрүн арттыруу, ошондой эле ойлоп табуучулукка, инновацияларга жана жаңы технологияларга окутуу болуп саналат.

Тегерек стол төмөнкү тематикалык багыттар боюнча өткөрүлдү:

- Илимдеги гендердик теңсиздиктин көйгөйлөрү;
- Кыздарды илим тармагына тартуу;
- Кыргыз Республикасында гендердик изилдөөлөрдү өнүктүрүүдөгү окумуштуу аялдардын салымы.;
- Саясий жана социалдык-экономикалык процесстерди башкарууда окумуштуу аялдардын ролу;
- Санариптик коомду калыптандырууда окумуштуу аялдардын орду.

Саламдашуу иретинде Кыргызпатенттин директору Р. Керимбаева, Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университетинин проректору, техника илимдеринин доктору, профессор М. Исманов сөз сүйлөштү. Алар аялдар менен кыздар илимий жана технологиялык коомдо маанилүү орунду ээлей тургандыгын, кыз-келиндердин катышуусу илим жана гендердик теңчиликте камсыздоодогу турмуштук негизги мааниге ээ экендигин белгилешти.

Иш-чаранын жүрүшүндө салтанаттуу түрдө “Жаш жаратман” жана “Илимдеги, ойлоп табуучулуктагы жана инновациядагы аялдардын образы” конкурстарынын жеңүүчүлөрүн сыйлоо аземи өтүп, белектер тапшырылды. Ошондой эле, Б. Сыдыков атындагы Кыргыз-Өзбек эл аралык университетинин студенттери тарабынан “Көп кырдуу Кыргызстан – 2023” улуттук кийимдердин жаңы коллекциясынын бет ачаары көрсөтүлдү.

“Илимдеги, ойлоп табуучулуктагы жана инновациядагы аялдардын образы” сынагын өткөрүү :

2022-жылдын 1-ноябрында Мамлекеттик фонд “Илимдеги, ойлоп табуучулуктагы жана инновациядагы аялдардын образы” сынагын жарыялады.

КР Улуттук илимдер академиясына жана республиканын 56дан ашык жогорку окуу жайларына каттар жиберилди. Арыздарды кабыл алуу боюнча маалыматтык-кеңеш берүү иштери жүргүзүлдү.

Жалпысынан 30 арыз түшкөн.

Номинация боюнча:

Окумуштуу аял - 17;

Ойлоп табуучу аял – 6;

Инноватор аял – 3;

Илимдеги аялдардын командасы — 2;

Илимдеги кыздар - 2.

Кыргызпатенттин 2023-жылдын 16-мартындагы № 48 буйругу менен калыстар тобунун курамы бекитилди.

18-майда “Илимдеги, ойлоп табуучулуктагы, жана инновациядагы аялдын образы” сынагынын жеңүүчүлөрү сыйланды.

«Илимдеги аялдар коллективи» номинациясында боюнча:

1. Академик Муса

Адышев атындагы Ош технологиялык университетинин командасы- Айнура Хамзаева, Каныкей Самиева, Саламат Астанова, Перизат Алишева, Чынара Эргешева, Кызжибек Мамытова.

2. Бекмамат Осмонов атындагы Жалал-Абад мамлекеттик университетинин командасы- Гүлдана Токоева, Азиза Карбекова, Зульфия Сакбаева, Айнура Аскарова, Гулипайыр Маматова.

«Иноватор аял» категориясы боюнча:

- Эрмекова Зулайка – Кыргыз-Өзбек эл аралык университети.

"Илимдеги аялдар" номинациясында боюнча:

- Жылдыз Эрматова – академик Муса Адышев атындагы Ош технологиялык университети.

"Ойлоп табуучу аял" номинациясы боюнча:

- Самиева Жыргал – Кыргыз-Өзбек эл аралык университети.

«Илимдеги кыздар» номинациясы боюнча:

- Гүлнура Аматава – Муса Адышев атындагы Ош технологиялык университети;

- Татьяна Алмаматава – Муса Адышев атындагы Ош технологиялык университети.

Илимдеги аялдын орду” долбоорун ишке ашыруу боюнча Мамлекеттик фонд

“Илимдеги аялдардын орду” долбоорун ишке ашырды. Долбоорду ишке ашырууда Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын илимий-изилдөө институттарында жана ЖОЖдордо иштеген илимдеги аялдар катыша алышты.

1. М. Адышев атындагы Ош технологиялык университетинин базасында. «Илимдеги аялдардын орду» деген темада тегерек стол өткөрдү.

Иш-чарага БУУнун Аялдар өкүлчүлүгүнүн жетекчиси Д. Хамидова, КР Президентинин Ош облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлүнүн алдындагы аялдар кеңешинин төрайымы, коомдук ишмер А.Мырзакаримова, Ош шаарынын аялдар кеңеши – Х.Сүйөркулова, Ош шаарындагы ЖОЖдордун аялдар кеңешинин төрайымдары, ошондой эле Ош ТУнун окутуучулары жана студенттери катышышты.

Иш-чаранын жүрүшүндө илимпоз айымдар студенттерге жана конокторго өздөрүнүн илимий жетишкендиктери жана ийгиликтери тууралуу айтып, студенттерге мотивациялык кеп-кеңештерин беришти.

“Илимдеги аялдардын орду” долбоору КР Улуттук илимдер академиясынын илимий-изилдөө институттарынын жана

ЖОЖдордун окумуштуу аялдары тарабынан ишке ашырылууда. Алар менен биргеликте бир катар тегерек столдор жана семинарлар өткөрүлдү:

Бул жылдын 28-февралында КР Улуттук илимдер академиясынын Суу проблемалары жана гидроэнергетика институтунда. «Илимий мектеби» иш-чарасы болуп өттү. Иш-чаранын максаты - аялдардын илимге болгон мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү жана кыздарды кесиптик окууга жана илимий изилдөө иштерине даярдоо. «Экология жана айлана-чөйрөнү башкаруу» багыттары боюнча КР УИАнын Суу проблемалары жана гидроэнергетика институтунун илимий

кызматкерлери Ж.Баласагын КУУнун студенттерине ачык лекция окушту. Бул лекциялар жана семинарлар Кыргызпатент тарабынан февраль айынан бери ишке ашырылып жаткан “Аялдардын илимдеги орду” долбоорунун алкагында, туруктуу коомду өнүктүрүү жана түзүү үчүн баалуулуктар системасын калыптандырууда окумуштуу аялдардын ролун актуалдаштыруу максатында өткөрүлүүдө. Жаш окумуштуулардын илимий ишмердүүлүгүнүн үзгүлтүксүз болушун камсыз кылуу көйгөйүн чечүү болуп саналат. Ошондой эле, Суу көйгөйү жана гидроэнергетика институтунун базасында долбоордун 1-этабынын алкагында «Илимий мектеби» семинары уюштурулуп, жаш илимий кадрларды даярдоого активдүү катышууда.

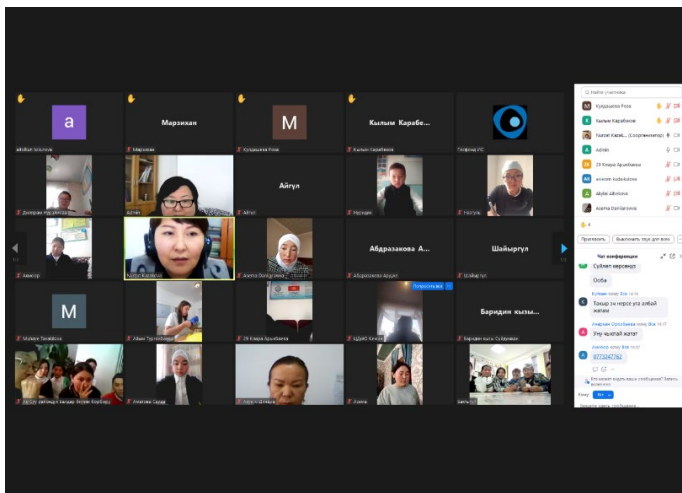
Ушул жылдын 2-мартында КР Улуттук илимдер академиясынын Тоо физиологиясы жана медицина институту Кыргыз медициналык-социалдык колледжинин жана Кыргыз улуттук университетинин студент кыздары үчүн “Илимдеги аялдардын орду” долбоорунун алкагында “Сергек жашоо үчүн” деген темада семинарлар уюштурулду.

Семинарда Кыргыз медициналык-социалдык колледжинин лабораториялык диагностика факультетинин 2-курсунун студенттери (15 адам) жана Кыргыз улуттук университетинин биология факультетинин (лабораториялык диагностика адистигинин) 4-курсунун студенттери (15 адам) катышты. Алар үчүн институттун нейрофизиология жана иммунофизиология лабораторияларына экскурсиялар уюштурулду. Ошондой эле, долбоордун алкагында КР УИАнын бардык илимий-изилдөө институттары, Ош ТУ, ОшМУ, КМТУ, Кыргыз-Өзбек эл аралык университети, Кыргыз авиациялык институту ж.б. окуу жайлар «Илимдеги аялдардын орду» деген темада семинарларды өткөрүштү. Бул жерде институттардын илимий кызматкерлери менен жолугушуулар, ангемелешүүлөр уюштурулуп, алар үчүн илим эмне экендигин, анда аялдардын ролу кандай экендигин айтып беришти.

Семинардын максаты: Аялдарды илимге тартуу. Учурда долбоордун үстүндө КР УИАнын бардык илимий-изилдөө институттары, ОшТУ, ОшМУ, КМТУ, Кыргыз-Өзбек эл аралык университети, Кыргыз авиация институту активдүү иш алып барууда. Белгилей кетсек, “Илимдеги аялдардын орду” долбоорунун жыйынтыгында 16-ноябрда КМШ өлкөлөрүнүн эксперттеринин катышуусунда “Илимдеги аялдар жана инновациялык билим берүүдө” Борбордук Азия форуму өткөн. “Илимдеги Аялдар – Өзгөрүүлөрдүн кыймылдаткыч күчү” каталог-китебинин бет ачаары уюштурулган. Бул иш-чараны ишке ашырууга Германиянын Эл аралык кызматташтык коому жана Ага Хан өнүктүрүү уюму жардам берген. “Каталог эки тилде даярдалып, «Улуу Тоо» басмасы тарабынан 1000 нуска менен кыргыз, орус тилдеринде басылып чыкты.

Жаш жазуучулар үчүн “Адабиятка кадам” жана “Устат-шакирт” чыгармачылык жолугушууларды уюштуруу

Ушул жылдын 23-25-августунда жаш авторлор үчүн онлайн форматта семинар өткөрүлдү:

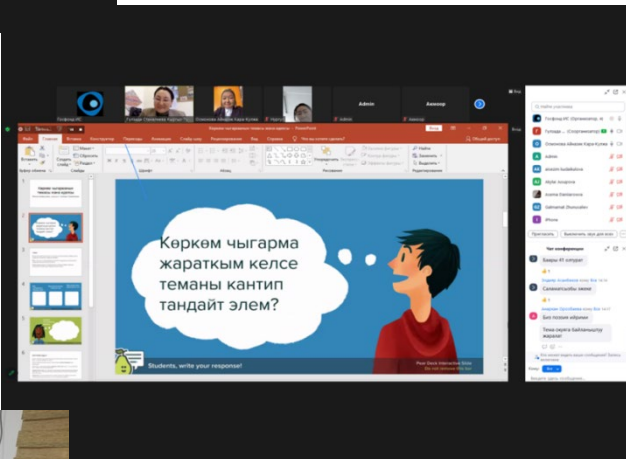

1. Илгери китептин түзүлүшү, тарыхы болгон
2. Сюжеттин негизги пункттары
3. Чыгармачылык- жашоону жакшы жакка өзгөртөт.

Лекцияларды Чехия Республикасынын Жогорку прикладтык искусство мектебинин, журналистика жана жазуу бөлүмүнүн магистранты Бермет Акерова окуду.

Семинарга аймактардан жаш авторлор катышты: Ош облусунан – 7 адам, Ош шаарынан – 9, Жалал-Абад облусунан. - 9, Талас облусунан -7, Чүй облусунан -15 адам, Бишкек шаарынан - 15 адам.

Ушул жылдын 18-20-октябрында жаш калемгерлер үчүн «Устат-Шакирт» үч күндүк семинары өттү. Филология

илимдеринин докторлору Н.Казакова, Г.Станалиева жана А.Исмаилов тарабынан лекциялар окулуп, практикалык талкуулар жүргүзүлүп, семинарга күн сайын республиканын бардык аймактарынан 300дөн ашуун жаш жазуучулар катышып турду. Жалпысынан 900 дөн ашуун жаш калемгерлер семинарга катыша алышты.

“Саамалык-17” сынагын өткөрүү жана жаңы китептин бет ачаары

2023-жылдын 3-майында 76 жаш автордун материалдары калыстар тобунун кароосуна жөнөтүлгөн.

2023-жылдын 6-июнунда Саамалык-17 мелдешинин жыйынтыгы чыгарылды. Калыстар тобу берилген материалдарды карап чыгып, талкуулап, 42 башталгыч автордун чыгармаларын жарыялоо боюнча бир пикирге келишти. Сынактын жеңүүчүлөрү: Бишкек шаары-7, Баткен облусу-1, Жалал-Абад облусу-2, Нарын облусу-8, Италия-1, Ош облусу-12, Ысык-Көл облусу-7. «Проза» номинациясында 5 автор, «Поэзия» номинациясында 37 автор бар. Китеп жарык көрүп, 12-декабрда Эл аралык китеп күнүнө жана Ч. Айтматовдун 95-жылдык юбилейине карата иш-чара өткөрүлдү. Иш-чаранын алкагында жаш калемгерлерге 5-тен китеп тапшырылды.

“Жылдын мыкты китеби” конкурсун уюштуруу, өткөрүү боюнча

Кыргызпатент “Жылдын мыкты китеби” конкурсунун жыйынтыгын чыгарды.

Максаты - басылма ээлерин, инновациялык идеяларды жана тажрыйбаларды

колдоо, илим, билим берүү, маданий чөйрөдө китепти жана окууну андан ары жайылтууга көмөк көрсөтүү. 2022-2023-жылдары 16 басмакана тарабынан чыгарылган 350 китептин ичинен 23 проза, 24 поэзия, 6 балдар адабий китептери калыстар тобуна сунушталды. Сунушталган китептерди көркөмдүк сапаты, актуалдуулугу, полиграфиялык көрсөткүчтөрүнүн деңгээли, көчүрүүгө жөндөмдүүлүгү ж.б.у.с.

критерийлерге карап баа беришет. Сынактын жеңүүчүлөрү критерийлерден өтүп, өз бааларын алгандан кийин гана аныкталды.

Акыркы эки жылда жарык көргөн китептерди карап чыккан калыстар тобунун баалоосу жана сунуш-пикирлеринин негизинде төмөнкүлөр жеңүүчү деп табылды:

- “Жылдын мыкты прозасы” номинациясы боюнча Б.Усубалиевдин “Зоока” китеби;
- “Жылдын мыкты поэзиясы” номинациясы боюнча Б. Жамгырчиевдин “Романтика” китеби;
- “Жылдын мыкты балдар адабияты” номинациясы боюнча Б. Асаналиевдин “Балдан ширин балалык” китеби;
- “Жылдын мыкты басмаканасы” номинациясы боюнча “Кут-Бер” басмасы;
- “Жылдын мыкты жазуучусу” номинациясы боюнча К. Ашымбаев;

– Ал эми баш байге, “Жылдын мыкты китеби” номинациясы Э. Иманалиевдин “Аманат” китебине ыйгарылды. Автордун жубайына 100 миң сом акчалай сыйлык, диплом жана ноутбук тапшырылды.

“Жылдын мыкты китеби” конкурсунун жеңүүчүлөрүнө сыйлыктар жана дипломдор 12-декабрда Улуттук адабият күнүнө карата Кыргызпатенттин алдындагы Инновациялык борбордо салтанаттуу түрдө тапшырылды.

Белгилей кетсек, калыстар курамына белгилүү адабиятчылар, окумуштуулар, акын-жазуучулар кирген: Сулайман Кайыпов, Садык Аллахан, Аида Эгембердиева, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Улуттук Жазуучулар союзунун экс-төрагасы Баяс Турал, Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты Мирлан Самыккожо, филология илимдеринин кандидаты, Улуттук жазуучулар союзунун мүчөсү Кыргыз Республикасынын жазуучулары Рахат Таштемирова, КР УИАнын мүчөсү Айтматов атындагы Тил жана адабият институтунун бөлүм башчысы Мээрим Көлбаева жана башкалар катышты.

Жаштар жана мектеп окуучулары үчүн «Ойлоп табуучу чыгармачылыктын негиздери» окуу китебин чыгаруу

Б.Ельцин атындагы КРСУнун окутуучулары менен бирге «Ойлоп табуучу чыгармачылыктын негиздери» окуу китеби даярдалган.

Китеп жогорку жана атайын орто окуу жайларынын, табигый-техникалык адистиктердин студенттерине, ошондой эле, орто мектептердин жогорку класстарынын студенттерине жана ар кандай техникалык ийримдерге тартылган жаштарга арналган. “Манас - Чынгыз” китеп - каталогу «Деми» басмаканасынан 1000 экз. менен чыгарылды.

8-ноябрда Г.Айтиев көркөм-өнөр музейинде китептин бет ачаары жана чоң көргөзмө уюштурулду. Иш-чарага маданият жана искусство ишмерлери, студенттер жана искусство сүйүүчүлөрү келишти. Бардыгы 1750 адам катышып, жаңы чыгармалар жана китеп боюнча өздөрүнүн эң жакшы пикирин айтып кетишти.

“Манас, Семетей, Сейтек” альбом-каталогунун бет ачаары жана искусство ишмери З. Илиповдун көргөзмөсү 2024 -жылдын апрель айында өткөрүлдү.

Айыл чарбасында, тамак-аш өнөр жайында жана медицинада ойлоп табуулардын жана пайдалуу моделдердин абстракттуу коллекциясын түзүү

Иштеп чыгуулар жана ойлоп табуучулук ишмердүүлүк жөнүндө маалыматтарды жайылтуу максатында 2011-2021-жылдары Кыргыз Республикасында катталган ойлоп табуулардын реферат коллекцияларын түзүү боюнча иштер жүргүзүлдү:

- медицина тармагындагы 330 ойлоп табуулар жана пайдалуу моделдер;

- айыл чарба тармагындагы 71 ойлоп табуулар жана пайдалуу моделдер;

- тамак-аш өнөр жайында 84 ойлоп табуу жана пайдалуу моделдер.

Учурда 2011-2021-жылдары катталган евразиялык патенттердин авторефераттарын талдоо жана коллекцияга киргизүү иштери жүрүп жатат. Евразиялык патенттердин саны Кыргыз Республикасынын

аймагында катталган үч багыт боюнча 5500дөн ашык ойлоп табууларды жана пайдалуу моделдерди түзөт.

Бүгүнкү күндө коллекцияга 2221 евразиялык патент киргизилген, анын ичинде:

810 медицинада;

713 тамак-аш өнөр жайы үчүн;

698 айыл чарбасында.

Патенттик ишенимдүү өкүлгө талапкерлерди даярдоо үчүн окуу планын жана окуу программасын иштеп чыгуу

боюнча тереңдетилген курстан өткөндүгү жөнүндө тастыктамалар тапшырылды.

Окутуунун жыйынтыгы боюнча патенттик ишенимдүү өкүл катары аттестациядан жана каттоодон өтүүнү каалагандар – 9 адам болду. Каалоочулардын бардыгына патенттик ишенимдүү өкүлдөрдү каттоо эрежелери

Аймактарда патенттик ишенимдүү өкүлдүккө талапкерлерди даярдоо максатында 2023-жылдын 30-январындагы окуу программасы иштелип чыгып, бекитилген. ЖОЖдордун, ИИИлердин жана китепканалардын аймактык жетекчилерине каттар жөнөтүлүп, 90дон ашык катышуучу катталган.

6-февралдан 1-мартка чейин ZOOM платформасында катышуучулар үчүн ИМ маселелери боюнча лекциялар уюштурулду. Лекциялар бекитилген окуу программасына ылайык Кыргызпатенттин кызматкерлери тарабынан өткөрүлдү. Лекциянын жазуулары жабык YouTube каналына жүктөлгөн.

3-мартта окутуунун жыйынтыгы боюнча катышуучулар онлайн тестирилөөдөн өтүшкөн.

Активдүү 58 катышуучуга ИМ маселелери

Область	Регистрация						
	Чуваш	Татар	Хакасия	Москва	Омск	Челябинск	Башкортостан
2017							
137	104	12	-	1	-	10	4
2018							
109	82	4	-	-	1	7	4
2019							
92	77	3	-	-	3	7	2
2020							
103	48	6	-	-	1	3	4

жана жол-жоболору жөнүндө тиешелүү ченемдик укуктук актылар жөнөтүлгөн. Төмөнкү катышуучулардан – Зульфия Сакбаева, Алмаш Кутманбекова, Азиза Карбекова жана Зулайка Эрмековадан арыздар расмий түрдө берилди.

ТИКБ тармагынын ишинин негизги багыттарын ишке ашырууга мониторинг жүргүзүү боюнча 2023-жылы ТИКБлар тармагы төмөнкү кызматтарды көрсөткөн:

- ИМ жаатында Кыргыз Республикасынын мыйзамдары боюнча жалпы маалымат берүү боюнча кызматтардын саны – 803;

- патенттик маалыматтык ресурстарга жеткиликтүүлүктү камсыз кылуу боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн саны (ата-мекендик, чет өлкөлүк) – 255, анын ичинде Кыргызпатенттин ИМО маалымат базасы – 57, ИПС ФИПС – 73, Eapatis – 87, Яндекс Патент – 11, Espacenet – 11, Patentscope – 13, Research4lif – 6.

- колдонуучуларга патенттик эмес маалыматтык ресурстарга жетүүнү камсыз кылуу боюнча кызматтарды көрсөтүүнүн саны – 299.

- ИМО укугун алууга өтүнмөлөрдү берүүнүн жана каттоонун жалпы маселелери боюнча кеңеш берүүлөрдүн саны – 62.

- ТИКБнын колдоосу менен отчеттук мезгилде аймактагы өтүнмө ээлери тарабынан патент/күбөлүк берүүгө өтүнмөлөрдүн саны – 35, анын ичинде ойлоп табуулар – 16, пайдалуу моделдер – 9, ЭЭМ үчүн программалар – 3, автордук укук боюнча – 24. Кызмат көрсөтүүлөрдүн жалпы саны – 1509.

“40 райондон 40 демилге – 2022” долбоору боюнча инновациялык демилгелерди жыйынтыктоочу тандоону өткөрүү боюнча, “40 райондон 40 демилге” долбоору боюнча инновациялык демилгелерди жыйынтыктоочу тандоо өткөрүлдү.

Тандоонун жобосуна ылайык, 2022-жылдын 7-декабрынан тартып, алдын ала тандалган 30 катышуучу үчүн эки айлык акселерация программасы уюштурулган. Акселерацияны жүргүзүүгө Кыргызпатент тарабынан мамлекеттик сатып алуулар веб-порталында конкурс өткөрүүнүн жыйынтыгында “Alfa Leader” тренинг-консалтинг компаниясынын кесипкөй командасы тартылды.

Акселерациялык программанын алкагында тренерлер тарабынан аудиторияны аныктоо жана рынокту сегменттөө, долбоордун өндүрүштүк планын жана финансылык моделин түзүү, долбоордогу тобокелдиктерди аныктоо, тобокелдиктерди азайтуу боюнча талдоо жана чаралар, ошондой эле долбоордун бизнес планын түзүү жана талдоо боюнча окутуунун онлайн курстары үзгүлтүксүз форматта өткөрүлдү.

2023-жылдын февраль айында акселерациялык программанын жыйынтыгы боюнча инновациялык долбоорлор, алардын тармактык тиешелүүлүгүнө ылайык, тандоо критерийлерине комплекстүү экспертиза жүргүзүү максатында эксперттер тарабынан каралып чыкты.

2023-жылдын 25-февралында Ведомстволор аралык комиссиянын үчүнчү отуруму болуп өттү, анын

жүрүшүндө Катчылык көз карандысыз эксперттер тарабынан долбоорлорго берилген баалоо баракчалары жана акселерацияны уюштурган уюмдун сунуштамалары жөнүндө жалпы маалымат берди. Комиссиянын мүчөлөрү жыйынтыктоочу отурумда бардык катышуучуларга долбоорлордун бет ачаарын тартуулоого уруксат берүү чечимин кабыл алышты.

2023-жылдын 2-мартында Ведомстволор аралык комиссиянын жыйынтыктоочу отуруму болуп өттү. Иш-чарага мамлекеттик органдардын, Жогорку Кеңештин, бизнес-коомчулуктун, эл аралык уюмдардын өкүлдөрү жана Кыргызпатенттин өнөктөштөрү чакырылган. Катышуучулар долбоорлордун бет ачаарын жасашты.

Ведомстволор аралык комиссия акселерациялык программасын жүргүзгөн Alfa Leader окуу-консалтинг компаниясынын сунуштарынын жана көз карандысыз тармактык эксперттердин баалоосун, ошондой эле авторлордун бет ачаарларынын негизинде долбоордук сунушка ылайык 8 инновациялык демилгени каржылоо жөнүндө чечим кабыл алды.

Катчылык Кыргызпатенттин Коллегиясынын кароосуна киргизүү үчүн жеңүүчүлөрдүн бардык материалдарын даярдады. 13-мартта Коллегиянын отуруму болуп, тандоонун жеңүүчүлөрүнүн онлайн/оффлайн катышуусу уюштурулду.

Ведомстволор аралык комиссиянын чечими Кыргызпатенттин Коллегиясынын 2023-жылдын 13-мартындагы №10 токтому менен жактырылды.

Үстүбүздөгү жылдын 15-мартында тандоонун жеңүүчүлөрүнө акчалай сертификаттарды тапшыруу аземи болуп өттү.

15-мартта В. Имангазиева 2022-жылдагы тандоонун жеңүүчүсү А. Дуулатов менен бирге Биринчи радионун түз эфиринде инновациялык демилгелерди тандоо жана 2023-жылга өтүнмөлөрдү кабыл алуу тартиби жөнүндө айтып беришти.

Ушул жылдын 15-мартында Кыргызпатенттин директорунун биринчи орун басары И.Мойдинов жана ИМ мамфондунун кызматкери

В. Имангазиева тандоонун жеңүүчүсү А. Апитаев "Ала Тоо Live" түз эфиринде чыгып сүйлөштү. 20 мүнөттүк эфирдин алкагында инновациялык демилгелерди тандоо жана 2023-жылга карата өтүнмөлөрдү кабыл алуу тартиби жөнүндө маалымат беришти.

Катчылык долбоорлорду аткаруу боюнча келишимдин долбоорун 2 тилде иштеп чыкты. Жеңүүчүлөрдүн долбоорлорунун чыгымдарын баалоо боюнча баалардын наркына мониторинг жүргүзүлдү.

2023-жылдын 26-майынан 30-июнуна чейин долбоорду ишке ашыруу боюнча келишимдерге кол коюлуп, төмөнкү тандоонун жеңүүчүлөрүнө каражат бөлүндү:

1. Д. Д. Джунушев – “Ранчо” агрокомплексинин ишмердүүлүгүн кеңейтүү жана “Акылдуу ферма” башкаруу системасын ишмердүүлүктө жайылтуу” долбоорунун автору. Долбоорду ишке ашыруунун жалпы суммасы 543 900 сомду түзөт (2023-жылдын 26-майындагы №2 келишим боюнча бир транш менен).

2. А. К. Апитаев – “Basaalam” долбоорунун автору. 2023-жылдын 26-майындагы №3 келишим боюнча биринчи транш 654 800 сомду түздү. Долбоорду ишке ашыруунун жалпы суммасы 994 600 сомду түзөт.

3. Н. Н. Аскарбеков – “Ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген балдар үчүн колдун дизайнердик 3D протездери” долбоорунун автору. 2023-жылдын 31-майындагы №4 келишим боюнча биринчи транш 750 445 сом. Долбоорду ишке ашыруунун жалпы суммасы 1 000 000 сомду түзөт.

4. Ж. К. Осмонова – «Малина, чычырканак, өрүк менен сүзмө» долбоорунун автору. 2023-жылдын 1-июнундагы №6 келишим боюнча биринчи транш 313 020 сом. Долбоорду ишке ашыруунун жалпы суммасы 935 000 сомду түзөт.

5. З. М. Досатов – “Аз түшүм берүүчү дөңсөөлүү жерде биогумус пайдалануу менен кызыл өрүк бакчасын “Акылдуу” тамчылатып сугаруу” долбоорунун автору. 2023-жылдын 1-июнундагы №5 келишим боюнча биринчи транш 801 900 сом. Долбоорду ишке ашыруунун жалпы суммасы 988 500 сомду түзөт.

6. Ж. А. Туратбекова – “Кол өнөрчүлөрдүн арасында ишкердикти өнүктүрүү” долбоорунун автору. 2023-жылдын 7-июнундагы №7 келишим боюнча биринчи транш 522 432 сом. Долбоорду ишке ашыруунун жалпы суммасы 848 700 сомду түзөт.

7. Т. Төлөмүшов – “Өрүк Күрүт” долбоорунун автору. Долбоорду ишке ашыруунун жалпы суммасы 990 000 сомду түзөт. 2023-жылдын 9-июнундагы №8 келишим боюнча бир транш менен.

8. А. Т. Дуулатов – “Кара өрүктү жана жапайы алманы сорттоо, жууп-тазалоо, бүү менен иштетүү боюнча ырааттуулук чынжыры орнотуу аркылуу кургаткыч цехти жаңылоо” долбоорунун автору. Долбоорду ишке ашыруунун жалпы суммасы 1000 000 сомду түзөт. 2023-жылдын 30-июнундагы №9 келишим боюнча бир транш менен.

ИМ Мамфондунун 2023-жылдын 26-июнундагы №25 буйругу менен тандоонун жеңүүчүлөрүнүн каражаттарынын максаттуу пайдаланылышына мониторинг жүргүзүү боюнча комиссиянын курамы бекитилген. 27-июнда, 13-июлда, 12-сентябрда, 10-ноябрда, 22-ноябрда, 13-декабрда Комиссиянын отурумдары болуп, аталган

долбоорлордун жеңүүчүлөрү тарабынан алынган финансылык каражаттардын чыгымдалышы боюнча отчеттук материалдар каралды. Декабрь айында 6 жеңүүчүнүн долбоорлорунун бет ачары уюштурулду, анын алкагында ММК өкүлдөрү, РМА жетекчилери жана айыл аймактардын жетекчилери жана өкүлдөрү жеңүүчүлөрдүн сатып алган жабдуулары менен таанышышты. **“40 райондон 40 демилге – 2023”** долбоорунун тандоосун жарыялоо, инновациялык долбоорлорду кабыл алуу жана тандоо иштерин уюштуруу.

Ушул жылдын 1-февралынан “40 райондон 40 демилге” долбоору боюнча тандоого катышууга өтүнмөлөрдү кабыл алуу жөнүндө Кыргызпатенттин жана ИМ мамфондунун сайттарында жана соцтармактарда жарыяланган.

2023-жылга тандоону өткөрүү боюнча календардык план иштелип чыгып бекитилген. Анын алкагында төмөнкү иштер аткарылды:

- райондук мамлекеттик администрацияларга, ыйгарым укуктуу өкүлдөргө кат жөнөтүлдү;

- 40 райондук администрациялардын, ошондой эле 429 айыл өкмөтүнүн жетекчилеринин тизмеги жаңыртылды жана алар менен сүйлөшүүлөр жүргүзүлдү;

- 28-февралда, 24-31-мартта, 4, 10 жана 24-апрелде облустук мамлекеттик администрациялардын

жетекчилери жана өкүлдөрү, айыл аймак башчылары, чакан жеке ишканалардын өкүлдөрү жана аймактардагы кызыкдар адамдар менен ZOOM платформасында онлайн жолугушуулар уюштурулду жана өткөрүлдү;

- Катчылык тарабынан тандоого катышуу үчүн өтүнмөлөрдү толтуруу боюнча туруктуу негизде түшүндүрүү иштери жана кеңеш берүүлөр жүргүзүлдү;

- 7-мартта жана 23-июнда Кыргызпатенттин Facebook баракчасында “Кыргызпатент байланышта” рубрикасынын алкагында Венера Имангазиева түз эфирде

долбоор боюнча маалымат берди;

- 20-июнда Төлөгөн Муктаров жана Венера Имангазиева Биринчи радионун түз эфирине чыгышкан;

- 29-июнда Төлөгөн Муктаров Автордук укук башкармалыгы менен биргеликте “Кыргыз Шырдагы” эл аралык фестивалынын алкагында

республикалык илимий-практикалык конференцияга катышышты. Иш-чарада "40 райондон 40 демилге" долбоору жөнүндө маалымат берди.

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 5-июлундагы № 333 токтому менен "40 райондон 40 демилге" долбоору боюнча Кыргыз Республикасынын аймактарында иштелип чыккан инновациялык демилгелерди тандоо тартиби жөнүндө жобону бекитүү тууралуу" 2022-жылдын 29-июлундагы №411 токтомуна өзгөртүүлөр киргизилди. Ушуга байланыштуу, өтүнмөлөрдү кабыл алуу 1-августка чейин узартылып, календарлык планга өзгөртүүлөр киргизилди жана бекитилди.

Календардык планга ылайык төмөнкү иштер аткарылды:

- 2023-жылдын 5-июлундагы № 333 токтомунун аткарылышын жетекчиликке алуу боюнча облустардагы ыйгарым укуктуу өкүлдөргө, райондук мамлекеттик администрацияларга, ошондой эле айыл аймак башчыларына каттар жөнөтүлгөн;

- токтомдун 2-тиркемесине ылайык инновациялык демилгелерди, стартаптарды тандоо боюнча ведомстволор аралык комиссиянын жаңы курамы бекитилди. Төрага болуп Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин төрагасынын орун басары Э. Байсалов дайындалды. Ушуга байланыштуу, тандоо жобосун жетекчиликке алып, жаңы комиссиянын курамына төраганын орун басарларын дайындоо боюнча тиешелүү министрликтерге жана ведомстволорго расмий каттар жөнөтүлгөн;

- жобонун 17-пунктуна ылайык, катчылык Кыргызпатенттин эксперттери менен биргеликте документтерди тандоо талаптарына шайкештигин текшерет. Ушуга байланыштуу Кыргызпатенттин тармактык эксперттеринин жумушчу тобунун курамы түзүлүп, 2023-жылдын 13-июлундагы № 27 ИМ Мамфондунун буйругу менен бекитилген;

- жобонун 21-пунктуна ылайык, ИМ Мамфонду алдын ала тандоодон өткөн катышуучулар үчүн эки айлык акселерация программасын уюштурат. Буга байланыштуу уюмдарды тартуу максатында 28-июлда мамлекеттик сатып алуулар порталында сынак жарыяланган. Сынактын жыйынтыгы боюнча ИМ Мамфонду «Тотал» ЖЧКсы менен 2023-жылдын 22-августунда алдын ала тандоонун катышуучулары акселерация программасын жүргүзүү үчүн кызмат көрсөтүүгө келишим түзгөн;

- ИМ Мамфондун иш-чаралар планынын алкагында Ош шаарында, Ош облусунун Өзгөн, Кара-Суу, Кара-Кулжа, Араван, Ноокат жана Алай райондорунда, ошондой эле Нарын шаарында; "40 райондон 40 демилге" долбоору боюнча презентациялар болду.

1-августта өтүнмөлөрдү кабыл алуу аяктаган, жалпысынан 245 өтүнмө түшкөн, анын ичинен 132 инновациялык демилгелер, 113 стартаптар. Жобого ылайык, 14 жумушчу күндүн ичинде катчылык Кыргызпатенттин эксперттери менен биргеликте өтүнмөлөрдүн тандоо талаптарына ылайыктуулугун текшерүүнү ишке ашырды.

16-августта Ведомстволор аралык комиссиянын биринчи отурумун өтүп, анын жыйынтыгы боюнча катышуучуларды алдын ала тандоону ишке ашыруу үчүн долбоорлордун баалоо барагы бекитилген.

15-сентябрда долбоорлорду баалоонун жыйынтыгы боюнча Ведомстволор аралык комиссиянын чечими менен 34 долбоор алдын ала тандалып алынган, анын ичинен 22 инновациялык демилге, 12 стартап.

Акселерация программасына ылайык, 19-сентябрдан 24-октябрга чейин "Alfa Leader" окуу борборунун трекерлери алдын ала тандалган катышуучулар үчүн онлайн

тренингерди өткөрүштү. 26-октябрдан 15-ноябрга чейин бизнес-пландарын жакшыртуу боюнча долбоордун ар бир автору менен коуч сессиялары өткөрүлдү.

Тандоо тартиби жөнүндө жобого ылайык 30-октябрда катчылык тарабынан Жободо аныкталган критерийлер боюнча комплекстүү экспертиза жүргүзүү максатында инновациялык долбоорлор жана стартаптар тармактык тиешелүүлүгүнө жараша көз карандысыз эксперттер тарабынан каралып, бааланды.

19-декабрь күнү “40 райондон 40 демилге” долбоорунун алкагында республиканын аймактарында иштелип чыккан инновациялык демилгелерди жана стартаптарды жыйынтыктоочу тандоо болуп өттү.

Иш-чарада акселерациялык программадан өткөн 27 катышуучу министрликтердин, ведомстволордун жана коомдук уюмдардын өкүлдөрүнөн турган Ведомстволор аралык комиссияга өздөрүнүн долбоорлорунун бет ачаарларын жасашты.

Ведомстволор аралык комиссия тарабынан 4 инновациялык демилге жана 4 стартап тандалып алынды:

Инновациялык демилгелер:

1. KIT-Drone, Нурсултан Турдубеков, Ысык-Көл облусунун Ак-Суу району.

2. ЭКО Таш, Арапбай Аманбаев, Ош облусунун Өзгөн району.

3. Бал челекчиликти өнүктүрүү, Муктарали Матураимов, Баткен облусунун Лейлек району.

4. “Кызыл как”, Азада Арзыбаева, Баткен облусунун Кадамжай району.

Стартаптар:

1. «NIVA», Радмир Гумеров, Чүй облусунун Чүй району.

2. “Violet gold” лаванда талаасы Гульмира Саматова, Баткен облусунун Кадамжай району.

3. Жүндү кайра иштетүү, жүндөн органикалык жер семирткичтерди өндүрүү, Бегимжан Молдобаева, Нарын облусунун Ат-Башы району.

4. Гидропоникалык тоют, Зарылбек Султанов, Нарын облусунун Нарын району.

Студенттер арасында “Startup students” сынагы өткөрүлдү. Сынакка катышуу үчүн республиканын аймактарынан бардыгы болуп 90 арыз келип түшкөн. 27-31-октябрда алдын ала тандоо боюнча комиссиянын жыйыны өткөрүлдү.

Баалоонун жыйынтыгы боюнча 11 долбоор алдын ала тандалып алынган. Ушул жылдын 15-ноябрында

сынактын финалы ИБнын базасында өтүп, 11 стартапчы өз долбоорлорун комиссия мүчөлөрүнө тартуулашты. Сынактык комиссия добуш берүү жолу менен байгелерди аныктады. Конкурстук комиссиянын чечими протокол менен бекитилди.

I орун – Моноблог менен Имран Мустафа, «Адам» университетинин студенти сыйланды;

II орун – Ноутбук

менен Харитонов Максим, И.Ахунбаев атындагы КММАнын студенти сыйланды;

III орун – Планшет менен Абдикамилова Алия, Б.Осмонов атындагы ЖАМУнун студенти сыйланды.

Аймактык өндүрүүчүлөрдү колдоо үчүн каржылоого эл аралык донордук уюмдарды тартуу Бүгүнкү күндө Мамлекеттик фонд эл аралык донордук уюмдар менен Эл аралык кызматташтык боюнча Германия коому жана КР Ага Хан өнүктүрүү уюму менен долбоорлорду каржылоо үчүн тыгыз байланышта.

Жарнамалык кампаниялар жана көргөзмөлөр аркылуу ата мекендик ишканаларды тышкы рынокко чыгаруу Мамлекеттик интеллектуалдык менчик фонду 4 көргөзмө өткөрдү. Ак-Суу районунун окуучулары «Технофест» эл аралык фестивалына катышты. Катышуучуларга дипломдор жана тастыктамалар тапшырылды.

ИННОВАЦИЯЛЫК БОРБОРДУН ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ

«Инновациялык борбор» Мамлекеттик мекемесинин эмгек жамаатынын 2023-жылдагы иши 2022–2026-жылдарга Кыргыз Республикасында Интеллектуалдык менчикти өнүктүрүүнүн Мамлекеттик программасында камтылган Инновациялык борбордун Иш-чаралар планын, ошондой эле Кыргызпатенттин Иш-чаралар планын ишке ашырууга багытталган.

Инновациялык борбордун жамааты тарабынан 2023-жылы төмөнкү багыттар боюнча иштер аткарылды:

Конференц-зал

2023-жылдын январь айынан декабрь айына чейин 224 иш-чара өткөрүлдү. Инновациялык борбор ар түрдүү уюмдар жана өнөктөштөр менен кызматташып, инновация жаатындагы иш-чараларды биргелешип өткөрүп келет. Инновациялык борбор иш-чараларга белгилүү жана атактуу адамдарды,

окумуштууларды, окутуучуларды жана мектеп окуучуларын, университеттердин студенттерин чакырган.

Абдан олуттуу иш-чаралардын ичинен төмөнкүлөр:

- КР кол өнөрчүлөрүнүн чыгармачылыгы. Салттуу билимдер;
- Инновациялар 2023. КР жаштар окумуштууларынын илимий жетишкендиктери;
- “САНАРИП ИНСАН” алкагында стартаптарынын конкурсу;
- Тамак-аш өнөр жайындагы инновациялык технологиялар;
- “Инновациялар – Планетанын сактоочусу” эко-форуму;
- Интеллектуалдык менчикке жаштардын кызыкчылыктарын жогорулатуу;
- Региондордун китепканачыларынын ИМ жаатындагы квалификацияларын жогорулатуу;
- “Startup Nation” хакатонунун финалы;
- Өнөктөштөр менен биргеликте инновациялардын экосистемасы жөнүндө жаштар үчүн 6 тренинг жана “Идеядан продуктуга чейин” Нарын, Балыкчы шаарларындагы көчмө тренингдер;
- “IQQuiz” интеллектуалдык-көңүл ачуучу 5 оюн;
- Startup ecosystem бетачары менен отчеттук видеочыгырык;
- FSDS “ТОМ: Кыргызстан” КФ менен биргеликте иш-чаралар сериясы;

Ошондой эле “Китептер, кофе, инновациялар” китеп клубунун 13 жолугушуусу өткөрүлдү.

ISOC интернет коомунун кыргыз бөлүмү менен өз ара түшүнүшүү жана кызматташуу жөнүндө меморандумга кол коюлушу 2023-жылы Инновациялык борбор үчүн маанилүү окуя болду. Кол коюлган меморандумдун алкагында Европа союзунун финансылык колдоосунда “Санарип инсан” Start-UPтарынын конкурсу төмөнкү багыттар боюнча өткөрүлдү:

- IT чечимдер: санариптик платформалардын негизинде социалдык жана туристтик кызмат көрсөтүүлөрдү түзүү;

- Билим берүү сектору: билим берүү деңгээлин жогорулатуу жана санариптик көндүмдөрдү өнүктүрүү үчүн долбоорлор;

- Электрондук бизнес сатуунун деңгээлин жогорулатуу, маркетингди оптималдаштыруу, кардарларды тейлөөнү жакшыртуу;

- Жасалма интеллект: жасалма интеллекттин платформасынын негизинде бизнес-долбоорлор.

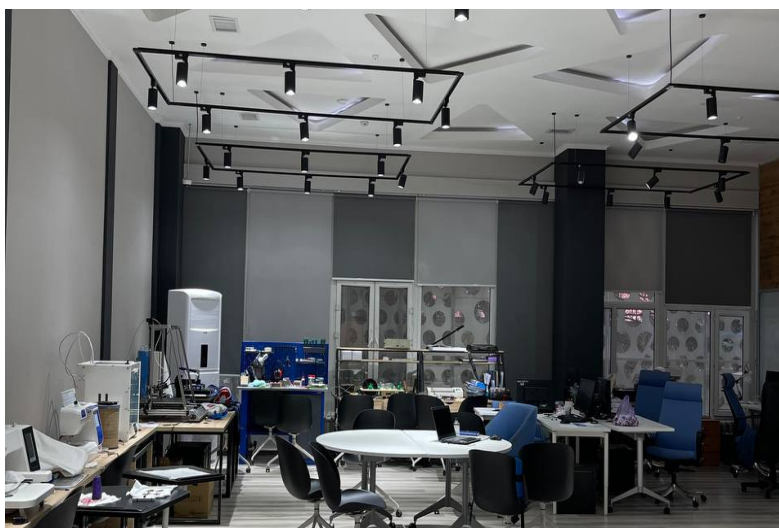
Идеяларды иштеп чыгуу, түзүү жана бетачарын жасоо үчүн пайдаланылган инфратүзүм жана сервистер менен тааныштыруу жолу менен Инновациялык борбордун ишмердүүлүгүн даңазалоо максатында Бишкек шаарынын жана облустардын мектептеринин окуучулары, ЖОЖдордун жана колледждердин студенттери, чет өлкөдөн келген меймандар үчүн Инновациялык борбор боюнча 52 экскурсия өткөрүлгөн.

Фаблаб

Өнөр жай лабораториясынын кызматкерлери тарабынан компьютердик сабаттуулук курстарынын угуучулары, колледждердин, мектептердин окуучулары үчүн 3D принтеринде жана фрезердик станокто, жабдуу боюнча, 3D басмасы, робототехника ийрими, мектеп окуучулары, ар түрдүү университеттердин студенттери үчүн 3D принтерин жана термо-пресстерди пайдалануу боюнча 16 мастер класс өткөрүлдү.

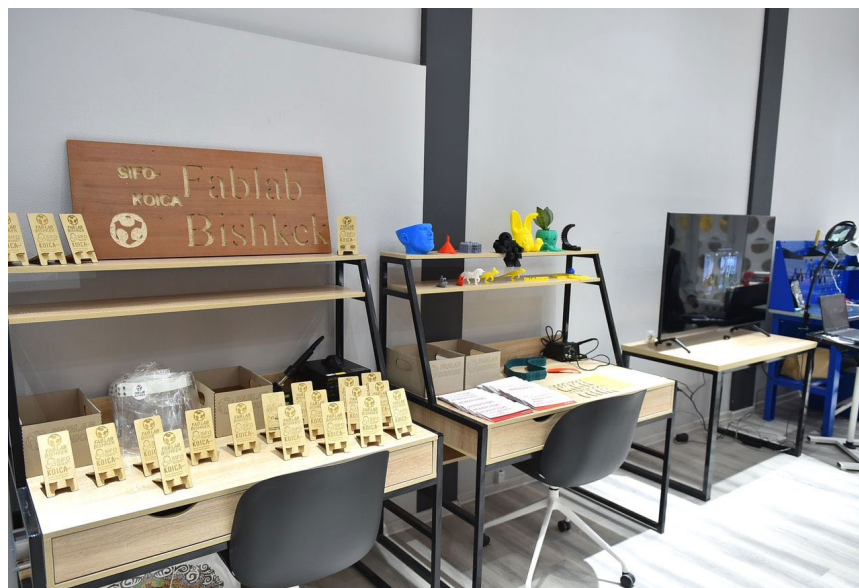
Мастер-класстын катышуучулары 3D принтеринин жана лазердик станоктун негиздери менен таанышышты. Ошондой эле программалык камсыздоо

менен иштөөнүн жана сапаттуу буюмдарды жасоо үчүн жабдууларды тууралоонун негиздери менен таанышышты. CorelDraw графикалык программасы жана RDWorksV8 лазердик станок үчүн программа менен таанышышты.

Инновациялардын экосистемасынын субъектилеринин ишмердүүлүгүн алардын долбоорлорун ишке ашырууда колдоо максаттарында балдар прототиптерди жасоо боюнча колдоо көрсөтүштү:

- И. Раззаков атындагы КМТУнун студенттерине “Цилиндрдик Редуктордун Прототипин жасоо жана Ала-Тоо Эл аралык Университетинин Энактус командасынын “BeForReal” долбоору боюнча;
- Кыргыз-Герман институтунун студентине 3D принтеринде дипломдук иш үчүн, И. Раззаков атындагы КМТУнун “Жеңил өнөр жай буюмдарынын технологиялары” кафедрасы. БКИ темасы: “Эркектердин, аялдардын жана балдардын байпактарынын ассортименттеринин дизайнын иштеп чыгуу”;
- география жана тарых жаатында билимдерди өнүктүрүүгө көмөктөшүүчү стол үстүндөгү оюндарды иштеп чыгуу үчүн;
- “Лавал чоргосунун газ түтүгү” долбоору үчүн;
- өндүрүштө дагы, үйдө дагы пайдаланууга ылайыктуу ПЭТти кайра иштетүү боюнча түзүлүштөр үчүн;
- “Робот жеткирүүчү” долбоору үчүн 3D принтерине түлкү иштелип чыкты жана басып чыгарылды. ;
- лазердик станокто азем белек акча куту. Долбоор Адам университетинин студенттери менен биргеликте жасалды;
- фрезердик станокто фольгаланган айнек булаларынан басма платалар. “Жөө адамдар өтүүчү акылдуу өтмөк”;
- “Жакшылык” балдардын волейбол клубу үчүн термопрессте лого басылды;
- “Машиналар үчүн манипулятор протототиби”;
- Инновациялык борбордун резиденти үчүн сайма саюучу машинадагы логотип.
-

276 прототип даярдалды

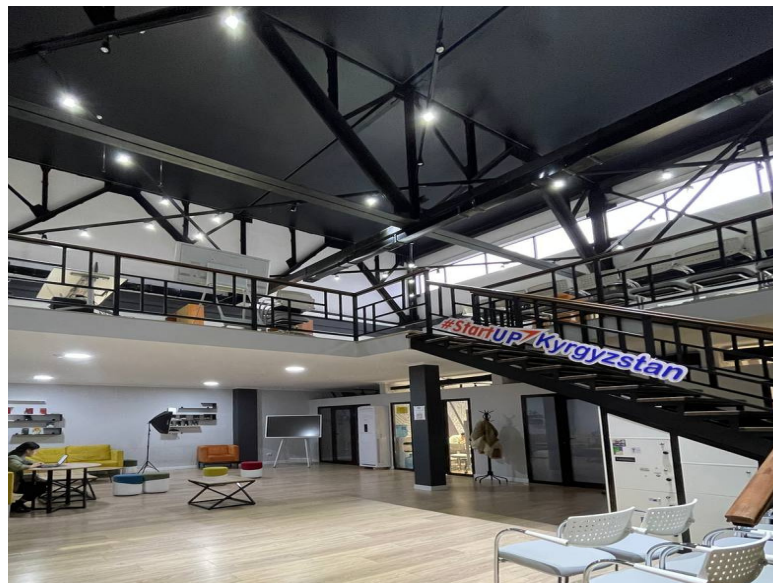
Коворкинг

Туруктуу негизде социалдык желелерде Инновациялык борбордун ишмердүүлүгүн алга илгерилетүү жана даңазалоо боюнча иштер жүргүзүлүүдө.

Инновациялык борбордун ишмердүүлүгүн алга илгерилетүү үчүн, анын маанилүүлүгүн түшүнүү жана жакшы мамилелерди калыптандыруу менен 2023-жылы төмөнкүдөй жарыялоолор даярдалып жарыяланды:

- Instagramдагы жарыялоолор – 93;
- Facebookтагы жарыялоолор (Китепкана) – 96;
- Instagramга окуяларды жана репостторду жайгаштыруу - 595;
- Instagramдагы жазылуучулардын саны – 5465;
- Facebookтагы достордун саны (Библиотека) – 672.

Open space мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрү ишке киргизилгенден бери – 136 резидент келди.

Китепкана

Калк арасында салттуу билим боюнча маалыматтарды жайылтуу, бөлүмдүн кызматкерлерине дени сак жашоо образын даңазалоо максаттарында “Борбордук Азия өлкөлөрүндөгү салттуу билим”, “Азык-түлүк коопсуздугу. Экопродуктулар”, “Акыркы жылдардагы үзгүлтүксүз инновациялык технологиялар” жыйнактарын чыгаруу үчүн маалыматтар даярдалган. Бардык жыйнактардын ар бири 100 нускадан басып чыгарылды.

ИМдин ролу, окумуштуулардын жана ойлоп табуучулардын илимий жана практикалык ишмердүүлүктөрү жөнүндө калк арасында маалыматтарды жайылтуу максаттарында 3 библиографиялык көрсөткүчтөр үчүн материалдар даярдалды.

Белгилүү жана эскертме даталарга 32 сандагы ИМ жана инновациялар чөйрөсүндөгү адабияттардын көргөзмөсү таризделген.

Инновациялык борбор ТИКБнын ишмердүүлүктөрүн координациялоодо маалыматтык кызмат көрсөтүүлөрдү жүзөгө ашырат. Өнөр жай менчик объектилерине жана автордук укукка өтүмө берүү үчүн патенттик маалыматка дараметтүү өтүмө ээлеринин суроо-талаптары ыкчам аткарылды. Атап айтканда: 24 патенттик издөө жүргүзүлдү жана 21 кеңеш берилди. Маалыматтык ресурстарга кирүү мүмкүндүгүн берүү үчүн кызматкерлер тарабынан Электрондук каталог (lib.patent.kg) жүргүзүлүп, ЭКга 10361 маалымат киргизилген. Инновациялык борбордун китепканасына 2115 пайдалануучу келген.

Интеллектуалдык менчик жана инновациялык ишмердүүлүк маселелери боюнча басылмалардын сакталышы жана Инновациялык борбордун пайдалануучуларынын маалыматтык суроо-талаптарын ыкчам аткаруу, алардын идеяларын натыйжалуу чечүү үчүн “КПУ” – кызматтык пайдалануу үчүн грифи менен СССРдин ойлоп табууларынын сыпаттамалары менен 74 679 документ санариптештирилди жана иштелип чыкты.

Инновациялык борбор китепкана фондун патенттик жана илимий-техникалык маалыматтардын жаңы басылмалары менен толуктоо менен алектенет. Ошентип, 2023-жыл үчүн 40 аталыштагы жана 390 нуска мезгилдүү басма сатып алынды. Мындан сырткары, фондго китептер жана жыйнактар алынып, адабияттын жалпы саны 978 нусканы түздү.

Youthlab (Балдар лабораториясы)

2023-жылы абдан чоң окуя болду – Youthlabдын базасында STEAM мектеби ишке киргизилди:

Робот техника боюнча курстардын 4 агымы өткөрүлүп, 81 окуучу окутулду. Окуучулар робот техниканын негиздери менен таанышып, өздөрүнүн роботторун чогултууну, ошондой эле программалоону үйрөнүштү. Курс механикадан, электроникадан жана программалоодон турган Лего майндсторм 3.0 томтомун өзүнө камтыйт.

3D басма боюнча курс ишке киргизилди. Курстун үгүүчүлөрү 3D моделдөө программасы менен таанышышты. 3D басма, 3D долбоорлоо жаатында инженердик долбоорлоо билимин, жана ыкмасын алышты жана Ultimaker S5 жана Wanhao Duplicator 12500 моделдеринин 3D принтерин пайдалануунун практикалык көндүмдөрүн үйрөнүштү.

STEAM мектебинин алкагында машинаны үйрөнүү (жасалма интеллект) боюнча курс өткөрүлдү. Бул социалдык курс. Бул курстун аркасында үгүүчүлөр берилиштер менен таблицаларды иштетүүгө; жасалма интеллект моделдерин колдонуу менен, жетишпеген же туура эмес берилиштерди калыбына келтирүүгө; белгилердин аномалдуу маанилери менен объектилерди табууга; берилген предметтик тармактагы объектилерди жана башка көптөгөн нерселерди классификациялоого мүмкүндүк түзгөн машинаны үйрөнүү моделдерин түзө алышты. Тесттик тапшырмалардан жана тандоо этаптарынан өткөн 10 гана адам окууга мүмкүнчүлүк алышты.

InDrive технологиялык компаниясы Инновациялык борбор менен биргеликте социалдык долбоорду – өспүрүмдөр үчүн ALTERNATIVA кино лабораториясын ишке киргизди. Бул курс өспүрүмдөрдүн аудиториясына (13 жаштан 18 жашка чейкилер) эсептелген. ALTERNATIVA FILM PROJECT – бул кинорежиссерлорду колдогон жана алдыга жылдырган, ошону менен бирге өнүгүп келе жаткан, бирок учурда анча көрүнбөгөн киноиндустриянын жаңы үндөрүн ачкан, кино жаатындагы демилгелердин жаңы системасы. Лабораториянын алкагында катышуучулар кино өндүрүшүнүн процесси жөнүндө жакшыраак билип, белгилүү заманбап блоггерлер жана видео жаратуучулар менен таанышып, ошондой эле өздөрүнүн алгачкы киносун башынан аягына чейин тарта алышты. Долбоорго 30 адам катышты. 14-25 жаштагы үгүүчүлөр үчүн компьютердик сабаттуулук боюнча курстардын 4 агымы өткөрүлдү. Курс өзүнө компьютер менен иштөөнүн негиздери, электрондук почта, интернет, желедеги коопсуздук, тексттик жана графикалык редакторлор менен иштөө, ошондой эле программалоого киришүү сыяктуу

темалар камтылган. Ар бир модулга теориялык билимди бекемдөө үчүн практикалык көнүгүүлөр киргизилген.

Угуучулар компьютерде Word, Excel, Power Point программалары жана интернетте иштөөнү үйрөнүштү. Курстун жыйынтыгы менен катышуучуларга тастыктамалар тапшырылды.

Мындан сырткары, пландан тышкаркы иш-чаралар өткөрүлдү:

17-январда “Жаш ойлоп табуучунун күнү” иш-чарасы өткөрүлдү. Иш-чаранын максаты: Мектеп окуучуларынын ойлоп табуу жөнүндө түшүнүктөрдү калыптандыруу, жаш муундун интеллектуалдык чыгармачылык жана ойлоп табуучулук ишмердүүлүгүн жигердештирүү.

10-февралда ЮНИСЕФ менен биргеликте “Илимдеги аялдар жана кыздар: инновацияларды жана чыгармачылыкты тездетүү” иш-чарасы болуп өттү. Arduino кураштыруу боюнча мастер-класс уюштурулду. Кыз-келиндер технология жана жасалма интеллект, абаны тазалоо ыкмалары жана кыздар үчүн IT-кесиби жана башка ар кандай темаларда сөз сүйлөштү.

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин студенттери үчүн жолугушуу жана бет ачар болуп өттү.

STEM4ALL көргөзмөсүнө катышышты.

Эл аралык “Ала-Тоо” университетинин жана Кыргыз мамлекеттик курулуш, транспорт жана

архитектура университетинин студенттери үчүн жолугушуу жана бет ачар болуп өттү. Тема: «Санарип өндүрүшүнүн фаблаб лабораториялары».

2023-жылдын 30-ноябрында И.Таранчиев атындагы жалпы билим берүү орто мектеби менен биргеликте «Жаңы стандарт боюнча компетенцияларды сабакта колдонуунун усулдары» деген темада иш-чара болуп, семинар Аламүдүн районунун жалпы билим берүүчү орто мектептеринин физика мугалимдерине арналды. Иш-чаранын максаты: компетенттүүлүк жөнүндө түшүнүк алуу жана анын маанисин чечмелөө, жаңы билим берүү стандарты боюнча сабактын планын жазуу жана аны сабактын түзүмүн калыптандыруу баскычында колдонуу.

И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университетинин тарых жана социалдык-укуктук билим берүү факультетинин 1-2-курстарынын студенттери үчүн 2023-жылдын 20-ноябрында «Кыргыз Республикасындагы инновациялык ишмердүүлүктүн вектору» деген темада лекция өткөрүлдү. Лекцияда Кыргызпатенттин жана Инновациялык борбордун ишмердүүлүгү, инновациялык багыттагы иштер, стартапчыларды колдоо тууралуу сөз болду.

KIT (Kyrgyz Innovation Technologies) – айыл чарба тармагындагы жаңы иштеп чыгуулар долбоорун ишке ашырууга колдоо көрсөтүлдү. Ал жүк көтөрүүчү дрондорду колдонууга негизделген. Долбоордун максаты – жер семирткичтерди сапаттуу жана натыйжалуу чачууну жана талааларды иштетүүнү камсыз кылуу болуп саналат.

2023-жылдын 14-декабрында Инновациялык борбордо Чыңгыз Айтматовдун 95 жылдыгына арналган иш-чара болуп өттү. Иш-чарага коомдук ишмер, Кыргызстандын билим берүүсүнө эмгек сиңирген ишмер, физика-математика илимдеринин кандидаты – Айтматова Роза Төрөкуловна, Төрөкул Айтматовдун небереси – Ахматов Асан Кенжебаевич, Азербайжандын Кыргызстандагы элчиси – Гандилов Латиф Сейфаддин оглы, Чыңгыз Айтматов атындагы Эл аралык «Ысык-Көл» коомунун вице-президенти, сүрөтчү – Жумабаева Динара Эсенбековна катышышты. И. Арабаев атындагы КМУнун, Ж.Баласагын атындагы КУУнун, Аль-Фараби атындагы КазУУнун студенттери, №52, 67, 15 мектептердин окуучулары дагы иш-чаранын катышуучулары болушту.

Инновациялык борбор ушуну менен эле токтоп калбайт, инновациялык экосистеманын өнүгүшүнө жардам берүү менен жаңы гана күч ала баштады. 2024-жылга көптөгөн кызыктуу идеялар жана иш-чаралар пландаштырылган.

МАЗМУНУ

Окурманга кайрылуу	3
ӨНӨР ЖАЙ МЕНЧИК ОБЪЕКТИЛЕРИ	5
Ойлоп табуулар	5
Пайдалуу моделдер	10
Өнөр жай үлгүлөрү	15
Товардык белгилер	23
АВТОРДУК ЖАНА ЧЕКТЕШ УКУКТАР	35
Автордук укук жана чектеш укуктар объектилерин жана ЭЭМ үчүн программаларды, маалымат базаларын мамлекеттик каттоо	35
Авторлордун жана укук ээлеринин мүлктүк укуктарын жамааттык башкаруу	37
Коомдук иш-чаралар	42
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МАМЛЕКЕТТИК РЕЕСТРЛЕРИНДЕ 2023-ЖЫЛЫ КАТТАЛГАН ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫК МЕНЧИКТИН ОБЪЕКТИЛЕРИ ЖӨНҮНДӨ МААЛЫМАТ	44
ЧЕНЕМ ЖАРАТУУ ИШИ, МАМЛЕКЕТТИК КАТТОО: ЛИЦЕНЗИЯЛЫК КЕЛИШИМДЕР ЖАНА УКУКТАРДЫ ӨТКӨРҮП БЕРҮҮ ЖӨНҮНДӨ КЕЛИШИМДЕР	47
Ченем жаратуу иши	47
Кыргызпатенттин алдындагы Апелляциялык кеңеш	49
Кыргызпатенттин катышуусу менен сот иштери	49
Интеллектуалдык менчик чөйрөсүндөгү укук бузуулар	51
ИМ укуктарын коргоо чөйрөсүндөгү медиация институтун өнүктүрүү	51
КЫРГЫЗПАТЕНТТИН ИННОВАЦИЯЛЫК ӨНҮГҮҮ ЖААТЫНДАГЫ ИШМЕРДИГИ	52
ЭЛ АРАЛЫК КЫЗМАТТАШУУ	59
ИМБДунун алкагындагы кызматташуу	59
ЕАПунун алкагында кызматташуу	61
Эки тараптуу кызматташуу	62
КЫРГЫЗПАТЕНТ ЖАНА САНАРИПТЕШТИРҮҮ	69

БИЛИМ БЕРҮҮ ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ	74
Кыска мөөнөттүү окутуу курстары	74
Билим берүү мекемелери жана уюмдар менен кызматташуу	76
КЫРГЫЗПАТЕНТТИН МЕДИА-ОТЧЕТУ	77
КЫРГЫЗПАТЕНТТИН БАСМА ИШИ	80
КЫРГЫЗПАТЕНТТИН ТҮШТҮК АЙМАКТАР АРАЛЫК БӨЛҮМҮНҮН ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ	83
ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫК МЕНЧИК МАМЛЕКЕТТИК ФОНДУНУН ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ	87
ИННОВАЦИЯЛЫК БОРБОРДУН ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ	112

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттигинин (Кыргызпатент) Редакциялык коллегиясы тарабынан басууга сунушталган

Төрага, башкы редактор – Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттигинин (Кыргызпатент) директору – Р. Керимбаева

Төраганын орун басары, башкы редактордун орун басары - Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттигинин (Кыргызпатент) директорунун орун басары – У. Исмаилбеков

Төраганын орун басары, башкы редактордун орун басары – расмий басылмаларды даярдоо бөлүмүнүн башчысы – Н. Рымбекова

Редакциялык коллегиянын мүчөлөрү:

А. Алымбеков, Г. Кудайбердиева, Э. Нишарапова, М. Ташибекова, А. Токтогулов, М. Мусаева (катчы)

Аткаруучулар:

Ж. Калдаров – дизайнер
М. Мусаева – корректор

Басууга 30.04.2024-жылы кол коюлду.

Нускасы:

Кыргызча 70 даана;

Орусча 60 даана;

Англисче 20 даана;

CD-дискте 2 даана.

№ 1058 буйрутма.

Көлөмү – 9,9 эсептик басма табак

Бишкек ш., Москва көчөсү, 62

Тел.: 68-08-19, 68-16-41, 52-08-10, 68-16-98

www.patent.gov.kg

e-mail: info@patent.kg

Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине караштуу Интеллектуалдык менчик жана инновациялар мамлекеттик агенттигинин (Кыргызпатент) расмий басылмаларды даярдоо бөлүмүндө даярдалып, Интеллектуалдык менчик мамлекеттик фондунун полиграфия бөлүмүндө басылды